

ΓΙΑ ΜΙΑ

ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

Βιβλιοθήκη Γεωργίου Δ. Χρυσοστόμου

Καίης

διδασκάντων - Συνοικισμός

εξ Αθήνων - καὶ Πύλου.

Αθήνα 5-6-1950

Χρυσόστομος

καίης

ΑΘΗΝΑΙ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΟ «ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΦΩΣ»

1950

Παράρτημα περιοδικού
« Α Κ Τ Ι Ν Ε Σ »

Α.

ΚΑΤΙ ΠΡΕΠΕΙ Ν' ΑΛΛΑΞΗ

Τὸ φυλλάδιο τοῦτο ἔχει σκοπὸ νὰ δώσῃ ἀπάντησι σὲ μερικὰ ἐρωτήματα, ποὺ γεμίζουν τὴν ψυχὴ κάθε Ἑλληνοῦ, κάθε ἑνὸς ἀπὸ μᾶς, ποὺ πονεῖ τὴν πατρίδα του, πονεῖ τὸν τόπο του, καὶ εἰς τὸ τέλος - τέλος πονεῖ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ του καὶ τὴν οἰκογένειά του. Εἴμαστε, ὅλοι Ἑλληνες, ἕνας λαός, ποὺ συνεχῶς ἀγωνίζεται καὶ δὲν ζητᾷ τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὸ νὰ μένῃ ἡσυχος καὶ ἐλεύθερος στὴ γῆ τούτῃ ποὺ εἶναι ποτισμένη μὲ τὸ αἷμα γενεῶν ὀλοκλήρων. Χύνει ποτάμι τὸ αἷμα του σ' ἀγῶνες, ποὺ διεξάγονται μὲ ἡρωϊσμό, προκαλοῦν τὸν θαυμασμὸ ὅλου τοῦ κόσμου, στεφανώνονται μὲ τὴν νίκη κι' ὅμως δὲν φαίνονται νὰ ἔχουν τέλος. Κάθε ποὺ θὰ νικήσωμε μιὰ μπόρα, νὰ ἡ ἄλλη ποὺ φαίνεται στὸν ὀρίζοντα, ἀκόμη πιὸ μαύρη, ἀκόμη πιὸ ἀπειλητικὴ ἀπὸ τὴν προηγούμενη.

Ἀπὸ τὸν πόνο, τὸ καρδιοχτύπι, τὴν ἐλπίδα ἀλλὰ καὶ τοὺς πόθους τοῦ λαοῦ μας, ἀλλὰ καὶ τὶς ἀπογοητεύσεις καὶ τὴν πικρίδα ἀκόμη ὅλων μας, εἶναι ἐμπνευσμένα ὅσα γράφονται στὶς σελίδες ποὺ ἀκολουθοῦν. Καὶ ἀπὸ τὴν ἀνησυχία ὅλων μας! Ναὶ καὶ ἀπὸ τὴν ἀνησυχία. Δὲν τὸ κρύβομε! Εἶναι ξένη ἀπὸ μᾶς ἡ ἄκριτη, ἡ μωρὰ ἀμεριμνησία, ὅτι «δὲν βαρύνεται, ὅλα πᾶν καλά». Μιὰ ἀνησυχία, μεγάλη ἀνησυχία μάλιστα, εἶναι μέσα μας, ὅπως εἶναι στὴν ψυχὴ καὶ — ἄς τὸ ποῦμε καθαρὰ — βασανίζει τὴ ζωὴ κάθε Ἑλληνοῦ. Αὐτὴ ἡ ἀνησυχία ὅλων μας ἔχει ἐμπνεύσει καὶ ὅσα θὰ διαβάσῃ ἐδῶ ὁ ἀναγνώστης.

Ἀλλὰ ἡ ἀνησυχία αὐτὴ εἶναι ἐντελῶς διαφορετικὴ ἀπὸ ἐκείνην, ποὺ λυγίζει τὰ γόνατα, παραλύει τὰ χέρια καὶ ὁδηγεῖ στὴν ἐγκατάλειψι τοῦ ἀγῶνος καὶ στὴν αὐτοκτονία. Εἶναι ἡ *δημιουργικὴ ἀνησυχία*. Ἡ ἀνησυχία ποὺ ἀφυπνίζει τὴν καρδιά καὶ ἀκονίζει τὸ μυαλὸ καὶ τονώνει τὰ μπράτσα. Αὐτὴ δυναμώνει ὁλόκληρο τὸν ὀργανισμό σὲ ἓναν ἀγῶνα, ὁ ὁποῖος τέρμα τοῦ ἔχει — καὶ δὲν μπορεῖ νὰ ἔχη ἄλλο — ἀπὸ τὴν νίκη!

Δὲν κλείνομε ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες τὰ μάτια ἐμπρὸς στὶς δυσκολίες καὶ τὶς κακοτοπιές. Βλέπομε τὶς κακοτοπιές. Μὲ ὀρθάνοικτα μάτια βλέπομε τὸ μαῦρο σύννεφο. Ἀλλὰ βλέπομε πρὸ πέρα ἀπὸ τὸ σύννεφο, τὸν λαμπρὸ πάντοτε ἥλιο. Βλέπομε, ὅτι καὶ τὸ σύννεφο τοῦτο θὰ περάσῃ. Νάτο, περνάει! Καὶ ἔρχεται ὁ ἥλιος μιᾶς *καινούργιας* ἡμέρας.

Καὶ κάτι ἄλλο ὁμῶς ἀκόμη βλέπομε. Ὅτι, ἀντίθετα ἀπὸ ὅ,τι συμβαίνει εἰς τὴν ἄψυχη φύσι, ἐδῶ, στὸ πέρασμα τῆς θυέλλης, δὲν εἴμεθα ἀπαθείς θεαταί. Ἔχομε τὴν δυνατότητα καὶ ἐπομένως ἔχομε καὶ τὴν εὐθύνη, νὰ συντελέσωμε ὅλοι γιὰ νὰ ἔλθῃ πρὶς γρήγορη καὶ πρὶς λαμπρὴ ἡ ἀνατολὴ τῆς *καινούργιας* αὐτῆς ἡμέρας.

Κάτι πρέπει ν' ἀλλάξῃ.

Δὲν ὑπάρχει ἴσως Ἕλληνας, ποὺ νὰ λέῃ μὲ τὴν καρδιά του ὅτι εἶναι εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν σημερινὴν κατάστασι τοῦ τόπου μας, τῆς κοινωνίας μας, τοῦ λαοῦ μας, τὴν ἐσωτερικὴ καὶ τὴν ἐξωτερικὴ, τὴν οἰκονομικὴ καὶ τὴν πνευματικὴ, ἀπὸ τὴν κατάστασι ὅπως εἶναι σήμερα, ὅπως ἦταν χθὲς καὶ προχθὲς, ἄλλως τε!

Τί νόημα θὰ εἶχε τώρα, νὰ ποῦμε λεπτομερῶς, γιατί δὲν εἴμαστε εὐχαριστημένοι οὔτε ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ μας, ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες, οὔτε ἀπὸ τοὺς λαοὺς ποὺ μᾶς μισοῦν οὔτε ἀπὸ τοὺς λαοὺς ποὺ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι μᾶς ἀγαποῦν; Εἶναι καταφάνερα ὅλα αὐτὰ σὲ ὅλους μας. Τὸ ζήτημα εἶναι ἄλλο: ἡμπο-

ρούμε νὰ ἐπιτρέψωμε στὸν ἑαυτὸ μας τὴν ἰδέα ὅτι πρέπει ν' ἀφίσωμε ἡσυχὴ στὴν πορεία τῆς τὴν ἀρρώστεια; Ὅτι, μὲ ἄλλα λόγια, οἱ τόσοι ἀγῶνες καὶ οἱ τόσες θυσίες τοῦ λαοῦ ἔγιναν ἀπλῶς γιὰ νὰ διαιωνισθῇ ἡ ἀρρωστη κατάστασις ποὺ προκαλεῖ σήμερα τὴν ἀγανάκτησι καὶ τὴν ἀγωνία μας;

Δὲν προφθάνομε καλὰ καλὰ νὰ διατυπώσωμε τὰ ἐρωτήματα μας καὶ νά! Προβάλλει, ζητώντας νὰ τὸν προσέξωμε κάποιος, ποὺ ὄντως ἔχομε χρέος ἱερὸ νὰ τὸν προσέξωμε μὲ ὅλη μας τὴν ψυχὴ. Εἶναι ὁ ἴδιος ὁ ἀγωνιστὴς μας. Ἐκεῖνος, ποὺ ἐπὶ χρόνια ἠγωνίσθη καὶ ἠγωνίσθη πάντοτε νικηφόρως γιὰ νὰ βλέπη ὅμως πάντοτε νὰ κινδυνεύουν, νὰ ἐξανεμίζωνται, νὰ χάνωνται οἱ καρποὶ τῆς νίκης. Εἶναι ὁ μαχητὴς τοῦ μετώπου, εἶναι ὁ τραυματίας ποὺ ἔχυσε τὸ αἷμα του, εἶναι ὁ τιμημένος νεκρὸς ποὺ ἔπεσε στὸν ἀγῶνα. Ἐναν ἀγῶνα ποὺ ἔγινε βέβαια γιὰ νὰ ἀποκρουσθοῦν οἱ τόσοι ἐπιδρομεῖς ποὺ ἐζήτησαν νὰ μᾶς σπαράξουν, ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ βγῇ κάτι παρὰπάνω ἀπὸ αὐτό. Νὰ προβάλλῃ καρπὸς τῶν τόσων θυσιῶν, μιὰ Ἑλλάδα μὲ ζωὴ κοινωνικὴ, ἐθνικὴ, κρατικὴ, ἀξία τῶν θυσιῶν ποὺ ἔγιναν!

—Ὅχι! Φωνάζουν οἱ ἀγωνισταί μας αὐτοί. Ὅχι! Δὲν ἀγωνισθήκαμε, δὲν ἀγωνιζόμαστε μόνον γιὰ νὰ ἀποκρουσθῇ ὁ ἐξωτερικὸς ἐπιδρομεύς, γιὰ νὰ γλυτώσωμε ἀπὸ τὸν μαῦρο χάρο καὶ τὶς ἀλυσίδες καὶ ἔπειτα νὰ γυρίσωμε πίσω στὰ παληά, στὰ τέλματα ἐκεῖνα τὰ νοσογόνα, ποὺ ἔδωσαν ὥς τώρα καὶ θὰ δίδουν καὶ στὸ μέλλον — γιατί ὄχι; — δύναμι στὸν ὄλεθρο. Τὸ τίμιο αἷμα ποὺ ἐχύθηκε δὲν ἦταν προσφορὰ γιὰ νὰ τραφῇ ἡ σαπίλα, γιὰ νὰ ἔχῃ δύναμι τὸ ὄργιο τῆς συναλλαγῆς, τῶν κουτοπόνηρων μικροῦπολογισμῶν, τῆς ἀδικίας, τῆς διαφθορᾶς. Τὸ ἔθνος μας, ὁ λαὸς μας ἠγωνίσθη καὶ ἀγωνίζεται καὶ θὰ ἀγωνίζεται γιὰ νὰ γίνῃ μιὰ καινούργια δημιουργία ἐπάνω στὰ ἐρείπια τοῦ παλαιοῦ, χρεωκοπημένου κόσμου, ποὺ ἔδωσε γιὰ καρπὸ τοῦ τὸ σημερινὸ κατάντημα. Ἡ θυσία ἔγινε γιὰ νὰ βλαστήσῃ στὰ ἐρείπια τοῦ ψεύτικου,

του διεφθαρμένου, του σάπιου, ένας νέος κόσμος.

Το αύριο πρέπει να διαφέρει από το σήμερα. Κάτι πρέπει να αλλάξει. Αύτη τη φορά δέν πρέπει να επαναληφθῇ ἐκεῖνο που συνέβη τόσο συχνά στην ιστορία μας, να κερδίζουμε τούς πολέμους καὶ να χάνουμε τὶς νίκες! Ἀπὸ τῶν μαχῶν τὰ πεδία καὶ ἀπὸ τῶν νεκρῶν μας τούς τάφους ἔρχεται τὸ σύνθημα που εἶναι προσταγὴ ἱερά. Καὶ τῆς συνειδήσεως προσταγὴ καὶ τοῦ Ἑθνους προσταγὴ καὶ τοῦ Θεοῦ προσταγή:

Πρέπει αὐτὴ τὴ φορά νὰ μὴν πάῃ χαμένο τὸ τίμιο αἷμα ποὺ ἐχύθηκε, γιὰ νὰ ἔχουμε ἓνα αὐριο, καλύτερο ἀπὸ τὸ σήμερα.

Καὶ γιὰ νὰ γίνῃ αὐτὸ πρέπει νὰ ὁλοκληρώσουμε τὸν ἀγῶνα, ποὺ ἔγινε στὸ πεδίο τῶν μαχῶν, στὸν Γράμμο, στὸ Βίτσι, ὅπουδῆποτε ἄλλου. Πρέπει νὰ ἀγωνισθοῦμε ὅλοι μὲ ὅλες μας τὶς δυνάμεις ὥστε, καρπὸς τῆς νίκης ποὺ λέγεται ἀπόκρουσις τῆς ἐπιδρομῆς νὰ εἶναι ἡ νίκη ποὺ λέγεται νέα δημιουργία. Νὰ εἶναι ἡ νίκη ποὺ λέγεται **καὶ ν ο ύ ρ γ ι α** Ἑλλάδα. Γιὰ μιὰ καινούργια Ἑλλάδα ἐχύθηκε ποτάμι τόσο αἷμα. Γι' αὐτὴν ἔγιναν καὶ γίνονται καὶ ἀξίζει καὶ πρέπει νὰ γίνουν, ὅσες ἀκόμα χρειασθῇ νὰ γίνουν θυσίες! Ἡ προσταγὴ γιὰ τὴ θυσία εἶναι συγχρόνως προσταγὴ γιὰ νὰ καρποφορήσῃ ἡ θυσία. Ἡ προσταγὴ τῆς θυσίας γιὰ τὴν Ἑλλάδα, εἶναι συγχρόνως προσταγὴ γιὰ νὰ δημιουργηθῇ ἡ **καὶ ν ο ύ ρ γ ι α** Ἑλλάδα. Καὶ θὰ ἦταν ἐσχάτη μωρία νὰ ὑπακούσῃ κανεὶς στὸ πρῶτο νόημα τῆς προσταγῆς καὶ ν' ἀφίσῃ ἀνεκτέλεστο τὸ δεύτερο, νομίζοντας ὅτι, τάχα, πραγματικότης πρέπει νὰ εἶναι μόνη ἡ θυσία κι' ὄχι ἡ ζωὴ ἡ καινούργια ποὺ θὰ ξεπεταχθῇ σὰν καρπὸς τῆς θυσίας αὐτῆς.

Ἡ νίκη — θνείρο.

Ναί, ἀλλὰ πῶς πρέπει νὰ εἶναι αὐτὴ ἡ καινούργια Ἑλλάδα;

“Ας καθίσωμε, ἀλήθεια, λίγο, νὰ τὴν φαντασθοῦμε. Νὰ τὴν ὀνειρευθοῦμε, ἔστω, κάπως. . .

Νὰ ὀνειρευθοῦμε! Μὰ. . . μὰ μήπως ἔχομε ἔλειψι ἀπὸ ὄνειρα; Μήπως ἔλειψαν ἀπὸ τὴν ἀνθρωπότητα οἱ ὀνειροπόλοι; Ποιὸν ἀπὸ τοὺς ὀνειροπόλους αὐτοὺς, λοιπόν, θὰ πάρωμε ὁδηγό; Τίνος κοινωνιολόγου, τίνος μεταρρυθμιστοῦ, τίνος σοφοῦ τὴν ὀνειροπόλησι θ’ ἀκολουθήσωμε;

Κανενός! Κανενὸς ἀπὸ αὐτοὺς! Καμμιά «σοφὴ» ὀνειροπόλησις δὲν θὰ γίνη θεμέλιο ἐνὸς τέτοιου καινούργιου κόσμου. Θὰ μᾶς ὁδηγήσῃ μόνο τὸ ὄνειρο τοῦ ἀγωνιστοῦ μας, τὸ ὄνειρο ποὺ ὠδήγησε στὸν ἡρωϊσμό καὶ ποὺ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ τονώσῃ τὴν δημιουργίαν. “Ας πάρωμε, ἔτσι, στὴν τύχη, ἓνα ἀπὸ τὶς δεκάδες χιλιάδες τὰ παιδιὰ μας ποὺ ἀγωνίσθηκαν γιὰ τὴ ζωὴ μας καὶ τὴν ἐλευθερίαν μας. “Ας πάρωμε ἓναν ἀπὸ τοὺς τιμημένους ἀναπήρους μας. Νὰ τον! Νὰ, φαντασθῆτε τον, ἐδῶ, δίπλα σας, καθὼς κάθεται στὸ καρροτσάκι ποὺ ἀντικαθιστᾷ τὰ δυὸ πόδια ποὺ κόπηκαν γιὰ νὰ δοθοῦν κι’ αὐτὰ γιὰ τὴ ζωὴ, γιὰ τὴν προκοπὴ τοῦ τόπου μας. Γιὰ τὸ ἱερὸ ἐκεῖνο καὶ ὁσιο ποὺ λέγεται Πατρίς καὶ ποὺ ἔχει δικαίωμα νὰ ζητῇ θυσίες ἀκριδῶς γιὰτὶ εἶναι κάτι ἱερὸ καὶ ὁσιο καὶ γιὰτὶ αὐτὸ τὸ ἱερὸ καὶ ὁσιο εἶναι ἡ ὑπόστασίς της.

Νὰ τον λοιπὸν ὁ τιμημένος μας ἀνάπηρος! Κομμένα τὰ πόδια του. Ἀλλὰ τὸ κεφάλι γεμᾶτο δάφνες καὶ ἡ συνείδησις ἀναπαυμένη. Καὶ μὲ αὐτὴν τὴν ἀνάπαυσι κλείνει λίγο τὰ μάτια του, γέρνει ὕστερα τὸ κεφάλι, καὶ ἔτσι, καθὼς τὸν παίρνει γιὰ λίγο ὁ ὕπνος, βλέπει ἓνα ὄνειρο: Βλέπει τὸν ἐχθρὸ τῆς Ἑλλάδος ποὺ ἔρχεται. Νὰ τος! Ἔρχεται ὁ ἐχθρὸς, ξεχύνεται παντοῦ ἐνισχυμένος, βέβαιος γιὰ τὴν εὐκολὴ νίκη.

Καὶ ὁμως, βλέπει — στὸ ὄνειρο πάντοτε — ὁ ἀνάπηρός μας, νὰ ποὺ οἱ ὑπολογισμοὶ αὐτοὶ βγῆκαν φεύτικοι. Νὰ ποὺ τὸ ἠθικὸ τοῦ λαοῦ μας δὲν ἔσπασε. Νὰ ποὺ δὲν ἐλύγισαν τὰ γόνατα. Νὰ ποὺ ἔρχεται ἡ ἀποφασιστικὴ καμπή! Νὰ ποὺ

γίνεται ἡ ἀποφασιστικὴ ἐξόρμησις, καὶ οἱ ὑρίαιμβοι, ὃ ἕνας πᾶνω στὸν ἄλλο. Καὶ ἡ Ἑλλάς γεμάτη ἀπὸ ἥρωες ποὺ ἐπολέμησαν. Καὶ νά την! Ἡ νίκη! Νά την!

— Ποῦ; Εἰς τὸ ὄνειρο;

Ὁ ἀνάπηρός μας ἀνοίγει τὰ μάτια του, κυττάζει γύρω του μὲ φόβο, μήπως τὸ ξύπνημά του διαλύσῃ τὸ ὄνειρο. Ἀλλὰ ὄχι! Δὲν εἶναι ὄνειρο, ὁ ὑπέροχος ἀγὼν. Δὲν εἶναι ὄνειρο οἱ χιλιάδες τῶν ἡρωϊκῶν ἀγωνιστῶν. Δὲν εἶναι ὄνειρο ἡ ὑπέροχος αὐτοθυσία. Δὲν εἶναι ὄνειρο ἡ Νίκη. Εἶναι πραγματικότης. Καὶ μάλιστα ἡ πραγματικότης αὕτη εἶναι ἀκόμη λαμπρότερη, ἀσύγκριτα λαμπρότερη, ἀπὸ ὅ,τι ἔλεγε τὸ ὄνειρο, ἀπὸ ὅ,τι κανεῖς θὰ μπορούσε νὰ περιγράψῃ.

Τὸ δεύτερο ὄνειρο.

Χαρούμενος ὁ ἀνάπηρός μας, ξανακλείνει τὰ μάτια του. Ἐδῶ εἶναι πάλι, δίπλα μας! Κάθεται μὲ κομμένα τὰ δυό του πόδια, ἀλλὰ μὲ τὴν γαλήνη στὴ ψυχή. Τονωμένος τώρα ἀπὸ τὸ ὄνειρο τῆς νίκης, ξανακοιμᾶται γιὰ λίγο καὶ βλέπει ἕνα ἄλλο ὄνειρο.

Ὁνειρεῖται τώρα μιὰν Ἑλλάδα ἄξια τέτοιου ἡρωϊσμοῦ καὶ τέτοιας θυσίας καὶ τέτοιας Νίκης! Καὶ βολικὸς ἄνθρωπος καθὼς εἶναι, δὲν ἔχει μεγάλες ἀπαιτήσεις, οὔτε κἂν στὸ ὄνειρό του. Δὲν ζητᾷ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα νὰ γίνῃ ἀπὸ τὴν μιᾷ στιγμή στὴν ἄλλη παράδεισος. Δὲν ζητᾷ κρεμαστοὺς κήπους, ἀλλὰ λίγα ἀπλᾶ πράγματα. Βέβαια οἱ ἥρωες εἶναι λίγοι, κι' ἂν εἴχαμε ἕνα στρατὸ ἡρώων, δὲν μπορούμε ὅμως νὰ ἔχωμε καὶ κράτος ἡρώων γεμάτο μ' ἐκδηλώσεις ἡρωϊσμοῦ. Ἀλλὰ νὰ εἴχαμε πάντως ἕνα κράτος, νά, τὰ δεκανίκια τους τουλάχιστον νὰ δώσῃ στοὺς ἥρωες! Νὰ δώσῃ τὸ λίγο ποὺ μπορεῖ, ἀλλὰ νὰ τὸ δώσῃ μὲ προθυμία, χωρὶς νὰ καθυστερῇ τὶς συντάξεις τῶν θυμάτων, γιατί, λέει, λείπουν... γραφομηχανές! Νὰ δείξῃ αὐτὸ τὸ κράτος κάτι τέλος πάντων, ποὺ νὰ ταιριάζῃ μὲ τὴ θυσία ποὺ ἔγινε...

Κι' ὅσο γιὰ τὴν κρατική μας συγκρότησι, ὀνειρεύεται... τὸ λιγώτερο ποὺ μπορεῖ νὰ ζητήσῃ κανεῖς. Μία διοίκησι ποὺ δὲν θὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ μεγαλοφυῖες, οὔτε — ὅπως εἶπαμε — ἀπὸ ἥρωες. Ἀπὸ ἐκείνους, ποὺ μὲ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλο τρόπο παρουσιάζονται στὸ ὄνομα τοῦ «κράτους», δὲν τοὺς ζητᾶ νὰ θυσιάσουν τὰ πόδια τους, ὅπως τὰ ἐθυσίασε αὐτός. Νά, λίγο «κοινὸν νοῦν» καὶ λίγη ἀγάπη, λίγη συγκίνησι, λίγη πνοὴ καὶ ἓνα ἀληθινὸ ἐνδιαφέρον, ἓνα καρδιοχτύπι γιὰ τὰ ζητήματα τοῦ τόπου, μιά, προσωρινὴ ἔστω, ἀνακωχὴ στοὺς ἰδιοτελεῖς ἀνταγωνισμοὺς καὶ τὶς μικρότητες... Αὐτὸ περιμένει!

Τὸ ἴδιο καὶ γιὰ τοὺς διανοουμένους μας, τοὺς ἐπιστήμονάς μας, τοὺς πανεπιστημιακοὺς λειτουργούς, τοὺς λογοτέχνας μας, τοὺς κληρικούς μας.

Αὐτὸ ὅλο κι' ὅλο ἦταν τὸ δεύτερο ὄνειρο. Μιὰ κοινωνία, ἓνα κράτος, μιὰ ἰθύνουσα τάξις, ὅχι τάξις ἡρώων, ἀλλὰ τέλος πάντων, τάξις, στοιχειωδῶς, ἀνθρώπων τοῦ καθήκοντος.

Τὰ ἀπλὰ καὶ αὐτονόητα.

Δύο ὄνειρα εἶδε ὁ ἀνάπηρός μας. Καὶ ποῖο ἀπὸ τὰ δύο ἦταν δύσκολο νὰ γίνῃ πραγματικότης; Τὸ πρῶτο ποὺ ἐζήτησε σειρὰ ἀπὸ ὑπεράνθρωπες θυσίες ἢ τὸ δεύτερο ποὺ ζητοῦσε λίγα πράγματα; Τί ἦταν δυσκολώτερο; Νὰ βρῆς πόδια ποὺ προσφέρονται μὲ χαρὰ γιὰ νὰ κοποῦν ἢ νὰ βρῆς δεκανίκια, νὰ βρῆς κράτος νὰ δώσῃ τὰ δεκανίκια τουλάχιστον — ποὺ θὰ ἀντικαταστήσουν τὰ πόδια αὐτά; Νὰ χύνεται αἷμα ἢ νὰ προσφέρεται κάτι ἀπὸ τὸ χρήμα; Καὶ ὅμως, νὰ ποὺ ἐπραγματοποιήθῃ τὸ δύσκολο, τὸ ἀσύλληπτα δύσκολο καὶ δὲν ἔγινε ἀκόμα πραγματικότης τὸ ἀπλό, τὸ αὐτονόητο!

Λοιπόν; Τί θὰ ποῦμε τώρα στὸν ἀνάπηρο, ποὺ ἐνῶ ἀπὸ τὸ πρῶτο ὄνειρο ἐξύπνησε γεμᾶτος χαρὰ, ξυπνᾷ ἀπὸ τὸ δεύτερο ὄνειρο γεμᾶτος ἱερὴ ἀγανάκτησι, ποὺ τοῦ καταστρέφει καὶ τῆς νίκης ἀκόμη τὸν θρίαμβο;

Τί ἀπάντησι θὰ δώσωμε λοιπόν; Γιατὶ λοιπόν, αὐτὸ τὸ

τόσο απλούστατο όνειρο δεν γίνεται πραγματικότητας; Γιατί αυτά τὰ ἀπλᾶ, τὰ λογικά, τὰ πέρα γιὰ πέρα δυνατὰ πού ζητεῖ ὁ ἀνάπηρός μας, γιατί εἶναι όνειρο καὶ δὲν εἶναι καθημερινή ζωή, κάτι πού νὰ πλημμυρίζῃ τὴν ζωή μας;

Ἡ ἀπάντησις... Πολλές ἀπαντήσεις φαίνονται νὰ προβάλλουν. Καὶ ὁ ἀνάπηρός μας δὲν θὰ παραπονεθῇ ὅτι κανεὶς δὲν τοῦ ἀπαντᾷ, ἀλλὰ ἴσα - ἴσα ὅτι ζαλίζεται ἀπὸ τὶς πολλές ἀπαντήσεις, ἀπὸ τὶς πολλές αἰτιολογίες ὅτι φταίει τοῦτο καὶ φταίει ἐκεῖνο. Ὅτι φταίει ὁ ἐχθρός, ἐνῶ τὸ ζήτημά μας εἶναι, γιατί νὰ δίδωμε δύναμι καὶ ὅπλα στὸν ἐχθρό... Ὅτι φταίει ἡ φτώχεια, ἡ φτώχεια μας, ἐνῶ τὸ ζήτημα εἶναι ἂν αὕτῃ ἡ φτώχεια, σὲ τέτοια ἔκτασι, ἦταν ἀναπόφευκτη (φτώχεια μὲ τόννους τρόφιμα πού πετιοῦνται στὴ θάλασσα!) ἢ μήπως, μὲ ἄλλη πνευματική μας συγκρότησι, μὲ ἀλληλεγγύη, μὲ ἀγάπη, μὲ κρατικές ἐξουσίες πού κινοῦνται μὲ πνεῦμα ἀνώτερο καὶ μὲ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία πού ἐργάζεται μὲ ὅλη τῆς τὴν ψυχὴ καὶ μὲ τὴν βοήθεια τῶν ξένων φίλων μας (βοήθεια πού τέλος πάντων δὲν ἦταν ἴση μὲ τὸ μηδέν), ἐάν, δηλαδή, μὲ ἄλλα πνευματικὰ θεμέλια, ἡ φτώχεια αὕτῃ δὲν θὰ μπορούσε, σὲ ἓνα τουλάχιστον ποσοστὸ τῆς νὰ ἀντιμετωπισθῇ.

Βροχὴ λοιπὸν ἀπὸ ἀπαντήσεις πού ζαλίζουν. Καὶ ὅμως δὲν ἔχομε τὸ δικαίωμα νὰ παραιτηθοῦμε ἀπὸ τὴν προσπάθεια νὰ βροῦμε τὴν ἀληθινὴ αἰτία πού ὠδήγησε στὸ σημερινὸ κατάντημα, στὴ σημερινὴ ἀνησυχία καὶ ἀγωνία, ἔπειτα ἀπὸ μιὰ τόσο λαμπρὴ νίκη.

Εἰς τὴν ἀναζήτησιν τῆς αἰτίας.

Πρέπει νὰ ἀναζητήσωμε τὴν αἰτία. Γιατί ἂν δὲν τὴν βροῦμε, δὲν θὰ γίνῃ πραγματικότης ἡ καινούργια Ἑλλάδα. Ἡ πνευματικὴ χρεωκοπία θὰ μείνῃ τότε, ἡ ἀποσύνθεσις θὰ ἐξακολουθήσῃ, ὁ παληὸς κόσμος θὰ συνέλθῃ ἀπὸ τὸν τρόπο του καὶ θὰ συνεχίσῃ ἔπειτα τὸν ἐλεεινὸν κατήφορο... Καὶ τὸ

τίμιο αἷμα ποὺ ἐχύθηκε θὰ τρέφῃ τώρα τὴ σαπίλα. Ἀλλὰ αὐτό, ὅχι, δὲν πρέπει νὰ γίνη.

Ἐπομένως πρέπει νὰ ἀνακαλύψωμε τὴν αἰτία τοῦ αὐτοῦ τοῦ κακοῦ, γιὰ νὰ τὴν κτυπήσωμε.

— Ποιὰ λοιπὸν εἶναι ἡ αἰτία; Πρέπει νὰ δοθῇ ἀπάντησις στὸ ἐρώτημα αὐτό. Ποιὸς νὰ τὴν δώσῃ, ὅμως; Νὰ προσπαθήσωμε ἐμεῖς ν' ἀπαντήσωμε, ὅπως τόσοι ἄλλοι; Νὰ δώσωμε μιὰν ἀκόμη ἀπάντησι, ποὺ θὰ προστεθῇ στὶς τόσες ἄλλες; Ὁχι! Ἄς παρακαλέσωμε καλύτερα τὸν ἀνάπηρό μας, νὰ δώσῃ αὐτὸς τὴν ἀπάντησι. Ἄς γυρίσωμε, στὸν ἀγαπημένο μας ἀγωνιστή, ποὺ βλέπει τὴν Ἑλλάδα νὰ νικᾷ συνεχῶς τὶς αὐτοκρατορίες καὶ νὰ νικᾶται ἀπὸ τὴν πνευματικὴ χρεωκοπία. Τὸν ἀγωνιστή, ποὺ βλέπει γύρω του, μὲ ἀγωνία ὅχι τὸν ἐχθρό, ἀλλὰ τὴν ἀρρώστεια, ὅχι τοὺς μεγάλους καὶ τρανοὺς, ἀλλὰ τὰ μικρόδια.

Ἄς ἔλθωμε στὸν ἀνάπηρο αὐτὸν καὶ ὥς τὸν ρωτήσωμε:

— Πῶς λοιπὸν ἐνίκησες; Πῶς, τὸ πρῶτο σου ὄνειρο, τὸ δυσκολώτερο, ἢ συντριβὴ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐχθροῦ, ὁ θρίαμβος στὸ πεδίο τῆς μάχης, ἔγινε πραγματικότης;

— Ἐνίκησα, θὰ ἀπαντήσῃ, ἀπλούστατα, γιὰτὶ ἐ π ο λ έ μ η σ α !

Νὰ λοιπόν, γιὰτὶ στὸ δεύτερο πεδίο, ποὺ λέγεται ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ συγκρότησις τῆς ἐθνικῆς μας ζωῆς, δὲν ἐνίκησες ἀκόμη. Γιὰτὶ στὸ δεύτερο αὐτὸ πεδίο δὲν ἐπολεμήσαμε ἀκόμη ὅ σ ο ἔ π ρ ε π ε. Γι' αὐτό, τὸ δεύτερό σου ὄνειρο μένει ὄνειρο. Τὸ ἀπλούστερο, τὸ εὐκολώτερο, ἐκεῖνο ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι αὐτονόητο, μένει ὄνειρο. Ἐνῶ τὸ πρῶτο σου ὄνειρο, ποὺ μὲ τὴν ψυχρὴ λογικὴ θὰ φαινότανε ἐξωφρενικό, εἶναι πραγματικότης.

Ἡ δύναμις τοῦ πνεύματος πραγματικότης.

Ἀλλὰ, μιὰ κι' ἐτολήσαμε νὰ ἀρχίσωμε τὴν «ἀνάκρισι» αὐτὴ στὸν ἡρωϊκό μας ἀνάπηρο, ὥς συνεχίσωμε τὶς ἐρωτήσεις.

— Τί σέ ἔκαμε, θὰ τὸν ερωτούσαμε λοιπὸν ἀκόμη, νὰ προσφέρῃς τὸν ἑαυτό σου, ὅπως κι' ἄλλοι τῇ ζωῇ τους τὴν ἴδια; Μήπως τὸ στρατοδικεῖο; Ὅχι βέβαια! Μήπως ἡ φορὰ τῶν πραγμάτων; Οὔτε κι' αὐτό! Μήπως συμφερρυντολογικοὶ ὑπολογισμοί; Ἄς μὴ σέ βρίζωμε καὶ ἄς μὴ λέμε πράγματα ποὺ εἶναι ἀπλούστατα, γελοῖα.

Γιατὶ λοιπὸν ἐπολέμησες; Γιατὶ εἶχες μέσα σου τὴν ἀγάπη πρὸς τὴν Πατρίδα σου. Γιατὶ εἶχες μέσα σου μιὰ πνευματικὴ ἀνωτερότητα ποὺ σοῦ ἐπέβαλλε νὰ πολεμήσῃς καὶ ἐπολέμησες. Εἶναι αὐτὸ πραγματικότης; Εἶναι πραγματικότης. Ὅτι ἐπολέμησες, ὅτι ἐπολέμησες ἡρώϊκὰ καὶ κατέπληξες τὸν κόσμον, εἶναι πραγματικότης. Ὅτι αὐτὸ ὀφείλεται στὴν πνευματικὴ σου ἀνωτερότητα, στὴν πνευματικὴ δύναμι ποὺ εἶχες μέσα σου, εἶναι καὶ αὐτὸ πραγματικότης.

Ἐ λοιπόν, πρέπει ἐπὶ τέλους νὰ τὸ καταλάβωμε: Ἡ δύναμις τοῦ πνεύματος εἶναι πραγματικότης. Εἶναι πραγματικότης ποὺ κυβερνᾷ τὸ πᾶν. Εἶναι πραγματικότης σὲ ὅλες τῆς τὶς ἐκδηλώσεις. Εἶναι πραγματικότης ὁ ἡρωϊσμός. Καὶ διότι ἡ πνευματικὴ δύναμις ποὺ λέγεται ἡρωϊσμός εἶναι πραγματικότης, γι' αὐτὸ βρισκόμαστε ἀκόμη στὴ ζωῇ, ὕστερα ἀπὸ τόσες ἐπιδρομὰς καὶ τόσους κινδύνους. Εἶναι πραγματικότης ἡ αὐτοθυσία καὶ γι' αὐτὸ ἔπесαν ἔξω ὅλα τὰ σχέδια τῶν ὑποψηφίων τυράννων. Εἶναι πραγματικότης ἡ τιμιότης τοῦ καλοῦ κρατικοῦ λειτουργοῦ, ὁ ἐνθουσιασμός τῶν παιδιῶν μας ποὺ γυρίζουν τὴν Ἑλλάδα τὲ τὶς ὁμορφες «ἐξορμήσεις» τῆς ἀγάπης των καὶ βοηθοῦν ὅσο μποροῦν κι' ὅπου μποροῦν. Ὅπως εἶναι πραγματικότης καὶ ἡ ἀρνητικὴ πλευρά, ἡ κατεργαριά, ἡ πονηρία, ἡ δειλία, ἡ ἀσυγκράτητη φιλοδοξία.

Τὸ πνεῦμα λοιπὸν εἶναι πραγματικότης. Εἶναι πραγματικότης εἰς τὴν ὑγεία του καὶ εἶναι πραγματικότης καὶ εἰς τὴν ἀρρώστειά του!

Β.

ΝΑ ΣΥΜΠΛΗΡΩΘΗ Ο ΑΓΩΝ

Ἡ νέα μάχη.

Καὶ ἀφοῦ εἶναι ἔτσι, τί πρέπει λοιπὸν νὰ γίνη; Νὰ δαπανᾷς σύ, ὁ ἡρωϊκὸς ἀγωνιστής, νὰ διαθέτῃς τὴν πνευματικὴν σου ὑγείαν, γιὰ νὰ μείνῃ ἀνενόχλητὴ ἡ πνευματικὴ ἀρρώστεια καὶ νὰ τρέφεται ἀπὸ τὸ ἱερὸ αἷμα ἢ σαπίλα καὶ ἡ πνευματικὴ κατάπτωσης καὶ ἡ ἐγωπαθοῦς συμφεροντολογία; Νὰ γίνεταὶ δηλαδὴ διαρκῶς ἡ ἱστορία τοῦ μυθικοῦ ἐκείνου Σισύφου, ποὺ ἀνέβαζε κάθε τόσο μὲ κόπους καὶ ὑπερέντασι προσπαθείας ἓνα τεράστιο λίθο στὴν κορυφὴ τοῦ βουνοῦ γιὰ νὰ τοῦ ξεφεύγῃ ἀπὸ ἐκεῖ καὶ νὰ κατρακυλᾷ πάλι κάτω καὶ οὕτω καθ' ἐξῆς; Ἡ μήπως, ὅπως ἀκοῦς τόσους νὰ σὲ συμβουλεύουν, πρέπει ἐπειδὴ ὁ ἄλλος βρίσκεται σὲ ἀρρώστεια πνευματικὴ, πτώμα πνευματικόν, πρέπει νὰ γίνῃς κι' ἐσὺ ἓνα πτώμα, νὰ σκοτώσῃς τὴν ὑγείαν ποὺ εἶναι μέσα σου, γιὰ νὰ ταιριάξῃς μὲ τὴν ἀρρώστειαν τοῦ ἄλλου; Φανερὸ πῶς οὔτε τὸ ἓνα οὔτε τὸ ἄλλο πρέπει νὰ γίνη. Ἐκεῖνο ποὺ ἐπιβάλλεται εἶναι νὰ ἐπικρατήσῃ ἡ ὑγεία καὶ αὐτὴ νὰ ἐκτοπίσῃ τὴν ἀρρώστειαν ἀπὸ τὸν πνευματικὸν ὀργανισμόν τοῦ Ἑθνους.

Αὐτὸ ὅμως δὲν γίνεται μόνο του. Ἔρχεται σὰν καρπὸς νίκης. Χρειάζεται ἀγὼν. Καὶ τὸ λάθος μας, τὸ φοβερὸ λάθος ὅλων μας, ἀγαπημένε μας καὶ σεβαστέ μας ἀνάπηρε — καὶ ἐπίτρεψέ μας νὰ σοῦ ποῦμε — καὶ τὸ δικό σου ἀκόμα λάθος εἶναι τοῦτο: Ὅτι, ἐνῶ γιὰ τὸν πρῶτον ἀγῶνα, στὰ πεδία τῶν μαχῶν, τὸ ξέραμε ὅλοι ὅτι χρειάζεται ἀγὼν γιὰ νὰ ἀπο-

κρούσωμε τὸν ἐχθρό, γιὰ τὴν ἐξασφάλισι ὁμῶς τῶν καρπῶν τοῦ ἀγῶνος αὐτοῦ, γιὰ τὸ κτύπημα τῆς πνευματικῆς ἀρρώστειας δὲν τὸ ἔχομε καταλάβει ὅτι χρειάζεται πάλι ἀγὼν καὶ μάλιστα ὅτι ἡ νίκη στὸν ἀγῶνα αὐτὸν εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ νὰ ἔχη νόημα ἡ νίκη στὸν ἄλλον ἀγῶνα ποὺ γίνεται μὲ τὸ ὅπλο στὰ πεδία τῶν μαχῶν!

Χρειάζεται λοιπὸν νὰ καταλάβωμε, ὅτι ἡ μάχη τῆς Ἑλλάδος δὲν γίνεται μόνον στὸ Βίτσι καὶ στὸν Γράμμο καὶ στὸ Μπέλες. Γίνεται καὶ μέσα στὶς ψυχές, γίνεται στὰ αὐτιά ποὺ πρέπει νὰ ξεβουλώσουν, στὰ μάτια ποὺ πρέπει νὰ ἀνοίξουν, στὶς καρδιές ποὺ πρέπει νὰ ἀνεβοῦν ψηλά, στὰ νεῦρα τὰ πνευματικά ποὺ πρέπει νὰ τονωθοῦν, στὰ παράλυτα γόνατα ποὺ πρέπει νὰ στηριχθοῦν, στοὺς πνιγμένους ποὺ πρέπει νὰ ἀναπνεύσουν πάλι τὸν ἀέρα τῆς ἀλήθειας, γιὰ νὰ ζωογονηθοῦν. Χρειάζεται νὰ νοιώσωμε ὅτι ἡ μάχη αὐτὴ ἡ πνευματικὴ εἶναι, ἀκριβῶς, ὅ,τι καὶ ἡ ἄλλη μάχη· εἶναι ζήτημα ζωῆς ἢ θανάτου γιὰ τὴν χώρα μας, γιὰ τὸν ἑαυτό μας, γιὰ τὸν καθένα ἀπὸ μᾶς.

Τὸ μάθημα ποὺ μᾶς δίδει ὁ ἀντίπαλος.

Ναί, ἀλλὰ πῶς θὰ τὴν κάνωμε αὐτὴ τὴ μάχη; Μὲ τί στρατηγική; Μὲ τί ἐπιτελικά σχέδια; Μὲ τί ὀργανωτάς; Μὲ τί δασκάλους;

Ἐ λοιπόν, ὅσο κι' ἂν μᾶς φαίνεται παράξενο, στὸ ζήτημα αὐτὸ τῆς στρατηγικῆς ἔχομε ἓνα πολὺπειρο δάσκαλο.

Ἄς τὸν παρακολουθήσωμε λοιπὸν γιὰ λίγο πῶς κάνει αὐτὸς τὸν ἀγῶνα του.

Καὶ τὸ πρῶτο ποὺ θὰ μᾶς δείξη μιὰ τέτοια παρακολούθησις εἶναι μιὰ διαπίστωσις, ποὺ πρέπει καλὰ νὰ τὴν προσέξωμε: Στὴν ἐποχὴ μας, ἡ ἐχθρική ἐπιδρομὴ γίνεται βέβαια καὶ ἀπ' ἔξω κάθε τόσο, ἀλλά, πρὶν ἀπ' ὅλα, γίνεται ἀπὸ μέσα, ἀπὸ τὸν ἐθνικὸ μας ὀργανισμό. Ἐκεῖνο ποὺ κάνει τὸ Ἔθνος μας νὰ σπαράζη δὲν εἶναι τόσο ὁ ἐχθρὸς - δράκοντας, ὁ ἐ-

χθρὸς - θηρίο. Εἶναι ἐκεῖνο πού, ὅπως εἶπαμε, φοβίζει καὶ αὐτὸν τὸν ἥρωα; Εἶναι τὸ μικρόβιο, πὺ ἔχει μπῆ μέσα στὸν ὀργανισμό τοῦ Ἔθνους. Εἶναι ὁ ἐσωτερικὸς ἐχθρὸς, πὺ μπαίνει μέσα γιὰ μέσα στὸν ἐθνικὸ ὀργανισμό, καὶ προσβάλλει τὴν πνευματικὴ μας ὑπόστασι. Εἶναι ὁ ἐχθρὸς πὺ δὲν γκρεμίζει μόνο σπίτια, ἀλλὰ, κᾶτι πολὺ χειρότερο, μολύνει σπίτια καὶ τὰ κάνει ἐστίες μολυσμοῦ. Εἶναι ὁ ἐχθρὸς πὺ σκορπᾶ, ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη στὴν Ἑλλάδα, τὴν πνευματικὴ ἀρρώστεια, μὲ μέσα πνευματικά, κι' ἔτσι κάνει ὅλη τὴν ἑλληνικὴ γῆ ἓνα πολεμικὸ μέτωπο χωρὶς «μετόπισθεν».

Ἡ ἀρπαγὴ τοῦ πνευματικοῦ μας ὀπλισμοῦ.

Ψεύτικη πνευματικότητα, βέβαια, αὐτὴ ἡ «πνευματικότης» πὺ καλεῖται νὰ στηρίξη ἓνα σύστημα πέρα γιὰ πέρα ὑλιστικό! Ὁ ὀλοθρευτὴς εἶχε τὴν ἐξυπνάδα, κι' ἂν θέλετε τὴν ἱκανότητα, ν' ἀρπάξη καὶ νὰ φορέσῃ τὸν πνευματικὸ ὀπλισμὸ πὺ ἔπρεπε νὰ εἶναι στὴ διάθεσι ὅχι τοῦ ὀλέθρου ἀλλὰ τῆς ζωῆς τοῦ Ἔθνους, τοῦ Ἔθνους ἐκείνου, πὺ τρεῖς χιλιάδες χρόνια τώρα εἶναι ὁ πρωτοπόρος στὴν πορεία τοῦ πνεύματος! Καὶ πρὶν ἀπ' ὅλα εἶχε τὴν ἐξυπνάδα νὰ πάρῃ γιὰ ὅπλο τὴν τρομερὴ καὶ βασανιστικὴ, κι' ὅμως μακαριστὴ, πείνα καὶ δίψα τῆς δικαιοσύνης, πὺ βασανίζει τὸν σύγχρονον ἄνθρωπο. Τὸν βασανίζει, ἀκριδῶς, γιὰτὶ εἶναι εὐγενικὴ καὶ πολλὰς φορὲς ἐντελῶς ἀνιδιοτελεῆς ἡ πείνα καὶ ἡ δίψα αὐτῆ. Μπροστὰ του, βέβαια, ἔχει ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς τὴν ἀληθινὴ Πηγὴ τῶν ὑδάτων. Μὰ δὲν τὴν βλέπει τὴν Πηγὴ αὐτῆ, γιὰτὶ τὸν ἐμποδίζει τὸ πυκνὸ προπέτασμα τῶν καπνῶν, πὺ ἐσχημάτισε ἡ ἄρνησις, χτυπῶντας, μυκτηρίζοντας, ξερριζώνοντας, στ' ὄνομα τάχα τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν νέων ἰδεῶν, τὶς πνευματικὲς ἀξίες, πὺ εἶχαν σταθῇ τροφὴ καὶ ζωῆς νάμα καὶ στηρίγμα σὲ ὅ,τι εὐγενικὸ εἶχαν νὰ δείξουν οἱ αἰῶνες καὶ οἱ γενεές.

Αὐτὴ ἡ ἄρνησις ἦταν ἓνα βάθρο γιὰ τὴν ἐξόρμησι τοῦ

όλθρου. Ἐπῆρε ὁ κομμουνισμὸς τὸ κενόν, ποὺ ἐδημιούργησε στὴν ψυχὴ τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου ἡ ἄρνησις τῆς χριστιανικῆς κοσμοθεωρίας, καὶ τὸ ἐχρησιμοποίησε γιὰ νὰ βάλῃ μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ, σὰν μοναδικὴ δῆθεν ἀπάντησι στὴ σαπίλα καὶ τὴν ἀδικία, μιὰν ἄλλη κοσμοθεωρία. Τὴν κομμουνιστικὴν κοσμοθεωρίαν.

Γιατὶ ὁ κομμουνισμὸς εἶναι κοσμοθεωρία. Καὶ κοσμοθεωρία ὑλιστικὴ. Ἐκατὸ τοῖς ἑκατὸ ὑλιστικὴ. Ἄς τονίσωμε πῶς, τὰ τελευταῖα χρόνια, ἡ κομμουνιστικὴ ἡγεσία ὅλο καὶ περισσότερο ξαναγύριζε στὴν ὑλιστικὴ γραμμὴ, ποὺ ἴσως εἶχε κάπως ξεχασθῇ στὸν πρῶτο καιρὸ τῆς γερμανικῆς ἐπιδρομῆς. Καὶ ὑλιστικὴ ἑκατὸ τὰ ἑκατό, θὰ πῇ ἀντιχριστιανικὴ, ἑκατὸ τὰ ἑκατό, μὲ συνέπεια, μὲ πείσμα, μὲ λύσσα.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι μία: Μπορεῖ σ' ὅλα τ' ἄλλα ὁ κομμουνισμὸς νὰ κάνῃ ἐλιγμούς, τὰ περίφημα «ζιγκ-ζάγκ» του, στὸ ζήτημα ὅμως τοῦ Χριστιανισμοῦ, καὶ ἐπομένως στὸ ζήτημα τοῦ ὑλισμοῦ, δὲν ἔχει ἐλιγμούς, ἀλλὰ «γραμμὴ» μὲ ὅλη τὴ συνέπεια.

Γιατί αὐτό; Μήπως γιατί ὁ κομμουνισμὸς δὲν ἔχει πολιτικὸ αἰσθητήριο, γιὰ νὰ καταλάβῃ τί τοῦ κοστίζει μιὰ τέτοια ἀδιάλλακτὴ γραμμὴ, μιὰ τέτοια πάλη μὲ τὸν Χριστιανισμό;

Ὅχι, ἀλλὰ ἀκριδῶς γιατί ἔχει, καὶ ἔχει θαυμάσιο, πολιτικὸ αἰσθητήριο. Ἀκριδῶς γιατί ξέρει τί δύνάμεις εἶναι ὁ Χριστιανισμός.

Κάνοντας ὅχι φιλολογία ἀλλὰ μάχη — καὶ τί μάχη! — ὁ κομμουνισμὸς ξέρει ὅτι ὁ ἀγὼν ἐδῶ εἶναι πρὶν ἀπ' ὅλα πνευματικός. Ὅτι, μιὰ καὶ ἐπῆρε τὴν κοσμοθεωρίαν τοῦ ὑλισμοῦ, δὲν θὰ κερδίσῃ τὴν μάχη, ἂν δὲν χτυπηθῇ ἡ μοναδική, ἀληθινὰ ζωντανή, πνευματικὴ κοσμοθεωρία, ὁ Χριστιανισμός. Καί, ἐπομένως, ἂν δὲν ἐπικρατήσῃ ἡ ἐκ διαμέτρου ἀντίθετὴ κοσμοθεωρία, ἡ ὑλιστικὴ.

Πνευματικὴ στρατηγική.

Τόσο πολὺ ξέρει τὴν δύναμι τοῦ πνεύματος, τὴν δύναμι τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὁ κομμουνισμός, ὥστε — καὶ ἐδῶ εἶναι τὸ καταπληκτικώτερο — δὲν διστάζει, γιὰ νὰ χτυπήσῃ τὸ πνεῦμα, νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸ πνεῦμα! Νὰ κάμῃ πνευματικὴ στρατηγική, γιὰ νὰ ἐπιβάλῃ τὴν ὑλιστικὴ κοσμοθεωρία.

Καί, πρὶν ἀπ' ὅλα, παίρνει γιὰ τὸν ἀγῶνα τοῦ τὴν δύναμι ποὺ λέγεται **πίστις**.

Πίστις μὲ ψεύτικο, ἀπατηλὸ περιεχόμενο, ἀλλὰ πίστις, ποὺ εἶναι, παρ' ὅλη της τὴν πλάνη, πιὸ δυνατὴ ἀπὸ τὴν ἀπιστία. Στήριγμα τοῦ κομμουνισμοῦ εἶναι οἱ «πιστοί» του. Ἄν αὐτοὶ οἱ πιστοὶ ἔλειπαν. . . Ἄν εἴχαμε σήμερα νὰ κάνωμε μόνο μὲ τοὺς πληρωμένους, μόνο μ' ἐκείνους ποὺ πῆγαν στὶς κομμουνιστικὲς τάξεις μὲ ἰδιοτέλεια, τοὺς συμφεροντολόγους, τοὺς καιροσκόπους. . . Μὰ αὐτοὶ εἶναι τὸ παθητικὸ τοῦ κομμουνισμοῦ! Τὸ ξέρει αὐτὸ ἡ κομμουνιστικὴ ἡγεσία. Τὸ ξέρει πολὺ καλά! Καιρὸς νὰ τὸ μάθωμε κι' ἐμεῖς!

Καιρὸς νὰ τὸ μάθωμε κι' ἐμεῖς! Ἄν μπόρεσε ὁ κομμουνισμὸς νὰ μάχεται καὶ νὰ βουτᾷ κάθε τόσο τὴν Ἑλλάδα στὸ αἷμα, εἶναι γιὰτὶ μάχεται μὲ ὅπλα πνευματικά. Εἶναι γιὰτὶ ἔχει κλέψει τὴν πανοπλία τοῦ πνεύματος καὶ μ' αὐτὴν χτυπᾷ τὸν πνευματικὸ ὀργανισμὸ τοῦ Ἑθνους. Ἄν δὲν τὸ καταλάβωμε αὐτό, δὲν θὰ καταλάβωμε τὸ μυστικὸ τῆς δυνάμεως τοῦ κομμουνισμοῦ. Ἄν ἡ πανοπλία τοῦ πνεύματος δὲν γυρίσῃ στὴ θέσι της, στὸν ἐλληνικὸ λαό, ~~σὺν~~ ἀγωνιζόμενο ἔθνος καὶ στὴν ἡγεσία τοῦ Ἑθνους αὐτοῦ, ὁ δοξασμένος, ὁ ὑπέροχος ἀγῶνας τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ δὲν θὰ ἔχῃ τὸ τελειωτικὸ ἀποτέλεσμα ποὺ τοῦ ἀξίζει νὰ ἔχῃ.

Καὶ γιὰ νὰ γυρίσῃ ἡ πνευματικὴ αὐτὴ πανοπλία, δὲν χρειάζονται μέσα τεχνητὰ καὶ «κατὰ συνθήκην». Στὴν ὑλιστικὴ κοσμοθεωρία τοῦ ὀλέθρου θ' ἀντιτάξωμε τὴν πνευματικὴ μας κοσμοθεωρία. Τὴν κοσμοθεωρία τῆς ζωῆς.

Γ.

ΓΙΑ ΤΗ ΣΩΣΤΗ ΘΕΜΕΛΙΩΣΙ

Ἡ κοσμοθεωρία τοῦ Γένους μας.

Δὲν ἔχομε καμμιάν ἀνάγκη νὰ καταρτίσωμε, τώρα, ἐπειγόντως καὶ ἐκ τοῦ προχείρου, μιὰ τέτοια κοσμοθεωρία, ὅπως φαίνεται νὰ νομίζουν μερικοί. Τὴν ἔχομε ἔτοιμη. Εἶναι ἡ χριστιανικὴ κοσμοθεωρία τοῦ ζωντανοῦ ἔθνους, εἶναι ἡ ζωὴ τοῦ ἔθνους μας. Χιλιάδων χρόνων σοφία, σὲ θαυμαστὴ σύνθεσι, μᾶς τὴν ἐτοίμασε. Μαρτύρων αἷμα μᾶς τὴν ἐφύλαξε ἀπὸ τὸν διώκτη. Γενεῶν ἀγῶνες τὴν ἔφεραν ὡς ἐμᾶς. Τοῦ λαοῦ μας τὸ χτυποκάρδι εἶναι τὸ περιεχόμενόν της. Οὐράνια ἀποκάλυψις καὶ σκληρὴ μὰ δοξασμένη ἐμπειρία ἐνώνονται στὰ διδάγματά της. Εἶναι ἡ ὑπόστασις μας. Ἀπὸ τὴν κούνια ὡς τὸν τάφο. Καὶ πέρα ἀπὸ τὸν τάφο. Ναί, καὶ πέρα ἀπὸ τὸν τάφο!

Αὕτὴ ἡ κοσμοθεωρία μας, συγκεκροτημένο σύστημα ἐννοιῶν, ριζωμένη στὴν αἰωνιότητα, νοιώθει καὶ θεραπεύει τῆς στιγμῆς τὶς ἀνάγκες, μιλά στὸν στοχαστὴ γιὰ τὴν ἀρχὴ τοῦ παντός, μιλά στὴν μάνα γιὰ τὴν ἀρρώστεια τοῦ παιδιοῦ της, δείχνει στὸν ἀγωνιστὴ τὴν αἰωνιότητα, δείχνει στὸν ἐργάτη τὸν δρόμο τῆς ἀνόδου, ἐνώνει τοὺς σοφοὺς καὶ τοὺς συνετοὺς σὲ μιὰ ἐνότητα ἀδιάσπαστη μὲ τοὺς ἀπλοϊκοὺς καὶ ταπεινοὺς, τονώνει τὸν πατριωτισμὸ καὶ μὲ τὴν αἰωνιότητα δίνει νόημα στὴ θυσία τοῦ ἀτόμου γιὰ τὴν Πατρίδα, ἐξευγενίζει τὸν πατριωτισμὸ καὶ τὸν κατοχυρώνει ἀπὸ τὰ ὑλιστικὰ σωδινιστικὰ μορφώματα ποὺ εἶδαμε στὸν ἐξωχριστιανικὸ πατριωτισμὸ

τῶν διαφόρων φασισμῶν ὅλων τῶν χρωμάτων τῆς ἱριδος, ἐλέγχει καὶ ἐνθαρρύνει. Εἶναι ὁ ἀντίλαλος τῶν αἰῶνων ποὺ ἐπέρασαν, εἶναι τὸ σύνθημα γιὰ τοὺς αἰῶνες ποὺ θὰ ἔλθουν, εἶναι τὸ καμάρι τοῦ Γένους, εἶναι ἐκεῖνο ποὺ δίνει στὴν Ἑλλάδα μας μιὰ προνομιοῦχο θέσι στὸν παγκόσμιον πολιτισμό. Πάντα γιὰ τὸν χριστιανικὸ πολιτισμὸ ἡ Ἑλλὰς εἶναι ἡ χώρα τοῦ προσκυνήματος. Ἀρκεῖ νὰ μὴν τὸ ξεχνᾶμε καὶ νὰ μὴν ποδοπατᾶμε οἱ ἴδιοι τὸ προνόμιό μας αὐτό.

Τὸ πνευματικὸ ξεθεμελίωμα.

Δυστυχῶς ὅμως αὐτὸ ἔγινε σὲ πολὺ μεγάλη ἑκτασι κατὰ τὰ 120 χρόνια τοῦ ἐλευθέρου βίου τοῦ Ἑθνους μας ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωσί μας ἀπὸ τὸν τουρκικὸ ζυγὸ. Δὲν εἶχε καλὰ - καλὰ συγκροτηθῇ ἡ καινούργια μας ὑπόστασις καὶ ἡ ἄρνησις ἦλθε τάχα «ἀπὸ τὴν ἐσπερίαν» γιὰ νὰ γίνῃ αὐτὴ τὸ θεμέλιον τῆς ζωῆς τοῦ Ἑθνους, ἐνὸς ἔθνους πού, π ε ρ ι σ - σ ὅ τ ε ρ ο ἀ π ὸ κ ά θ ε ἄ λ λ ο ἔ θ ν ο ς τ ῆ ς γ ῆ ς, ἡ πίστις του εἶναι ἡ ζωὴ του. Εὐθὺς μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσι τοῦ Γένους, ἡ ἄρνησις αὐτὴ ἔκαμε τὴν ἐμφάνισί της. Σιγὰ - σιγὰ ἐπῆγε νὰ γίνῃ ἡ κοσμοθεωρία τῶν λογίων μας, ἡ κοσμοθεωρία τῶν ἐπιστημόνων μας, ἡ κοσμοθεωρία τῶν πολιτικῶν μας, ἡ κοσμοθεωρία τῆς ἡγεσίας μας. Βέβαια, ἡ λαϊκὴ ψυχὴ ἔμεινε ἀπόρθητη. Ὅμως, ἐκεῖνο ποὺ λέγεται ἡγεσία, εἴτε στὸ πνεῦμα εἴτε στὴν κρατικὴ ἐξουσία, εἴτε ἀκόμη περισσότερο ἡγεσία στὴν ὕλική εὐμάρεια, στὸν πλοῦτον, ἡ ἡγεσία αὐτὴ ἄνοιξε τὰ αὐτιά της στὸ ἀρνητικὸ κήρυγμα, ἄφησε νὰ ποτισθῇ μέσα της ἀπὸ τὴν ἄρνησι, ἄδειασε τὸν ἑαυτὸ της ἀπὸ τὸν πνευματικὸν θησαυρό. Μὲ τὴν τέτοια πνευματικὴ ἀβιταμίνωσι ἡ ἡγεσία ἐβάλθηκε νὰ γράψῃ τὴν καινούργια τῆς ἱστορία, ἢ μάλλον τὴν πνευματικὴν ἱστορίαν ὁλοκλήρου τοῦ Ἑθνους. Μὲ τέτοια ἄρνησι γιὰ ἐφόδιο πνευματικὸ καταπιάστηκε νὰ κυβερνήσῃ τὸν τόπον καὶ νὰ ἀξιοποιήσῃ αὐτή, μὲ τέτοια χάλια, τοὺς ἀγῶνας μας! Καὶ . . . νὰ τὰ ἀποτελέσματα!

‘Η φωνή τῆς ἐπιστήμης.

Καὶ ποὺ ἐζήτησε νὰ στηριχθῇ ὅλη αὐτὴ ἡ ἀρνητικὴ προπαγάνδα;

Μὰ... στὴν «πρόοδο τῆς ἐπιστήμης», ἔλεγαν οἱ προπαγανδιστὰὶ τῆς ἀρνήσεως, ἀφίνοντας τὸν λαό μας νὰ νομίσῃ, ὅτι εὐρέθηκε τάχα κάποια ἐπιστήμη, ἡ ὁποία κατὰ κάποιο μυστηριώδη τρόπο, σὲ ἓνα μυστηριώδες ἐπιστημονικὸ ἐργαστήριον διέταξε τὸ Ἔθνος μας νὰ πετάξῃ τὸ πνευματικὸ του θεμέλιον.

Καὶ ποιά εἶναι αὐτὴ ἡ ἐπιστήμη; Καὶ πότε, μὲ ποιὸν τρόπο μὲ ποιά ἐπιστημονικὴ μέθοδο εὐρέθηκε ποτὲ ἓνα τέτοιο ἐπιστημονικὸ πόρισμα, ποὺ θὰ ἦταν ἀντίθετο ὅχι πρὸς τὰ δεδομένα μόνον ἀλλὰ πρὸς τὴν ἔννοια τῆς ἐπιστήμης;

Ἀλλὰ δὲν χρειάζεται νὰ ἐκταθοῦμε περισσότερο στὸ θέμα αὐτό. Τὰ Χριστούγεννα τοῦ 1946 ἡ «Χριστιανικὴ Ἑνωσις Ἐπιστημόνων» ἀπηύθυνε στὸν Ἑλληνικὸ λαὸ τὴν Διακήρυξί της, ποὺ μὲ τὸν πιὸ ξεκάθαρο τρόπο παρουσιάζει τὴν τελευταία λέξι τῆς ἐπιστήμης ἐπάνω στὸ θέμα αὐτό.

«... Ἡ ἀπομάκρυνσις αὐτὴ ἀντιτίθεται πρὸς τὰ συμπεράσματα τῆς πράγματι ἀπροκαταλήπτου κριτικῆς ἐρεύνης, ἐπὶ τῶν μεγάλων βασικῶν διὰ τὸν ἄνθρωπον προβλημάτων, καὶ εἰδικώτερον, πρὸς τὰ συμπεράσματα, εἰς τὰ ὁποία καταλήγει ἡ σύγχρονος ἐπιστημονικὴ ἔρευνα, ἡ ὁποία διεξάγεται ἐντὸς τοῦ ὄντως ἐπιστημονικοῦ πεδίου, μὲ αὐστηρῶς ἐπιστημονικὴν μέθοδον καὶ μὲ πνεύμα γνησίως ἐπιστημονικόν. Τόσον εἰς τὰς θετικὰς, φυσικὰς καὶ βιολογικὰς, ὅσον καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ἐπιστήμας, ἡ πρόοδος τῆς συγχρόνου ἐρεύνης κατέδειξεν, ὅτι ἡ προσπάθεια νὰ φανῇ ἡ ἐπιστήμη ὡς διαψεύδουσα τὴν χριστιανικὴν Πίστιν, δὲν ἔχει κανὲν ἐπιστημονικὸν ἔρεισμα. Κανεὶς δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀναμιγνύῃ τὴν ἐπιστήμην εἰς τὸ πεδίον ὅπου εὐρίσκονται τὰ μεγάλα μεταφυσικὰ ζητήματα καὶ νὰ χρησιμοποιοῖ τὸ ὄνομα καὶ τὸ κύρος τῆς ἐπιστήμης διὰ νὰ στηρίξῃ πολεμικὴν ἐναντίον τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως...»

Τέσσαρα χρόνια ἐπέρασαν ἀπὸ τότε. Καὶ ἡ ἀναγνώρισις τῆς ἀληθείας αὐτῆς παίρνει τὴν μορφή ἀληθινοῦ συναγερμοῦ

μεταξὺ τῶν ἐπιστημονικῶν κορυφῶν τοῦ κόσμου ὅλου. Σὰν βροχὴ φθάνουν τὰ γράμματα ποὺ μᾶς φέρνουν τὰ συγχαρητήρια κορυφαίων — μάλιστα, κορυφαίων! — τῆς παγκοσμίου ἐπιστήμης γιὰ τὴν Διακήρυξι αὐτῇ. Τὸ ἓνα μετὰ τὸ ἄλλο ἐκδίδονται τὰ καινούργια βιβλία ποὺ ἔχουν ὡς θέμα τους τὴν ἀνάπτυξι καὶ ἐπιστημονικὴ κατοχύρωσι αὐτῶν τῶν ἀληθειῶν *.

Μὰ τότε, ἀφοῦ λοιπὸν ἡ ἐπιστήμη δὲν μᾶς λέει τέτοια πράγματα, ὅπως μᾶς ἐβεβαίωνε μὲ πλαστό, ψεύτικο τρόπο ἢ ἄρνησις, τότε γιὰτὶ ἐζητήσαμε νὰ ξερριζώσωμε ἀπὸ τὴν ἐθνικὴ μας συνείδησι τὸν θησαυρό μας αὐτό; Μήπως, τάχα, ἡ ἱστορία μας μᾶς εἶπε νὰ καταφύγωμε στὴν ἄρνησι τῆς πίστεως; Ἐχει ἡ ἱστορία μας μιά, μιὰ μόνη, ἔστω σελίδα, μιὰ καὶ μοναδικὴ γραμμὴ καλὴ καὶ τιμημένη, ποὺ νὰ ἔχη στηριχθῇ ἐπάνω στὴν ἄρνησι τῆς πίστεώς μας; Καὶ δὲν εἶναι, ἀντίθετα, ἡ ἄρνησις αὐτῇ συνυφασμένη πάντοτε μὲ ἀποτυχία, μὲ τὸ ἐλεεινὸ κατάντημα ποὺ τὸ βλέπομε τώρα νὰ θέλῃ νὰ ἀχρηστεύσῃ τὸν ἡρωϊσμό καὶ τὶς ὑπέροχες νίκες καὶ τὶς λαμπρὲς θυσίαις τῶν παιδιῶν τοῦ λαοῦ μας;

Τὰ «παληωμένα» καὶ τὰ αἰώνια.

Τὸ ξερρίζωμα αὐτὸ ἐζήτησαν ἀκόμα νὰ τὸ ἐπιβάλουν μὲ τὸ σύνθημα τῆς προόδου. Σωστὸ ἦταν τὸ σύνθημα, κατ' ἀρχήν. Ἀλλὰ πόσο ἄσχημα, πόσο ἐγκληματικὰ παραμορφωμένο τὸ παρουσίασαν! Πρόοδος ἐσήμαινε, γιὰ τὴν ἀρνητικὴ αὐτὴ προπαγάνδα, νὰ φύγῃ ὅχι τὸ γέρικο, τὸ παληωμένο, τὸ σάπιο, ἀλλὰ νὰ φύγῃ τὸ αἰώνιο, ἐκεῖνο ποὺ εἶχεν ἐπάνω του τὸ κῦρος καὶ τὴν δοκιμασία τῶν αἰώνων καὶ τῶν γενεῶν! Πρόοδος καὶ ἐπομένως ἀλλαγὴ γιὰ τὴν νοοτροπία αὐτὴ ἐσήμαινε νὰ ἀπογυμνώσῃ τὴν ἀποθήκη σου ἀπὸ ὅ,τι σοῦ εἶχαν προσφέρει ὁ πατέρας σου, οἱ γενεὲς τῶν προπατόρων σου, νὰ σκορ-

* Ὡς σχετικῶς τὸ βιβλίον «Ἡ Ἐπιστήμη ὁμιλεῖ», ἔκδοσις «Ζωῆς», Ἀθῆναι 1949 (β' ἔκδοσις) καὶ εἰς περιοδικὸν «Ἀκτίνες», Ἰανουάριος 1948 σ. 58 ἐπ.

πίσης τὸ ταμεῖο σου, νὰ ἐξανεμίσης τὴν ὑπόστασί σου. Ἐσήμαινε νὰ καταργήσης τὴν οἰκογένεια, γιατί οἰκογένεια εἶχαν οἱ περασμένες γενεές. Νὰ ἐμπαίξης ὅ,τι ἱερὸ καὶ ὄσιο, γιατί αὐτὸ σοῦ παρέδωσαν οἱ αἰῶνες, νὰ ἀπαρνηθῇς τὴν πίστι σου γιατί τὴν ἐστερέωσε σειρὰ γενεῶν σὲ ἀγῶνες σκληροῦς, νὰ ἀνατρέψης. . .

Ἀλλὰ δὲν χρειάζεται νὰ τὰ ἐκθέσωμε ὅλα αὐτά. Θὰ ἦταν σπατάλη τοῦ χώρου νὰ ἐπαναλάβωμε εἴτε τὸ περιεχόμενο εἴτε τὴν κριτική. Ἔχομε πιά τόση πικρὴ πεῖρα, τί ἐσήμαινε ὅλη αὕτῃ ἡ ἀνατρεπτικὴ μανία, τί μᾶς ἐστοίχισε, ὥστε δὲν χρειάζονται παρὰ μόνον λίγα λόγια γιὰ νὰ ξεχωρίσωμε εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὴν ἱερὴ προσταγὴ τοῦ Ἑθνους ἀπὸ τὰ ἀνατρεπτικὰ ἀρνητικὰ κηρύγματα ποὺ ὑπενόμευσαν τὴν ἐθνικὴ μας ὑπόστασι.

Ἡ πρόοδος, ἡ ἀλλαγὴ, ὅπως τὴν χρειάζεται τὸ ἔθνος, ὅπως τὴν ζητᾷ ὁ λαὸς σημαίνει νὰ πετάξωμε ὅ,τι εἶναι παληωμένο, νεκρὸ, σάπιο. Δὲν σημαίνει ὅμως νὰ ἀπαρνηθοῦμε τὸ αἰώνιο. Τὸ καίριο ζήτημα εἶναι νὰ καταλάβωμε τὴν τεραστίαν διαφορὰ ποὺ χωρίζει τὸ «παληό», τὸ γερασμένο ἀπὸ τὸ αἰώνιο. Τὸ «παληό» εἶναι ἐφθαρμένο καὶ αἰτία φθορᾶς, ὄχι γιατί ἔχει ἡλικία, ἀλλὰ γιατί χάνει τὴν ἀντοχὴ του ὅταν ἀποκτήσῃ ἡλικία. Ἐνῶ τὸ αἰώνιο κερδίζει δύναμι μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου!

Ἔτσι, τὰ ἐθνικά μας ἰδανικά, ἡ οἰκογένειά μας, ἔτσι ἡ πίστις μας, δὲν εἶναι παληωμένα. Εἶναι αἰώνια. Ὅπως αἰώνια εἶναι ἡ ἀγάπη, αἰώνια (σχετικὰ μὲ τὴν ἀνθρώπινη ζωὴ) εἶναι ἡ θαλπωρὴ ποὺ μᾶς δίδει ὁ ἥλιος. Καὶ ἀκριβῶς αὐτὸ πρέπει νὰ εἶναι ἡ καινούργια Ἑλλάδα. Ξεκαθαρισμένη ἀπὸ κάθε τι παληό, ἀπὸ κάθε νεκρωμένο, κάθε σάπιο ποὺ κρύβεται μέσα στὴ συνείδησί μας καὶ κόβει τὴν ἐπαφὴ τῆς ζωῆς μας μὲ τὴν αἰώνια δύναμι τῆς ζωῆς. Τὴν δύναμι ποὺ μόνον αὕτῃ θὰ δώσῃ τὸ γερὸ θεμέλιο γιὰ νὰ στερεώσωμε τὴν καινούργια μας Ἑλλάδα, καθαρὴ, θεραπευμένη ἀπὸ τὴ μούχλα, ξανανειωμένη,

ίκανή ν' ανταποκριθῇ στὸ τίμιο αἷμα ποὺ ἐχύθηκε γιὰ τὴ δημιουργία της.

Ἄς τὸ ποῦμε λοιπὸν καθαρὰ: Τὸν ἀγῶνα τὸν πνευματικὸ δὲν θὰ τὸν κερδίσωμε ἅμα περιορισθοῦμε στὴ θεραπεία τῶν ἐξωτερικῶν φαινομένων, τῶν καρπῶν μόνον ποὺ μᾶς ἔδωσε ἡ σαπίλα, ἡ ἄρνησις, τὸ πνευματικὸ γκρέμισμα, ἀλλὰ θὰ τὸν κερδίσωμε ὅταν φθάσωμε στὴ δηλητηριώδη ρίζα τοῦ κακοῦ, τὴν ἄρνησι, καὶ στὴ θέσι της, ξαναφέρομε πάλι τὸν πνευματικὸ ὄπλισμὸ τοῦ ἔθνους μας.

Πρὸς τὴν θεμελίωσι.

Καὶ αὐτὸ προϋπόθεσι ἔχει μιὰ ὁλόψυχη καὶ συνεπῆ ἐπιστροφή σὲ μιὰ συγκεκροτημένη κοσμοθεωρία, ποὺ μόνο αὕτῃ θὰ μπορέσῃ νὰ ἀντιταχθῇ ἀποτελεσματικὰ στὴν κοσμοθεωρία τοῦ ὕλισμοῦ. Μὲ τὴν ἐπιστροφή δηλαδὴ στὴν πίστι τοῦ ἑλληνικοῦ Γένους, στὴν πίστι ποὺ δυὸ χιλιάδες χρόνια τώρα γράφει τὴν ἱστορία μας. Στὴν πίστι ποὺ ἔδωσε τὸ στήριγμα στὴν κοσμοθεωρία τοῦ πολιτισμοῦ μας, τὴν κοσμοθεωρία ποὺ ἐκδήλωσί της ἔχει τὴν πνευματικὴ θεμελίωσι ὅλων τῶν ἐκφάνσεων τῆς ἀτομικῆς, κοινωνικῆς καὶ κρατικῆς ζωῆς, καί, γιὰ μᾶς τοὺς Ἕλληνας, ἀποτέλεσμα ἔχει τὸν ἑλληνοχριστιανικὸ πολιτισμό.

Πρέπει λοιπὸν νὰ τὸ ξεκαθαρίσωμε καλὰ μέσα μας. Οὔτε μὲ ξεκάρφωτα συνθήματα «κατὰ συνθήκην» θὰ κάμωμε μιὰν ἀληθινὰ καινούργια Ἑλλάδα, οὔτε μὲ τὴν ἀρνητικὴ στάσι ἀπέναντι στὸν πνευματικὸ θησαυρὸ τοῦ Γένους, ποὺ βασίζεται στὴ χριστιανικὴ πίστι, οὔτε ἀκόμη μὲ μιὰ εὐμενὴ οὐδετερότητα γιὰ τὸν ἀγῶνα ποὺ κάνει ὁ Χριστιανισμὸς νὰ ἀναμορφώσῃ τὸν ἄνθρωπο. Θεμέλιο τῆς προσπαθείας μας θὰ εἶναι μιὰ εἰλικρινής, συνεπής, σοβαρὴ θεμελίωσις τῆς ἐθνικῆς μας ζωῆς ἐπάνω στὴ χριστιανικὴ πίστι τοῦ Γένους. Δηλαδή, ἓνας συστηματικὸς ἀγὼν γιὰ νὰ πάρωμε καὶ στὴν ἀτομικὴ καὶ στὴν κοινωνικὴ μας, γενικώτερα στὴν ἐθνικὴ μας ζωὴ

τὸ πνευματικὸ ἐκεῖνο βάθρο, ποὺ θὰ ἤμπορῇ νὰ μεταβάλῃ τὰ ὄνειρα σὲ πραγματικότητες, ποὺ θὰ ἀξιοποιῇ τὸν ὑλικὸ πλοῦτο ὅταν ὑπάρχῃ, ἀλλὰ καὶ θὰ βρίσκῃ τρόπο γιὰ νὰ μᾶς κρατῇ στὴ ζωὴ καὶ ὅταν μᾶς μαστίζῃ ἡ φτώχεια, ἡ ὑλικὴ φτώχεια καὶ ἡ ἐξωτερικὴ δυστυχία, τὸ βάθρο ποὺ θὰ ἀξιοποιῇ τὴ γαλήνη καὶ θὰ ἀντιμετωπίζῃ θριαμβευτικὰ τὴν θύελλα.

Ἡ ὁρθὴ ἐμφάνισις.

Ἐδῶ ὅμως χρειάζεται νὰ ἐξηγηθοῦμε εἰς ἓνα σπουδαιότατο σημεῖο. Ὅταν λέμε ὅτι πρέπει νὰ θεμελιώσωμε τὴν ἐθνικὴ μας ζωὴ στὴ χριστιανικὴ πίστι, δὲν ἐννοοῦμε ὅτι πρέπει νὰ ἀποδώσωμε μιὰ μαγικὴ δύναμι στὴ θρησκευτικὴ τυπολατρεία, στὴν ἄκαρπο καὶ νεκρὰ προσήλωσι στὸ γράμμα, σὲ μιὰ θρησκευτικὴ ζωὴ ἐξωτερικὴ καὶ ψεύτικη, ἢ σὲ μιὰ ἑξαλλή μυστικοπάθεια. Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμε ὅτι στὴν ἱστορίᾳ μας ἐγράφησαν κακὲς σελίδες ἀπὸ μιὰ τέτοια τυπικὴ, διεσπασμένη, ψευδὴ θρησκευτικότητά, πού, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ἔδωσε πολλὰς ἀφορμὰς γιὰ τὴν ἄρνησι καὶ μὲ αὐτὴ γιὰ τὴ σημερινὴ χρεωκοπία.

Δὲν εἶναι παράδοξο πῶς, μὲ τέτοια ἐμφάνισι ὁ Χριστιανισμός, ἐξέπεσε στὴ συνείδησι ἐκείνων ποὺ δὲν ἦσαν ἱκανοὶ νὰ διακρίνουν τὴν κακὴ ἐμφάνισι ἀπὸ τὴ λαμπρὰ καὶ παντοδύναμο οὐσία.

Ἀπὸ τὴν ἄποψι αὕτῃ ὁ Χριστιανισμὸς πρέπει νὰ ἐμφανισθῇ σύγχρονός μας ὁδηγός. Δὲν ἐννοοῦμε βέβαια ὅτι θὰ πρέπη νὰ ἀλλάξῃ τὸ δόγμα, ἢ νὰ γίνουν ἀνήθικες καὶ ἀνόητες «ἀβαρίες» στὴν πίστι, ἀλλ' ὅτι θὰ πρέπη νὰ καθοδηγήσῃ ὁ Χριστιανισμὸς τὸν σύγχρονο, τὸν σημερινὸ ἄνθρωπο εἰς τὰ σύγχρονα, τὰ σημερινὰ προβλήματα του.

Καὶ αὕτῃ τὴν ἐμφάνισι τοῦ Χριστιανισμοῦ θὰ τὴν κάμουν βέβαια καὶ τὰ βιβλία, θὰ τὴν κάμῃ βέβαια καὶ ἡ σωστὴ θεωρία καὶ ἡ φωτισμένη διδασκαλία, ἀλλὰ πρὶν ἀπ' ὅλα αὕτῃ τὴν ἐμφάνισι τοῦ ζωντανοῦ, συγχρονισμένου, καθοδηγητικοῦ

Χριστιανισμοῦ, ποὺ θὰ εἶναι ἡ βάσις τῆς ἐθνικῆς μας ζωῆς, αὐτὴ τὴν ἐμφάνισι θὰ τὴν κάμουν οἱ ἴδιοι οἱ πιστοί. Οἱ ἴδιοι οἱ Ἕλληνες σὰν Χριστιανοί. Οἱ ἴδιοι οἱ Ἕλληνες ποὺ πονοῦν τὸν τόπο καὶ θέλουν τὸ καλὸ του. Σὰν ἄνθρωποι ποὺ ἔχουν ἐγκολπωθῇ, ἔχουν πάρει εἰς τὰ σοβαρὰ καὶ προβάλλουν μὲ συνέπεια, θεμέλιο τῆς ζωῆς τους τὴν πίστι, δηλαδὴ τὸν θησαυρό, τὸ στήριγμα τῆς ζωῆς τοῦ ἔθνους, ἐκεῖνο τὸ στήριγμα ποὺ ἔδωσε στὸ Ἔθνος δύναμι νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὶς μπόρες ποὺ ἐπέρασαν καὶ θὰ τοῦ εἶναι καὶ πάλι ἡ δύναμις καὶ τὸ κατὰ φύγιον γιὰ τὶς ὁποιοσδήποτε μπόρες ποὺ ἔρχονται.

Οἱ ἔνοχοι.

— Καὶ ἡμποροῦν νὰ γίνουν αὐτά;

— Μὰ δὲν ἡμποροῦν ἀπλῶς νὰ γίνουν! Γίνονται ἤδη ἔστω κι' ἂν δὲν τὸ προσέξαμε ὅσο ἔπρεπε. Σ' ὀλόκληρη τὴν Ἑλλάδα ὑπάρχουν ἐκδηλώσεις πνευματικῆς ζωῆς ἐλπιδοφόρες καὶ διδακτικές.

Ἀλλὰ καὶ δὲν ἡμποροῦμε νὰ εἰποῦμε ὅτι γίνεται ὅ,τι χρειάζεται. Γιατὶ ἐκεῖνο ποὺ μένει ἀκόμη νὰ γίνη εἶναι πάρα πολύ. Ἐκεῖνο ποὺ γίνεται εἶναι δείγμα τοῦ τί πρέπει νὰ γίνη σὲ μεγαλύτερη ἔκτασι. Καὶ ἐκεῖνο ποὺ δὲν γίνεται, ἐκεῖνο ποὺ ἔπρεπε καὶ ἡμποροῦσε νὰ γίνη ἕως τώρα καὶ ὅμως δὲν ἔγινε, διότι παραλείψαμε νὰ τὸ κάμωμε, αὐτὸ ἀποτελεῖ τὴν ἐνοχή μας. Αὐτὸ εἶναι ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ κλασσικὸ ἐρώτημα, «ποιὸς φταίει». Καὶ ἐκεῖνος ποὺ φταίει εἴμαστε ἐμεῖς. Ἐμεῖς, ὅλοι μας. Πρέπει νὰ τὸ ἀναγνωρίσωμε αὐτὸ μὲ ὅλη μας τὴν ψυχὴ, χωρὶς κανένα δισταγμὸ καὶ χωρὶς καμμιὰ ἐπιφύλαξι. Διότι ἀκριβῶς ἡ ἀναγνώρισις τοῦ πταίσματός μας, αὐτὴ ἡ ἀναγνώρισις τῆς ἰδικῆς μας ἐνοχῆς θὰ εἶναι τὸ θεμέλιο γιὰ τὴν καινούργια μας ζωὴ!

Δὲν ἔχει κανένα νόημα, νὰ κατακρίνωμε ἐκείνους ποὺ εἶναι πνευματικὰ ἀνερμάτιστοι. Μὲ τὴν καταδίκη τους, μὲ

τις γκρίνιες, με την άπαισιοδοξία δὲν γίνεται εἰς τὸ Ἕθνος οὔτε ἓνα βῆμα προόδου. Νόημα ἔχει ἡ θετικὴ συμβολή, ἡ δουλειά! Καὶ αὐτὴ ἡ δουλειὰ θὰ ξεκινήσῃ ἀπὸ μιὰ ὁμολογία, ἃς μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ ποῦμε — μ' ὅλο πὺν ὁ ὅρος χρησιμο-ποιεῖται καὶ ἀπὸ ἄλλους με ἄλλη ἔννοια — θὰ ξεκινήσῃ ἀπὸ μιὰ αὐτοκριτικὴ τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ ὁλοκλήρου. Ἀπὸ μιὰν αὐτοκριτικὴ κυρίως τῶν ὑγιῶν στοιχείων τοῦ τόπου. Ἐκείνων πὺν πιστεύουν στὶς πνευματικὲς ἀξίες, τῶν ἀνθρώπων πὺν δὲν ἔχουν ἄλλο συμφέρον ξεχωριστὸ ἀπὸ τὸ συμφέρον τοῦ τόπου. Τῶν ἀνθρώπων πὺν πονοῦν τὸν τόπο, πὺν ἡ προκοπή τους εἶναι ἓνα με τὴν προκοπή τοῦ τόπου. Τῶν ἀνθρώπων τοῦ τιμίου ἰδρώτος. Τῶν ἀνθρώπων τοῦ τιμίου πόνου, τῶν ἀνθρώπων πὺν θέλουν νὰ ζήσῃ αὐτὸς ὁ τόπος γιὰ νὰ ἰδοῦν αὐτοὶ καὶ τὰ παιδιὰ τους ἡμέρες καλύτερες, γιὰ νὰ μποροῦν, βλέποντας τὸ καλύτερο αὔριο, νὰ ὑποφέρουν με καρτερία τὸ τόσο σκληρὸ καὶ ἀπογοητευτικὸ σήμερα.

Σ' αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους θὰ στραφοῦμε γιὰ νὰ τοὺς εἰποῦμε, ὅτι αὐτοί, πρῶτοι, πρέπει νὰ κάμουν ἓνα ξεκίνημα. Νὰ ἐρωτήσουν τὴ συνείδησί τους, ἂν ἔκαμαν ὅ,τι ἡμποροῦσαν νὰ κάμουν, ἂν ἐδόυλεψαν ὅσο ἡμποροῦσαν, με ὅλο τους τὸν ζήλο, με ὅλες τους τὶς δυνάμεις γιὰ ν' ἀπλώσῃ ἡ πνευματικὴ ὑγεία στὴν κοινωνία μας.

— Καὶ τί μποροῦσαν νὰ κάμουν; θὰ εἶναι ἴσως ἡ ἐρώτησις.

Ἦ λοιπόν, αὐτὴ ἡ ἐρώτησις εἶναι ἐντελῶς ἄτοπος. Κρύβει τὴν ὑπεκφυγή, κρύβει τὴν λιποταξία ἀπὸ τὸν πνευματικὸν ἀγῶνα. Ἦ ἄλλη εἶναι ἡ ἐρώτησις, πὺν ἔπρεπε νὰ θέσωμε, ἡ μᾶλλον ἔπρεπε ἀπὸ καιρὸ νὰ εἶχαμε θέσει, μόνοι μας, στὸν ἑαυτὸ μας. «Ἀράγε μπροστὰ σ' αὐτὸ τὸ τραγικὸ κατάντημα τῆς δαφνοστεφανωμένης Ἑλλάδος, πὺν πάει νὰ σιγοπεθάνῃ ἀπὸ τὸν μαρασμὸ τῆς ἀρρώστειας, τῆς σαπίλας, μιᾶς πνευματικῆς ἀδισταμινώσεως, ἀράγε, στὸ κατάντημα αὐτό, ἐγὼ δὲν ἡμπορῶ τίποτε νὰ κάμω; Μήπως κάτι ἡμπορῶ κι' ἐγὼ νὰ

κάμω για να βοηθήσω, ἀντὶ να θρηνολογῶ καὶ να κατηγορῶ, κρατώντας ὅμως σταυρωμένα τὰ χέρια;». Ἐὰν ἔτσι ἐθέταμε αὐτὴ τὴν ἐρώτησι, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι θὰ ἦταν κίνητρο για να κάνωμε κάτι, ἔστω, κάτι λίγο. Ἀλλὰ ἂν ὅλοι ἐκάνουμε αὐτὸ τὸ λίγο, ἡ σημερινὴ Ἑλλάδα θὰ ἦταν διαφορετικὴ καὶ τὸ αἷμα τῶν ἀγωνιστῶν μας θὰ ἐχύνετο μὲ ἄλλο ἀποτέλεσμα ἀπὸ τὸ ἀποτέλεσμα τὸ σημερινό.

Αὐτὸ εἶναι μιὰ ἀλήθεια ποὺ πρέπει ὅλοι να τὴν ἀναγνώρισωμε χωρὶς περιστροφές. Ἡ μάχη τῆς Ἑλλάδος θὰ ξεκινήσῃ ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἀναγνώρισι τοῦ δικοῦ μας πταίσματος, ἀπὸ τὴν ἀναγνώρισι τῆς ἐνοχῆς ποὺ βαρύνει ὅλους μας!

— Ἀνοησίες! θὰ εἰπῇ ἴσως κάποιος! Θὰ τὸ εἰπῇ ἐκεῖνος ποὺ δὲν ἔχει μέσα του νοιώσει τί εἶναι ἡ δύναμις τοῦ πνεύματος καὶ ποιά εἶναι ἡ ἀντίστοιχος εὐθύνη τῶν ἀληθινὰ πνευματικῶν ἀνθρώπων. Ἐκεῖνος ὅμως ποὺ νοιώθει τὴν δύναμι αὐτὴ θὰ εἰπῇ: Ὁχι, δὲν εἶναι αὐτὰ ἀνοησία. Ἀνοησία εἶναι ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετο. Ἀνοησία εἶναι να νομίζωμε ὅτι θὰ ἴδουμε ποτὲ προκοπὴ στὸν τόπο αὐτὸ ἐὰν τὸ πνεῦμα, οἱ ἄνθρωποι ποὺ πιστεύουν στὸ πνεῦμα, δὲν ἐπωμισθοῦν τὶς ἀντίστοιχες εὐθύνες καὶ δὲν ἀγωνισθοῦν μὲ πνευματικὸ τρόπο για τὴν τύχη τῆς Ἑλλάδος. Ἐὰν δὲν διαδώσουν μὲ ὅλες τους τὶς δυνάμεις τὴν πνευματικὴ ὑγεία στὸν τόπο αὐτόν. Καὶ ἀκόμη μεγαλύτερη ἀνοησία εἶναι, να θέλωμε να θυσιαζώμεθα, να κάνωμε ἀγῶνες τὸν ἕνα ἐπάνω στὸν ἄλλο για να κατατρώγῃ ἔπειτα τοὺς καρποὺς τῶν κόπων μας ἢ ἀρρώστεια, ἢ σαπίλα, ἢ διαφθορά. Αὐτὸ εἶναι ἀνοησία. Καὶ εἰς τὸ τέλος ἡ ὅλη μάχη τῆς Ἑλλάδος θὰ κριθῇ καὶ ἀπὸ τὸ ἂν μπορέσῃ ὁ ἐλληνικὸς λαὸς να καταλάβῃ τί εἶναι καὶ τί δὲν εἶναι ἀνοησία!

Ἀρμολιότης καὶ εὐθύνη τοῦ πνεύματος.

Ἡ πνευματικὴ αὐτὴ ζωὴ, ὁ πατριωτισμὸς τῶν Ἑλλήνων, ποὺ τὸν ἐπικαλεῖται τὸ ἀκροτελεύτιον ἄρθρον τοῦ Συντάγματος, ἡ πνευματικὴ τόνωσις, ὁ ψυχικὸς παλμός, αὐτὰ δὲν γί-

τος, ἡ πνευματικὴ τόνωσις, ὁ ψυχικὸς παλμός, αὐτὰ δὲν γίνονται μὲ προστάγματα. Δὲν γίνονται μὲ κρατικὴ ἐπιβολή, οὔτε μὲ νόμους καὶ ποινικὲς κυρώσεις, ἢ ὑπουργικὲς ἀποφάσεις. Εἶναι κάτι ὅπως ἡ υἰγεία, ἢ καὶ ἀντίθετα ὅπως ἡ ἀρρώστεια. Ὑπάρχουν, μεταδίδονται, ἐξυγιαίνουν ἢ σκοτώνουν τὸ σύνολον.

Καὶ ἡ μετάδοσις εἶναι ἔργον τοῦ λαοῦ, ἀμέσως τοῦ λαοῦ. Εἶναι ἔκφανσις τῆς ζωῆς τοῦ λαοῦ. Ἄς μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ ποῦμε: Ἐδῶ εἶναι ἡ ἀληθινὴ λαοκρατία.

Γιὰ νὰ καταλάβῃ κανεὶς τί δύναμι ἔχει ἡ πνευματικὴ αὐτὴ βίωσις μέσα στοὺς κόλπους τοῦ λαοῦ, δὲν ἔχει παρὰ νὰ σκεφθῇ τί τεραστία σπουδαιότητα ἔχει ἐκεῖνο τὸ ἄπιαστο καὶ ὅμως παντοδύναμο πρᾶγμα, ποὺ λέγεται κοινὴ γνώμη, καὶ ἀντιστοίχως τί δύναμι ἔχει τὸ ὄργανο ποὺ θεωρεῖται ἐκπρόσωπος ἀλλὰ καὶ διαμορφωτὴς τῆς κοινῆς γνώμης, ἡ ἐφημερίδα, ὁ τύπος. Τί εἶναι ὁ δημοσιογράφος; Ἰδιώτης. Τί εἶναι ἐφημερίδα; Ἕνα χαρτὶ ποὺ ἔχει τοὺς στοχασμοὺς ἐνὸς ιδιώτου, ποὺ δὲν ἔχει καμμιά ἀπολύτως κρατικὴ ἐξουσία. Καὶ ὅμως ὁ τύπος εἶναι ἐξουσία ποὺ θὰ ποῦμε ὅτι ἐξουσιάζει τὶς ἄλλες ἐξουσίες. Τέτοια ἐξουσία, ποὺ τὴν τρέμουν ἐκεῖνοι ποὺ ἔχουν τὴν κρατικὴ ἐπιβολὴ στὰ χέρια τους. Τὴν τρέμουν ὅχι μόνον οἱ μικροὶ μὰ καὶ οἱ μεγάλοι, οἱ μεγάλοι τῆς ἱστορίας. Ὁ Μέγας Ναπολέων, ποὺ δὲν τὸν ἐνοχλοῦσε καθόλου στὸν ὕπνο του ἡ μάχη τοῦ Βάγκραμ, ἡ μάχη τοῦ Ἀούστερλιτς, οἱ στρατοὶ τοῦ Τσάρου καὶ τῶν συμμάχων του, αὐτὸς ὁ Μ. Ναπολέων ἔχανε τὸν ὕπνο του ὅταν ἓνα ἄρθρο ἐφημερίδος τὸν ἐκτυποῦσε. Ὁ ἄνθρωπος ποὺ ὅπως λένε ἀκόμη καὶ στὴ μάχη τοῦ Βατερλώ διατηροῦσε τὴν ψυχραιμίαν του, ἐγίνετο ἐκτὸς ἐαυτοῦ ὅταν τὸ ταχυδρομεῖο τοῦ ἔφερνε μιὰ ξένη ἐφημερίδα ποὺ ἐξεσκεπάζε κάτι εἰς βάρος του ἢ εἶχε μιὰ κριτικὴ ποὺ τὸν ἔθιγε. Αὐτὴ εἶναι ἡ δύναμις τῆς κοινῆς γνώμης καὶ ἐκείνων ποὺ παρουσιάζονται ὡς διαμορφωταὶ τῆς κοινῆς γνώμης.

Αὐτὴ τὴ δύναμι τῆς κοινῆς γνώμης, ποὺ δὲν ἔχει ἀνά-

γκη ἀπὸ τὸ τυπογραφεῖο τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἀπὸ τὸν χωροφύλακα, ἀλλὰ «ὅπου θέλει πνεῖ», αὐτὴ τὴν δύναμι τὴν ξέρει ὁ δημαγωγός. Βέβαια, ὁ δημαγωγὸς δὲν εἶναι πνευματικὸς ἄνθρωπος. Τὸ ἀντίθετο ἀκριβῶς συμβαίνει. Καὶ ὅμως μ' ὅλο πὺν δὲν εἶναι πνευματικὸς ἄνθρωπος ξέρει πολὺ καλὰ τὴν δύναμι τοῦ πνεύματος. Ξέρει τί ὄργανο εἶναι τὸ πνεῦμα καὶ τί ἡμπορεῖ κανεῖς νὰ κάμη μὲ αὐτὸ καὶ τὸ χρησιμοποιεῖ διὰ τοὺς ἀντιπνευματικοὺς σκοποὺς του. Καὶ ἐπιτυχάνει, διότι ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος δὲν ἐγυμνάσθηκε νὰ χειρίζεται τὸ ὄργανο αὐτό. Καὶ ἔτσι, δημαγωγία θὰ ἡμπορούσαμε νὰ ποῦμε, εἶναι τὸ ἔργο πὺν ἐπιτελεῖ ὁ μὴ πνευματικὸς ἄνθρωπος, πὺν ὅμως ξέρει νὰ χρησιμοποιεῖ τὸ πνεῦμα σ' ἄν ὄργανο, ἐναντίον τοῦ πνευματικοῦ ἀνθρώπου, πὺν δὲν ξέρει νὰ χειρισθῇ τὸ ὄπλο αὐτό.

Ἔτσι τὸ πρόβλημα παίρνει αὐτὴ τὴν ὄψι: Πῶς ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος θὰ μάθη τὴν δύναμι τοῦ πνεύματος, θὰ φύγη ἀπὸ τὶς μονομέρειες καὶ τὰ ὄνειροπολήματα, ὅτι τάχα μὲ τούτη ἢ ἐκείνη τὴ μαγικὴ μεταβολὴ θὰ ἀποκτήσῃ κράτος καὶ δικαιοσύνη καὶ ἐτοῦτο καὶ ἐκεῖνο. Πῶς θὰ καταλάβῃ ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος ὅτι τὸ μέλλον τοῦ τόπου του εἶναι στὰ χέρια του, ἀρκεῖ ἡ δύναμις τοῦ πνεύματος νὰ χρησιμοποιεθῇ γιὰ νὰ ἐπιβάλῃ σὲ ὅλους μιὰν ἀνώτερη πνευματικὴ ζωὴ καὶ νὰ κάμη ὅλους νὰ σεβασθοῦν τὶς πνευματικὲς ἀξίες. Μὲ ἄλλα λόγια πῶς ἐμεῖς ὁ λαὸς θὰ κάμωμε τὶς ἀξίες αὐτὲς ρυθμιστὴ τῆς ζωῆς τοῦ τόπου.

Δ.

ΤΙ ΑΠΟΔΕΙΚΝΥΟΥΝ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

Ἕμποροῦν νὰ γίνουν αὐτά;

— Καλὰ καὶ ἅγια ὅλα αὐτά. Ἀλλὰ ἔμποροῦν νὰ γίνουν;

Δὲν εἶναι καὶ τόσο παράλογη ἡ ἐρώτησις αὕτη. Ἴσως μάλιστα, δὲν εἶναι ἀπλῶς ἐρώτησις. Ἴσως γιὰ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστας μας, καὶ τοὺς περισσότερον καλοπροαιρέτους ἀκόμη, θὰ εἶναι ἓνας δισταγμός, ἢ καὶ μιὰ ἀμφιβολία. Ἀκόμη καὶ ἀγωνισταί, ποὺ ἔδειξαν ὑπέροχες πράξεις ἡρωϊσμοῦ στὰ πεδία τῶν μαχῶν, ἔδω, στὸ πνευματικὸ πεδίο, νὰ ἔχουν ἓνα δισταγμὸ — ὅς μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ ποῦμε τὴ λέξι : μιὰ δειλία — ὥς πρὸς τὸ κατὰ πόσον ἔμπορεῖ νὰ γίνῃ πραγματικότης ὁ ἀγὼν αὐτός.

Τὸν ἀναγνώστη ποὺ ἔχει τέτοιο δισταγμὸ θὰ τὸν διαβεβαιώσωμε ὅτι τὸν καταλαβαίνομε πολὺ καλὰ καὶ ὅτι καὶ ἐμεῖς δὲν ἔχομε καμμιά διάθεσι νὰ ἀσχολούμεθα μέ, ὁμορφες ἔστω, χίμαιρες καὶ οὐτοπίες. Θὰ τὸν παρακαλέσωμε παρ' ὅλον τοῦτο νὰ παραμερίσῃ, γιὰ μιὰ στιγμὴ μόνο, τὸν δισταγμὸ τοῦ αὐτόν. Γιατὶ προτοῦ τὸν ἀντιμετωπίσωμε, καὶ τὸν κάμωμε στὶς ἐπόμενες σελίδες, θέμα μελέτης, πρέπει νὰ ἐξετάσωμε τώρα μερικὰ *ζ η τ ή μ α τ α ε ἰ δ ι κ ῶ ν ἐ φ α ρ μ ο γ ῶ ν*. Πρέπει νὰ ἰδοῦμε, πῶς οἱ ἀρχές ποὺ εἶδαμε πάρα πάνω, ἐφαρμόζονται στὰ εἰδικὰ θέματα ποὺ μᾶς ἀπασχολοῦν σὰν Ἕλληνες.

Ἐν τῷ μεταξύ, ἅς μᾶς ἐπιτρέψη ὁ ἀναγνώστης μας τοῦτο μόνον νὰ εἰποῦμε ὅσον ἀφορᾷ τὶς ἀμφιβολίες του: Πρέπει νὰ ἔχωμε ὑπ' ὄψιν μας ὅτι ἂν ἓνας πνευματικὸς ἀγὼν, ὅπως αὐτὸς ποὺ εἶπαμε πάρα πάνω, εἶναι χίμαιρα, τότε τὸ μόνο ποὺ δὲν εἶναι χίμαιρα γιὰ τὴ χώρα μας, εἶναι ὁ θάνατος. Καὶ προτοῦ ἀποφασίσωμε, ὅτι τὸ μόνο ποὺ μᾶς μένει εἶναι ὁ θάνατος, προτοῦ νὰ αὐτοκτονήσωμε πνευματικῶς, πρέπει νὰ κυττάξωμε μήπως ἓνας πνευματικὸς ἀγὼν γιὰ μιὰ ἀληθινὰ καινούργια Ἑλλάδα δὲν εἶναι καὶ τόσο οὐτοπία, ὅσο, ἴσως, ἐκ πρώτης ὄψεως μᾶς φανῇ.

Μερικὰ παραδείγματα.

Ἄς προχωρήσωμε λοιπὸν σὲ μερικὰ εἰδικώτερα προβλήματα, ὅχι γιὰ νὰ δώσωμε ἓνα πῖνακα ἀπαντήσεων στὰ ζητήματα ποὺ προβάλλουν (εἶπαμε ὅτι δὲν εἶναι αὐτὸς ὁ σκοπὸς μας, ἐδῶ πρόκειται νὰ δώσωμε τὸ θεμέλιο καὶ ὅχι τὰς εἰδικωτέρας λύσεις) ἀλλὰ γιὰ νὰ δώσωμε παραδείγματα, ποὺ θὰ ἀποτελοῦν καὶ μιὰν ἀπάντησι στὸ κατὰ πόσον ἡ πνευματικὴ ρίζα ποὺ εἶδαμε ἡμπορεῖ ἢ ὅχι νὰ δώσῃ καρπούς.

Ἡμποροῦμε τώρα νὰ διακρίνωμε δύο θέματα: Τὴν ἀντιμετώπισι ἀμέσων προβλημάτων καὶ τὴν βασικὴ πνευματικὴ θεμελίωσι, ποὺ εἶναι ἔργο μακρᾶς μᾶλλον πνοῆς.

Ἄς ἀρχίσωμε μὲ τὰ ἄμεσα προβλήματα. Τὸ πρῶτο μας πρόβλημα τὸ παρουσιάζουν τὰ ἀδέλφια μας ἐκεῖνα ποὺ βρίσκονται σὲ εἰδικὲς συνθήκες, γιατί ἐπάνω σ' αὐτοὺς ἔχει ξεσπάσει μὲ περισσότερη δύναμι ἢ θύελλα ποὺ πέρασε ὁλόκληρος ὁ λαὸς μας. Πρῶτοι ἀπ' ὅλους ἔρχονται στὴν κατηγορίαν αὕτη οἱ ἀγωνισταί μας, ἐκεῖνοι ποὺ ἔπαθαν στὴν ὑγείαν τους, μὲ τρόπο ποὺ νὰ τοὺς ἐμποδίξῃ στὴν παραγωγικὴ τους ἐργασία καθὼς καὶ οἱ οἰκογένειες τῶν τιμημένων μας νεκρῶν. Καὶ ἀκόμη οἱ οἰκογένειες ἐκεῖνες, ποὺ αὕτη τὴ στιγμή εὐρί-

σκονται ἀκόμη ὑπὸ τὰ ὄπλα. Ἔρχονται κατόπιν οἱ ἐκατοντάδες συμμοριόπληκτοι, θύματα ἐκείνων, πού, στὸ ὄνομα τάχα τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης, ἐρήμαξαν τὰ χωριά μας, ἔκαψαν τὰ σπίτια μας, ξερρίζωσαν τὶς ἐλιές μας, κατέστρεψαν τὰ χωράφια μας, κυριολεκτικῶς δὲν ἄφησαν πέτρα ἐπάνω στὴν πέτρα, γιατί ἔπρεπε, σώνει καὶ καλὰ (αὐτὸ εἶναι κοινωνικὴ δικαιοσύνη), τὸ ἔργον τοῦ Γερμανοῦ καὶ τοῦ Ἰταλοῦ κατακτητοῦ νὰ συμπληρωθῇ ἀπὸ τὸν ὄλεθρο μιᾶς τεχνητῆς δυστυχίας, πού τὴν ἔκαμαν, ἐχθροὶ μὲ ὄνομα ἐλληνικὸ τώρα. Καὶ ἀκόμη εἶναι ἡ κατηγορία τῆς καινούργιας γενεᾶς, πού βρίσκεται αἰχμάλωτη στὰ ξένα. Εἶναι τὰ 28.000 παιδιά, πού τὰ ἄρπαξε τὸ παιδομάζωμα.

« Π ν ο ῖ ζ ω ῆς ».

Εἶναι, ἀλήθεια, ἀδύνατο νὰ δώση κανεὶς μιὰν εἰκόνα τῆς καταστροφῆς στὸν τομέα πού λέγεται συμμοριόπληκτοι. Πάνω ἀπὸ 25.000 σπίτια, στὴν ὑπαιθρο μόνον — χωρὶς νὰ ὑπολογίσωμε τὸ τί ἔγινε στὶς πόλεις — ἔχουν καταστραφῇ ἐντελῶς. Περισσότερα ἀπὸ 100.000 σπίτια ἀγροτικὰ ἔχουν λεηλατηθῇ. Γεωργικὰ ἐργαλεῖα καὶ ζῶα ἔχουν καταστραφῇ τόσα, ὥστε ὑπολογίζουν σὲ ἐνάμισυ περίπου τρισεκατομμύριο τὴν ἀξία τους. Χωρὶς νὰ ὑπολογίσωμε τώρα τὴ ζημιὰ πού συνίσταται στὰ εἰσοδήματα πού ἐχάθηκαν, στὴν καρποφορία πού δὲν ἔγινε, σὲ ἐκεῖνα πού λέγονται ἀρνητικὴ ζημιὰ. Ἐκτιμοῦν τὸ σύνολο τῶν ζημιῶν πού ἔκαμαν οἱ συμμορίται στὴν Ἑλλάδα (ἐπαναλαμβάνομε, τὴν ἀγροτικὴν Ἑλλάδα, δηλαδὴ στοὺς... «καπιταλιστὰς» (!) πού ζοῦν ἀπὸ τὸ ἀλέτρι μόνον, καὶ μὲ τὸν ἄφθονο ἰδρώτα τους), ὑπολογίζουν πάνω ἀπὸ 400.000.000 δολλάρια, δηλαδὴ ἔξ τρισεκατομμύρια δραχμές...

Τί ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ μπροστὰ σ' ἓνα τέτοιο πρόβλημα; Νὰ βοηθήσουν βέβαια οἱ Ἀμερικανοί, ἀφοῦ οἱ συμμορίται δὲν πρόκειται, φυσικά, νὰ πληρώσουν! Ἀλλὰ οἱ Ἀμερικα-

νοὶ εἶναι ξένοι. Ὅσο κι' ἂν μᾶς ἀγαποῦν, ὅσο κι' ἂν θέλουν τὸ καλὸ μας, δὲν μᾶς ξέρουν, δὲν ξέρουν τὸν τόπο μας. Οὔτε οἱ ἴδιοι ἰσχυρίζονται ὅτι μόνοι τους ἡμποροῦν νὰ λύσουν τὸ μεγάλο αὐτὸ πρόβλημα. Πρέπει λοιπὸν νὰ βοηθήσωμε κι' ἐμεῖς.

Δηλαδή, ποιοὶ ἐμεῖς; Τὸ κράτος, θὰ εἰπῇτε. Καὶ ποῖο εἶναι τὸ κράτος; Ἡ κυβέρνησις, τὰ ὑπουργεῖα κλπ. Μπορεῖ κανεὶς νὰ πιστεύσῃ ὅτι μόνο μὲ τὰ ὑπουργεῖα καὶ μὲ τὰ «λαμβάνω τὴν τιμὴν» μπορεῖ νὰ πάρῃ καινούργια ζωὴ τὸ ἀκρωτηριασμένο καὶ χιλιοπληγωμένο σῶμα, ποὺ λέγεται Ἑλλάς τῆς ὑπαίθρου, ὅπως τὴν κατήντησεν ὁ συμμοριτισμός; Ὅχι βέβαια. Καὶ τὸ κράτος φυσικὰ χρειάζεται, καὶ ἡ ἀμερικανικὴ βοήθεια μᾶς εἶναι ἀπαραίτητη καὶ ἀνεκτίμητη. Ἀλλὰ πρὶν ἀπ' ὅλα χρειάζεται ἓνα φύσημα, μιὰ πνοὴ ζωῆς, ποὺ θὰ δώσῃ καὶ στὰ δολλάρια δύναμι παραγωγικὴ, καὶ στὰ χαρτιά ποὺ βγαίνουν ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖο, πνοὴ ἱκανὴ νὰ δίδῃ ζωὴ ἐκεῖ ὅπου ἐπέρασε ὁ θάνατος.

Καὶ αὐτὴ τὴν πνοὴ ποιὸς θὰ τὴν δώσῃ; Ἐμεῖς θὰ τὴν δώσωμε. Οἱ Ἕλληνες θὰ τὴν δώσωμε. Ὅλοι οἱ Ἕλληνες μὲ τὴν ἀγάπη μας, μὲ τὴν ἱερὴ ἐνότητα ποὺ λέγεται ἀλληλεγγύη. Ἡ ἀπάντησις εἰς τὰ ἐρείπια θὰ εἶναι ἡ ἀλληλεγγύη.

— «Ἡ ἀλληλεγγύη μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων, ἀπάντησις εἰς τὰ ἐρείπια ποὺ ἔκαμε τὸ μῖσος καὶ τὸ ἔγκλημα. «Ἄδεια λόγια» θὰ εἰπῇ ἴσως κανεὶς. . .

Ἡ «ἐπιστράτευσις τῆς ἀγάπης».

Νὰ ἰδοῦμε λοιπὸν κατὰ πόσον εἶναι τόσο «ἄδεια λόγια» αὐτά. Ἀς θυμηθοῦμε τὴν ἐκκλησίαν, τῆς 14ης Σεπτεμβρίου 1949 ποὺ ἔκαμε ὁ Βασιλεὺς, ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος γιὰ μιὰ σταυροφορίαν τῆς ἀλληλεγγύης. Νὰ τί ἔλεγε ὁ Βασιλεὺς, δίδοντας τὸ σύνθημα τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ συναγερμού:

« Ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου καλῶ πάντας τοὺς Ἑλληνας εἰς ἐθνικὸν συναγερμὸν ἀλληλεγγύης.

» Πρέπει μὲ κάθε τρόπον νὰ ἱκανοποιηθοῦν αἱ τεράστιαι ὑλικάι ἀνάγκαι. Πρέπει οἱ συμμοριόπληκτοι νὰ αἰσθανθοῦν ὅλους τοὺς Ἑλληνας παραστάτας εἰς τὰ σημερινὰ δεινὰ των. Αὐτὴ ἡ συμπαράστασις, αὐτὴ ἡ ἑνότης ὡς ζωντανὴ πραγματικότης, δὲν θὰ καλύψῃ μόνον τὰς ὑλικὰς ἀνάγκας. Θὰ γίνῃ νίκη πνευματικὴ, ἡ ὁποία θὰ ἀποτελέσῃ τὴν λαμπροτέραν ὀλοκλήρωσιν τῆς νίκης τῶν ὅπλων. Καὶ τὸ πρᾶγμα θὰ ἔχῃ ἀποφασιστικὴν σπουδαιότητα διὰ τὸ μέλλον τῆς φυλῆς μας.

» Θὰ ἀποτελέσῃ ἐγγύησιν, ὅτι ὅσους ἀγῶνας καὶ ἂν τυχὸν χρειασθῇ νὰ διεξαγάγωμεν, θὰ τοὺς διεξαγάγωμεν ὡς ἓνα ἄρραγές καὶ ἀδιάσπαστον σύνολον. Ἡ ἐνότης αὕτη, δοκιμασμένη ἀπὸ τὰ δεινὰ καὶ εὐλογημένη ἀπὸ τὰς θυσίας, θὰ εἶναι ἡ ζωογόνος δύναμις ἡ ὁποία θὰ στερεώσῃ καὶ θὰ ἐπιταχύνη τὸν δρόμον τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ἱστορικὴν ἀποστολὴν της.

» Ὅπως ἐν ὀνόματι τοῦ Ἑθνους ἐζήτησα ἀπὸ τὸν Ἑλληνα στρατιώτην νὰ πολεμήσῃ καὶ νὰ θυσιάσῃ, οὕτω ζητῶ ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἑλληνας νὰ ἐπωμισθοῦν ὡς βάρος κοινὸν τὸ βάρος τῆς προσφυγιάς. Μία ἐπιστράτευσις τῆς ἀγάπης πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἀπάντησις τὴν ὁποίαν θὰ δώσωμεν ὅλοι εἰς τὴν φωνὴν τῆς πατρίδος. Τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν τὴν ὀφείλομεν εἰς τοὺς στρατιώτας μας, εἰς τοὺς ἀγωνιστάς μας, εἰς τοὺς ἀναπήρους μας, εἰς τοὺς τιμημένους νεκρούς μας. Τὴν ὀφείλομεν ἀκόμη τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν εἰς τὸν κακοῦργον ἐπιδρομέα. Διότι αὐτὸς ἐσκόρπισε τὴν ἐρήμωσιν ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς ἑλληνικῆς γῆς, μὲ τὸν σατανικὸν ὑπολογισμὸν νὰ ὀδηγήσῃ τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν ἀπόγνωσιν καὶ τὸν ἐξαφανισμόν.

Ίσως ἀκούοντας τέτοια λόγια, ἴσως μερικοὶ «ρεαλισταί», «ἔξυπνοι» κλπ. νὰ ἐκούνησαν τὸ κεφάλι λέγοντας ὅτι αὐτὰ εἶναι ἀπλᾶ λόγια. Ὅσοι, ὅμως, ἔχουν ὑπ' ὄψιν τους τὴν «Ἐκθεσι πεπραγμένων» τῆς «Προνοίας Βορείων Ἐπαρχιῶν Ἑλλάδος» (ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Βασιλείσης) καὶ τὶς δεκάδες δισεκατομμύρια ποὺ διετέθησαν κι' ὅλας, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐξόρμησι τῆς 14 Σεπτεμβρίου γιὰ ἔργα ἀνορθώσεως καὶ ἀνοικοδομήσεως ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴ Ἑράνου, θὰ δοῦν, ὅτι αὐτὰ δὲν εἶναι καθ' ἅλου ἀπλᾶ λόγια.

Τὸ δέμα τοῦ ἐπαναπατρισμοῦ.

Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος εἴχαμε ὡς ἀπάντησιν εἰς τὴν βασιλικὴν ἐκκλησίαν τῆς 14 Σεπτεμβρίου 1949 τὴν ἐξόρμησι γιὰ τὸ «δέμα τοῦ ἐπαναπατρισμοῦ». Δὲν ξέρομε ἂν ὑπάρχουν πολλοὶ ἀναγνώσται ποὺ ἔχουν ἀνάγκη νὰ τοὺς εἰποῦμε ἐμεῖς τί εἶναι τὸ «δέμα ἐπαναπατρισμοῦ», διότι ἀσφαλῶς οἱ περισσότεροι τὸ ξέρουν ἐμπράκτως.

Ἡ ιδέα εἶναι γνωστή. Κάθε οἰκογένεια, ἀπὸ τὶς μεγάλες πόλεις ἰδίως, νὰ μαζέψῃ εἶδη ρουχισμοῦ ἢ οἰκοσκευῆς ποὺ δὲν τῆς εἶναι ἀπαραίτητα, νὰ τὰ κάμῃ ἓνα δέμα. Καὶ τὰ δέματα αὐτὰ νὰ πᾶνε μὲ τὴν μέριμνα ὀργανώσεων χριστιανικῶν στὶς οἰκογένειες τῶν συμμοριοπλήκτων. Ἐ, λοιπὸν ἡ Ἐκκλησία, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν, ἔδωσε τὸ σάλπισμα τῆς εἰδικῆς αὐτῆς σταυροφορίας σὰν ἐμπρακτὴ ἀπάντησι στὴν βασιλικὴ ἐκκλησί. Καὶ ἰδοὺ τὸ ἀποτέλεσμα:

Στὶς 30 Ὀκτωβρίου 1949, ὅλα σχεδὸν τὰ σπίτια τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Πειραιῶς εἶχαν ἔτοιμα τὰ δέματά τους. Οἱ καμπάνες τῶν ἐκκλησιῶν ἐχτύπησαν τὸν συναγερμὸν τῆς ἀγάπης. Τετρακόσιες χιλιάδες δέματα στὶς ἐξώπορτες τῶν σπιτιῶν περιμένουν τὰ συνεργεῖα, ποὺ θὰ τὰ μαζεύσουν. Παιδιὰ τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, ὀργανωμένα σὲ ἐπιτροπές, ἐπᾶνω σὲ αὐτοκίνητα ποὺ διέθεσε τὸ Ἐπιτελεῖο τοῦ Στρατοῦ,

καὶ ἄλλοι ὀργανισμοὶ περιέρχονται πράγματι τοὺς δρόμους καὶ μαζεύουν τὰ δέματα. Ἐπειτα ἡ ἄλλη διαδικασία ποὺ χρειάζεται γιὰ νὰ καταγραφοῦν τὰ ἑκατομμύρια εἶδη, ποὺ ἦσαν μέσα στὰ δέματα. Σὲ ἓνα συναγερμὸ γιὰ νὰ γίνη καὶ ἡ καταγραφή, ἐπιστήμονες, ἀνώτατοι κρατικοὶ λειτουργοί, ἐπαγγελματίαι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες μὲ παιδιὰ τοῦ γυμνασίου συνεργάζονται σὲ μιὰ εὐλογημένη ἐπιστράτευσι. Καὶ κατόπιν, ἐπιτροπαὶ μὲ ἐκπροσώπους τῆς ἐπισήμου Ἐκκλησίας καὶ μὲ ἐγκρίτους πολίτας, ποὺ ἄφησαν τὶς δουλειές τους, πηγαίνουν σὲ διάφορες ἐπαρχίες καὶ μοιράζουν χέρι μὲ χέρι τὰ δέματα. Ἀπὸ ὅλη τὴν Ἑλλάδα 400.000 τέτοια δέματα ἐπήγαν στὴ Μακεδονία, Θράκη, Ἡπειρο, Θεσσαλία, Εὐρυτανία, Ναυπακτία, Ἀκαρνανία, Φθιώτιδα, Φωκίδα, καὶ μοιράζονται σὲ διάστημα ὄχι μεγαλύτερο ἀπὸ ἓνα μῆνα ἀπὸ τὴν ἡμέρα τῆς συλλογῆς τῶν δεμάτων στὶς ἀνταρτόπληκτες οἰκογένειες. Οἱ οἰκογένειες αὐτὲς πάλιν γράφουν κατ' εὐθείαν σ' ἐκείνους ποὺ ἔστειλαν τὰ δέματα καὶ ἔτσι, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἑκατὸ τοῖς ἑκατὸ ἔλεγχο γιὰ τὴν ἐντιμότητα τῆς διαχειρίσεως τῶν δεμάτων, γίνεται καὶ ἄμεσος ψυχικὴ ἐπαφὴ μὲ τὸν ἐλληνικὸν λαόν.

Καὶ ὅλα αὐτὰ μὲ μισθοὺς μὴ δέν, μὲ ὑπαλληλία μὴ δέν, μὲ ἀμοιβὲς μὴ δέν, μὲ μόνον τὰ ἔξοδα ποὺ ἦσαν ἀπαραίτητα γιὰ τὴν μετακίνησι τῶν δεμάτων, καὶ αὐτὰ ἐλάχιστα.

Θέλετε τώρα νὰ μάθετε τὴν ἀξίαν τῶν εἰδῶν ποὺ ἔφθασαν ἔτσι ἀσφαλῶς — ἐπαναλαμβάνουμε, μέσα στὰ σπίτια τῶν συμμοριοπλήκτων; Μὲ τοὺς μετριωτέρους ὑπολογισμοὺς ὑπερβαίνουν τὰ 75 δισεκατομμύρια! Θὰ ὁμολογήσῃ ὁ ἀναγνώστης ὅτι αὐτὰ δὲν εἶναι μόνον ἄδεια λόγια!

Γιὰ τὶς οἰκογένειες τῶν στρατιωτῶν μας μιὰ ἰδιωτικὴ ὑπηρεσία Προνοίας ἐφρόντισε ἔτσι ὥστε, κατὰ τὸ διάστημα ἀπὸ 25 Μαρτίου ἕως 30 Σεπτεμβρίου 1949 ἦλθε σὲ ἐπαφὴ μὲ ὅλες σχεδὸν τὶς οἰκογένειες τῶν στρατευμένων στὴν περιοχὴ πρωτευούσης καὶ στὶς περισσότερες πόλεις τῆς Ἑλλάδος.

Ἐχρειάσθηκε, φυσικὰ νὰ γίνουν δεκάδες χιλιάδων ἐπισκέψεων ἀπὸ ἑπτὰ χιλιάδες κυρίες ποὺ ἐπεστρατεύθησαν γιὰ νὰ ἐξυπηρετήσουν ὅσο ἤμποροῦσαν τὶς οἰκογένειες αὐτές.

Ὅποιος θέλει, μπορεῖ νὰ ἐλέγξη γιὰ νὰ ἰδῇ ὅτι αὐτὰ δὲν ἦσαν μόνον λόγια. Καὶ ὅλα αὐτὰ ἔγιναν χωρὶς ἐπιχορηγήσεις μὲ τὴν ἐθελοντικὴ ἐργασία ἀνθρώπων ποὺ προσέφεραν χωρὶς κανενὸς εἵδους ἀμοιβὴ τῇ συμβολῇ τους.

Γιὰ τὸ παιδομάζωμα.

Ἄς ἔλθωμε τώρα στὶς 28.000 τὰ Ἑλληνόπουλα, ποὺ ἔχουν ἀρπαχθῇ. Ξέρομε τὸ μεγάλο ἔγκλημα ποὺ λέγεται παιδομάζωμα. Ἀλλὰ ὑπῆρχε ἓνα ἀκόμη μεγαλύτερο ἔγκλημα. Καὶ αὐτὸ ἦταν ἡ παγκόσμιος ἀδιαφορία γιὰ τὸ παιδομάζωμα. Ὅπως εἶπε ἡ Βασίλισσα τῶν Ἑλλήνων, ἐνῶ ἡ ἀρπαγὴ ἐνὸς παιδιοῦ, τοῦ γυιοῦ τοῦ Λίντμπεργκ, συνεκίνησε τὸν κόσμον ὁλόκληρο, ἡ ἀρπαγὴ 28.000 παιδιῶν ἐφαίνετο ὅτι ἄφησε τὴν διεθνὴ κοινὴ γνώμη ἐντελῶς ἀσυγκίνητη.

Τὸ πρῶτο ἔγκλημα ἴσως δὲν ἦταν στὸ χέρι μας νὰ τὸ σταματήσωμε, ἢ τουλάχιστον ἐξ ὑστέρου νὰ φέρωμε πίσω τὰ παιδιά μας. Τὸ δεύτερο ὁμῶς ἔγκλημα, ἡ ἀδιαφορία γιὰ τὸ παιδομάζωμα ἔπρεπε νὰ χτυπηθῇ. Καὶ ἐδῶ ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ τί ἤμποροῦσε νὰ κάμῃ τὸ κράτος, ἡ πνευματικὴ πρωτοδουλία, ἡ ἐλληνικὴ καρδιὰ ἐμίλησε στὴ διεθνὴ κοινὴ γνώμη. Γράμματα, τηλεγραφήματα, φυλλάδια διαφωτιστικά, συγκεντρώσεις, διαδηλώσεις. Ἐνθυμεῖσθε τὶς συγκεντρώσεις τῆς 29ης Μαΐου καὶ πρὸ πάντων, ὅλη ἡ Ἑλλάς, τὴ μεγαλειώδη ἐκείνη ἡμέρα τοῦ ἐθνικοῦ πένθους, τὴν 29η Δεκεμβρίου 1949. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι ἡ κοινὴ γνώμη ἄρχισε νὰ ξυπνᾷ καὶ στὴν Ἀμερική, στὴν Ἀγγλία, στὴν Εὐρώπη, στὸ Κογκρέσσο, στὰ πανεπιστήμια μιλοῦν χωρὶς διακοπὴ γιὰ τὸ παιδομάζωμα. Θὰ ἀναφέρουμε μόνον τὸ παράδειγμα τοῦ Ἑλβετοῦ Λαντάμ, ὁ ὁποῖος συνεχῶς στὸ ἐλβετικὸ ραδιόφωνο στηλι-

τεύει τὸ ἀποτρόπαιο αὐτὸ ἔγκλημα (περισσότερο ἀπὸ ὅ,τι τὸ στηλιτεύουμε ἐμεῖς οἱ ἴδιοι).

Βέβαια, ἀκόμη δὲν ἐγύρισε κανένα παιδὶ πίσω στὴν μητρικὴ ἀγκάλη. Τὸ πρῶτο ἔγκλημα, ἡ ἀρπαγὴ τῶν παιδιῶν μας, ἔμεινε. Ἀλλὰ τὸ δεύτερο ἔγκλημα, ἡ ἀδιαφορία τῆς κοινῆς γνώμης σταματᾷ. Καὶ δὲν εἶναι καθόλου μικρὸ πρᾶγμα αὐτό. Ἦταν πολὺ μεγάλον κακὸ ἡ ἀδιαφορία τῆς κοινῆς γνώμης, καὶ εἶναι πολὺ μεγάλον κέρδος ὅτι ἡ ἀδιαφορία αὐτὴ ἐξαλείφεται. Καὶ εἶναι πολὺ μεγάλον κέρδος ὅτι τὸ ἔγκλημα τοῦ παιδομαζώματος κοστίζει πλέον εἰς τοὺς ἐγκληματίας.

Τέλος, ἡ ἴδια πνευματικὴ δύναμις, μὲ ὁδηγὸ καὶ ἔναυσμα τῇ στοργῇ τῆς Βασιλίσσης τῶν Ἑλλήνων ἔσωσε μὲ τὸν ἄθλον τῶν Παιδοπόλεων τόσες χιλιάδες παιδιὰ. Χωρὶς αὐτὴ τὴν ἐξόρμησι, ποιοὺς ξέρει ποιά θὰ ἦταν ἡ τύχη τῶν παιδιῶν αὐτῶν.

Δὲν ἔχει, βέβαια, μικρότερη σπουδαιότητα γιὰ τὸ Γένος μας ἡ ὑπέροχη ἀναμορφωτικὴ ἐργασία ποὺ γίνεται στὰ παιδιὰ τῆς Λέρου καὶ ποὺ προεκάλεσε τὸ θαυμασμὸ ὅλου τοῦ κόσμου.

Ὅλα αὐτὰ ὅμως μὲ τί ἔγιναν; Μὲ τὸ ὅτι, Ἕλληνες ποὺ πιστεύουν στὴν Ἑλλάδα κινοῦνται καὶ βάζουν ὅλα τους τὰ δυνατὰ γιὰ νὰ ἀκουσθῇ ἡ φωνὴ τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ. Καὶ θὰ τὸ ὁμολογήσῃ καὶ ἐδῶ ὁ ἀναγνώστης ὅτι ὅλη αὐτὴ ἡ προσπάθεια δὲν ἦταν... ἄδεια λόγια!

Ε.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΠΕΙΓΟΥΝ

Ἡ ὑλικὴ ἀνασυγκρότησις. Τὸ σχέδιο Μάρσαλ.

Ἕνα ἄλλο θέμα εἶναι ἡ ἀνασυγκρότησις μὲ τὸ σχέδιο Μάρσαλ. Τί σχέσι ἔχει, θὰ εἰπῇ κανεὶς ἴσως, τὸ σχέδιο Μάρσαλ μὲ τὸν πνευματικὸ ἀγῶνα, περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλοῦμε; Ὅτι σχέσι ἔχει τὸ οἰκοδόμημα μὲ τὰ θεμέλια, ἢ μᾶλλον μὲ τὸ οἰκόπεδο ἐπάνω στὸ ὁποῖο θὰ κτισθῇ τὸ οἰκοδόμημα. Τὸ οἰκόπεδο αὐτὸ εἶναι ἡ πνευματικὴ δυναμικότης ποὺ θὰ χρησιμοποιοῦσῃ τὸ σχέδιον Μάρσαλ. Ἀλήθεια εἶναι, πῶς οὔτε οἱ Ἀμερικανοί, οὔτε ὁ ἴδιος ὁ Μάρσαλ, τὸ εἶχε ἀντιληφθῇ αὐτὸ στὴν ἀρχή. Οἱ ἡγέται τοῦ μεγάλου αὐτοῦ σχεδίου μὲ μιὰ εὐγενῆ εἰλικρίνεια, ποὺ ἀποτελεῖ βέβαια μεγάλη τιμὴ γι' αὐτούς, ὁμολογοῦν ὅτι στὴν ἀρχή, ὅταν ἐσκέφθησαν τὸ σχέδιο Μάρσαλ, τὸ εἶχαν σκεφθῇ μᾶλλον ὥς κάτι ποὺ ἐνδιεφέρετο γιὰ τὴν ὑλικὴ βοήθεια. Τώρα ἀναγνωρίζουν ὅτι ἐλόκληρη ἡ βοήθεια αὐτὴ θὰ εἶναι χωρὶς σκοπὸ καὶ χωρὶς ἀποτέλεσμα, καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ ἑκατομμύρια δολλάρια θὰ πάνε εἰς μάτην, ἐὰν ἡ ἀνασυγκρότησις ἐπιχειρηθῇ νὰ γίνῃ μόνον στὸν ὑλικὸ παράγοντα, ἐὰν δηλαδὴ χτίζωμε χωρὶς θεμέλια, ἢ καὶ χωρὶς ἔδαφος. Καὶ τώρα ἀναγνωρίζεται, ὅτι πρέπει παραλλήλως πρὸς τὸ ὑλικὸ σχέδιο Μάρσαλ νὰ γίνῃ ἕνα πνευματικὸ σχέδιο, καὶ μάλιστα ἕνα χριστιανικὸ σχέδιο Μάρσαλ.

Καταλαβαίνετε τώρα τί ἀπιστεῦτως μεγάλη σπουδαιότητα θὰ ἔχῃ στὴ διαχείρησι τοῦ σχεδίου Μάρσαλ ἂν, ἀντὶ τῆς ἀψύχου μηχανοκρατίας, ποὺ τὴν εἶδαμε καὶ στὸν τόπο

μας, ἰδοῦμε μιὰ πνευματικὴ κατεύθυνσι, κάτι τὸ ζωντανό, τὸ πνευματικό, ποὺ θὰ καταπιασθῇ μὲ τὴν ἐργασίαν αὐτῇ, θὰ πάρῃ στὰ χέρια του ὅλη αὐτὴ τὴν ὕλική δύναμι καί, εὐρίσκοντας ἀντιστοίχως στὴ χώρα μας μιὰ πνευματικὴ ἀκμή, θὰ τὴν σεβασθῇ τὴν ἀκμή αὐτῇ καὶ θὰ μᾶς φερθῇ ἀντιστοίχως. Πρέπει νὰ ξέρωμε ὅτι θὰ ἦταν ἐντελῶς διαφορετικὴ ἡ θέσις τῆς Ἑλλάδος, τώρα, ἐὰν οἱ ξένοι, οἱ φίλοι μας, ποὺ ἦλθαν νὰ μᾶς βοηθήσουν, ἔβλεπαν μιὰ κοινωνία τέτοια ποὺ μὲ τὴν πνευματικότητά της θὰ τοὺς ἐπέβαλλε τὸν σεβασμό.

Καὶ τί τοὺς ἐδείξαμε ἐμεῖς; Τί ἐπροβάλαμε σὰν βιτρίνα τῆς Ἑλλάδος; Διαρκῶς ἀνάποδα πράγματα, σκάνδαλα ἢ κατηγορίες γιὰ σκάνδαλα, ἀλληλοφάγωμα, παρασκηνία, καταχρήσεις ἢ συκοφαντίες, ἀναλγησία, σαπίλα, διαφθορά.

Βέβαια, ὅλα αὐτὰ δὲν ἀπῆρτιζαν τὴν ψυχὴ τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ. Ἦταν στὴν ἐπιφάνεια, ὅπως στὴν ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης βγαίνουν ὅλα τὰ ἀποδράσματα τοῦ βυθοῦ. Στὸ βάθος ἦταν ὁ πνευματικὸς πλοῦτος τοῦ λαοῦ μας. Δὲν ὠφέλησε ὅμως αὐτό. Διότι, ἀπλούστατα, οἱ ξένοι δὲν ἦλθαν σ' ἐπαφὴ μὲ τὸ καλὸ βάθος, ἀλλὰ μὲ τὴν κακὴ ἐπιφάνεια. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι, ὅτι οἱ ξένοι φίλοι μας δὲν μᾶς ἐσεβάσθησαν, δὲν μᾶς ἐκατάλαβαν. Κατέφυγαν σὲ πρόχειρους πειραματισμούς, ἐξαλίστηκαν ἀπὸ ἀντικρουομένας εἰσηγήσεις. Καὶ ἔως δτου νὰ γίνῃ αὐτὸς ἐδῶ ὁ προσανατολισμὸς καὶ ἔπειτα ὁ ἄλλος, περνᾷ καὶ ὁ χρόνος, καὶ τὰ δολλάρια ἐξοδεύονται, ἢ τὸ χειρότερο ἀπ' ὅλα μένουν ἀχρησιμοποίητες καὶ ματαιώνονται πισταώσεις ποὺ ἦσαν στὴ διάθεσί μας. Κι' αὐτὸ εἶναι κᾶτι τὸ ἀντίστοιχο πρὸς τὸ ἄλλο ἐκεῖνο ἐγκληματικὸ φαινόμενο, γιὰ τὸ ὁποῖο θὰ ἐντρεπόμεθα πάντοτε, μὲ τὰ τρόφιμα ποὺ ἀφίνονται νὰ χαλάσουν καὶ πετιοῦνται στὴ θάλασσα ἀφοῦ διέσχισαν τὸν ὠκεανὸ γιὰ νὰ ἔλθουν νὰ μᾶς βοηθήσουν, ἢ σπίζουν στὶς ἀποθήκες ἀχρησιμοποίητα.

Ὅλα αὐτὰ γιατί; Ὅχι γιατί ἔλειψαν τὰ δολλάρια, οὔτε γιατί ἔλειψαν τὰ τρόφιμα. Ἀλλὰ γιατί ἔλειψε ἡ πνευμα-

τι κὴ ἀκμή, ἡ ὁποία θὰ ἦταν ἱκανὴ νὰ τὰ πάρῃ τὰ δολάρια καὶ τὰ τρόφιμα καὶ τὴν ξένη βοήθεια ὅλη, ὥπως ἐμάζεψε τὰ δέματα ἐπαναπατρισμοῦ, σπίτι μὲ σπίτι, καὶ τὰ ἔδωσε, σπίτι μὲ σπίτι πάλι, στοὺς συμμοριοπλήκτους. Ἀλλὰ στὰ δέματα, καὶ στὸν ἔρανο καὶ ὅπουδῆποτε ἀλλοῦ, στὶς παρόμοιες ἐκδηλώσεις, ὑπάρχει ἡ πνευματικὴ δύναμις ποὺ ἀπὸ τὸ τίποτε σχεδὸν ἔκαμε τὸ πᾶν. Ἐνῶ στὸ σχέδιο Μάρσαλ ὑπῆρξε ἡ πνευματικὴ καχεξία, ὁ ὕλισμός, ἡ ἔλλειψις πνευματικῶν ἐφοδίων, ἡ ὁποία ἐπῆρε θησαυροὺς καὶ τοὺς ἔρριξε στὸ βυθὸ τῆς θαλάσσης, τὴν ὥρα ποὺ ὁ λαὸς μας πεθαίνει ἀπὸ τὴν πείνα!

Καὶ ἀκόμη σχετικὰ μὲ τὸ οἰκονομικὸ μας θέμα. Ποιὸς ἀπὸ μᾶς δὲν ξέρεي τὴν τραγικὴ ἐπίδρασι ποὺ εἶχε γιὰ τὴν οἰκονομικὴ μας ζωὴ τὸ συνεχὲς ἀνέδασμα τῆς τιμῆς τῆς λίρας καὶ ἡ κερδοσκοπία ἐπάνω στὴ λίρα αὐτή; Κερδοσκοπία ποὺ ἐγίνετο κυριολεκτικῶς μὲ τὸ αἷμα μας. Καὶ ποιὸς δὲν ξέρει ὅτι αὐτὴ ἡ κερδοσκοπία, στήριγμά της εἶχε λόγους καθαρὰ ψυχολογικοὺς; Καὶ ποιὸς δὲν ξέρει ὅτι, ἐὰν θὰ ἐγίνετο μιὰ πνευματικὴ ἀντίστασις κατὰ τῶν ψυχολογικῶν αὐτῶν λόγων, μιὰ πνευματικὴ μάχη τῆς δραχμῆς, ὅτι αὐτό, θὰ εἶχε ἄμεσο ἀποτέλεσμα ὅχι μόνον στὸ ἐσωτερικὸ ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικό;

Τὰ κτίρια καὶ οἱ ἄνθρωποι.

Αὐτὸ ποὺ εἶπαμε γιὰ τὸ ὅλο, γιὰ τὸ μεγάλο ἐθνικὸ ζήτημα ποὺ λέγεται ἀνασυγκρότησις ἰσχύει καὶ γιὰ τὰ ἐπὶ μέρους. Ἄς πάρωμε ἓνα θέμα, τὸ θέμα τῶν οἰκοδομῶν ποὺ γίνονται γιὰ σχολεῖα, νοσοκομεῖα, κλπ. Ἀπέραντη εἶναι ἡ εὐγνωμοσύνη ὅλων μας, γιὰ κάθε σχολικὸ κτίριο ποὺ γίνεται, μὲ ρίγος συγκινήσεως παρακολουθεῖ ὁ λαὸς τὴν θεμελίωσι νέων σχολικῶν κτιρίων ἀπὸ τὸν Ἑρανο Ἐπαρχιῶν Βορείου Ἑλλάδος καὶ τὸν Ἑρανὸν τοῦ Βασιλέως. Καὶ ἄλλο τόσο μεγάλῃ ἡ εὐγνωμοσύνη καὶ ἡ χαρὰ μας γιὰ τὶς καινούρ-

γίες νοσοκομειακές εγκαταστάσεις. Όμως τί τὸ ὄφελος ἂν μείνωμε μόνο στὸ κτιριακὸ μέρος;

Νομίζετε ὅτι μὲ μόνο ὑλικές εγκαταστάσεις μπορεῖ νὰ γίνη τίποτε; Βεβαίως χρειαζόμαστε κτίρια σχολικά. Ἀλλὰ μόνο μὲ τὰ σχολικά κτίρια ἡμποροῦμε νὰ κάμωμε τίποτε ὅταν μέσα εἰς αὐτὰ θὰ διδάσκουν ἐκπαιδευτικοὶ λειτουργοὶ ἀσυνείδητοι, μὲ πνευματικὴ ἀδιταμίνωσι, μὲ τὸν πνευματικὸ λιμὸ ποὺ ἐφρόντισε νὰ σκορπίσῃ ἡ ἄρνησις; Βέβαια, χρειαζόμεθα νοσοκομεία. Νομίζετε ὅμως ὅτι μποροῦμε νὰ κάμωμε ὑπεύθυνη νοσηλεία ἀσθενῶν μὲ μόνον τὰ κτίρια, ὅταν δὲν ἔχωμε ὑγειονομικὸ προσωπικὸ ἄξιο νὰ χρησιμοποιήσῃ τὰ ὑλικά αὐτὰ μέσα; Ὅσοι ἔχουν τύχει νὰ δοῦν πολυτελεῖς ὑγειονομικὲς εγκαταστάσεις νὰ πηγαίνουν «στράφι» διότι λείπει τὸ ἔμψυχο ὑλικό, ὁ ἄνθρωπος, ἡ ψυχὴ, ἡ καρδιά ποὺ θὰ πάρῃ στὰ ζεστὰ τὸν ἄρρωστο γιὰ νὰ τὸν θεραπεύσῃ, καὶ ὅσοι ἀντιθέτως, ἔχουν ἰδῇ τὸ γιατρό, τὴν ἀδελφή, ἐμπνευσμένους ἀπὸ χριστιανικά ἰδεώδη νὰ κατορθώνουν μὲ τὸ τίποτε, καὶ μὲ τὴν ἔλλειψι ἀκόμη στοιχειωδῶν μέσων, νὰ παλαίουν μὲ μόνη ἔστω τὴν καλὴ τους θέλησι καὶ νὰ δίδουν τὴν ὑγείαν, αὐτοὶ ἡμποροῦν νὰ καταλάβουν πόσο ἐξωφρενικὴ οὐτοπία εἶναι νὰ νομίζῃ κανεὶς ὅτι μόνο μὲ τὶς ὑλικές εγκαταστάσεις καὶ μόνο μὲ τὰ ὑλικά ἐφόδια ἡμποροῦν νὰ ἀντιμετωπισθοῦν οἱ ἀνάγκες γιὰ τὴν ἐκπαίδευσί μας γιὰ τὴν νοσηλεία τῶν ἀρρώστων μας. Καὶ γενικώτερα, οἱ ἀνάγκες γιὰ τὴν νοσηλεία τῆς ὅλης ἐθνικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀρρώστειας, ποὺ τόσα κακὰ μᾶς δίνει καὶ τόσο μᾶς φοβίζει.

Ἡ διαφώτισις.

Ἄς προσθέσωμε τώρα κάτι ἐν σχέσει πρὸς τὴν κομμουνιστικὴν ἀπειλή. Ἡ ἀπειλὴ αὕτῃ εἶναι εἴτε ἐσωτερικὴ εἴτε ἐξωτερικὴ. Γιὰ τὴν ἐσωτερικὴν, ποὺ εἶναι ὁ κομμουνισμὸς σὰν μικρόδιο, ἀρκεῖ ἓνα ἐρώτημα: Γιατί λοιπὸν τόσες χιλιάδες Ἕλληνες δὲν συγκινοῦνται ἔπειτα ἀπὸ τόσα

κομμουνιστικὰ ἐγκλήματα; Διότι, ἀπλούστατα, πρέπει κάποιος νὰ τὰ ὑπενθυμίσῃ τὰ ἐγκλήματα αὐτά, καὶ νὰ βοηθήσῃ νὰ συγκινηθοῦν οἱ ἀσυγκίνητοι. Ἀλλὰ αὐτὰ δὲν γίνονται οὔτε μὲ μισθοὺς μόνο, οὔτε μὲ διατάγματα μόνο. Γίνονται μὲ πνευματικὴ ἐπαφή. Ὅπως καὶ ἡ κομμουνιστικὴ προπαγάνδα, μπορεῖ νὰ εἶναι βέβαιος γι' αὐτὸ ὁ ἀναγνώστης, δὲν γίνεται οὔτε μὲ μισθοὺς μόνο, οὔτε μὲ διατάγματα.

Χρειάζεται, λοιπόν, διαφώτισις. Καὶ διαφώτισις ποὺ δὲν γίνεται κατὰ παραγγελίαν ἀλλὰ γίνεται μὲ τὴν ἀληθινὴν πνευματικὴν ἐπιστράτευσι. Ἐχομε ἀνάγκη ὅχι ἀπὸ ὑπαλλήλους, ἀλλὰ ἀπὸ πνευματικούς ἀγωνιστάς, οἱ ὁποῖοι μὲ πίστι, μὲ ζῆλον ἔνθεον καὶ μὲ τὸ μεγάλο ἐκείνο ἐπιχείρημα ποὺ λέγεται ἀνιδιοτέλεια, θὰ μπορέσουν νὰ ἀντιπαραταχθοῦν ἀπέναντι στὸν κομμουνιστὴ ἐκείνον, ποὺ ἔχει τὴν ἰδική του πίστι καὶ μὲ αὐτὴν πολεμᾷ.

Ἀλλὰ, ὁ ἀγωνιστὴς αὐτὸς πρέπει νὰ ἔχῃ πολεμοφόδια ποὺ δίδονται μὲ τὴν πνευματικὴ ἐργασία ποὺ γίνεται στὸν τόπο μας. Ὅταν τοῦ δείχνουν τὴ σαπίλα πρέπει νὰ ἡμπορῇ αὐτὸς νὰ δείχνῃ καὶ τὴν υἰεΐα ποὺ ὑπάρχει. Νὰ δείχνῃ τὸν πνευματικὸ δρόμο, τὸν πνευματικὸ ἀγῶνα, ὅπου ὁ ἐλληνικὸς λαὸς πρέπει νὰ στρέψῃ ὅλες του τὶς ἐλπίδες, ἀντὶ νὰ ἔχωμε πλανεμένους ἀνθρώπους ποὺ νομίζουν ὅτι μὲ τὸ νὰ σφάζωμε καὶ νὰ κόβωμε χέρια καὶ νὰ προσφερώμεθα νὰ ἀλυσοδέσωμε τὸν λαὸ μας, θὰ δώσωμε τὴ λύτρωσι, τὴν ἀδελφосύνῃ, τὴν κοινωνικὴν δικαιοσύνην.

Μὲ ἓνα τέτοιο πνευματικὸ ἐφοδιασμὸ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι τὰ μάτια θὰ ἀνοίξουν καὶ ἐκεῖνα τὰ μάτια ποὺ ἐπιμένουν νὰ εἶναι κλειστά. Ἀλλὰ, βλέπετε, δὲν ἀρκεῖ νὰ ἔχετε μὲ τὸ μέρος σας τὴν ἀλήθεια. Πρέπει νὰ ἔχετε καὶ τὴν πνευματικότητα νὰ ξέρετε νὰ χρησιμοποιεῖτε τὴν ἀλήθεια αὐτή. Γιατὶ χωρὶς τὴν πνευματικότητα αὐτὴ οὔτε τὸ δίκηο σας νὰ πῆτε δὲν μπορεῖτε, οὔτε νὰ ἀγανακτήσετε γιὰ τὸ κακὸ δὲν εἰσθε σὲ θέσι. Μένετε ἄφωνος ἐπάνω στὸ δίκηο σας. Ἐνῶ ὁ

Άλλος... αὐτὸς φωνάζει ὅτι ἀδικεῖται, τὴν ὥρα ἀκριβῶς ποὺ ἐγκληματεῖ, μὲ τὸν φρικωδέστερο τρόπο!

Ἡ διεθνὴς ἀπειλή.

Ὡς πρὸς τὴν ἐξωτερικὴ ἀπειλή, τώρα πρὲν νὰ ποῦμε ὅτι ἐδῶ ἐμεῖς σᾶν ἄτομα δὲν ἔχομε καμμιά ἐπαφὴ μὲ τὶς διάφορες κυβερνήσεις τοῦ κόσμου. Καὶ γιὰ τὸν τρίτο πόλεμο θὰ ὁμολογήσωμε χωρὶς περιφράσεις ὅτι δὲν ξέρομε «τί τέξεται ἢ ἐπιούσα», δὲν ξέρομε τίποτε παραπάνω ἀπὸ ὅ,τι ξέρει ὁ οἰοσδήποτε ἀναγνώστης τῶν γραμμῶν αὐτῶν. Σύννεφα βαρεῖα γεμίζουν τὸν ὀρίζοντα. Ἀλλὰ πάλι, εἴμαστε συνηθισμένοι ἀπὸ σύννεφα ποὺ φοβίζουσιν καὶ κατόπιν διαλύονται. Οὔτε τὸν πανικὸ ποὺ βλέπομε σὲ ἄλλους πρέπει νὰ συμμερισθοῦμε, οὔτε τὴν ἀμεριμνησίαν.

Δὲν ἀποκλείεται νὰ περάσῃ ἀπὸ πάνω μας ἡ μπόρα αὐτὴ σᾶν ἐφιάλτης περαστικός. Δὲν ἀποκλείεται νὰ ξεσπάσῃ ἀπὸ τὴ μιὰ στιγμή στὴν ἄλλη. "Ὅ,τι κι' ἂν γίνῃ δὲν ὑπάρχει καμμιά ἀμφιβολία, ὅτι ἡ πνευματικὴ δυναμικότης τοῦ λαοῦ μας, θὰ παίξῃ καὶ πάλι τὸν ἀποφασιστικὸ ρόλο. Ἄν σταθοῦμε δυνατοί, θὰ μπορέσωμε ν' ἀντισταθοῦμε, ὡς ὅτου καθάρισις ὁ οὐρανός. Διότι ἂν δὲν εἶναι βέβαιον ὅτι θὰ ἔλθῃ ἡ θύελλα, εἶναι ὅμως βέβαιον ὅτι, ἂν ἔλθῃ, θὰ περάσῃ. Καὶ εἶναι ἀπολύτως βέβαιον, εἶναι ἀπὸ τὰ λίγα πράγματα, γιὰ τὰ ὁποῖα δὲν ἔχομε καμμιά ἀμφιβολία, ποῖα θὰ εἶναι ἡ ἔκβασις ἐνὸς καινούργιου παγκοσμίου πολέμου. Τὸ ζήτημα εἶναι ὅτι ὁ ἑλληνικὸς λαὸς πρέπει νὰ ἀντισταθῇ ἕως ὅτου περάσῃ καὶ αὕτῃ ἡ μπόρα καὶ ἔλθῃ ἡ νίκη. Δὲν θέλει συζήτησι, ὅτι αὐτὸ θὰ ἐξαρτηθῇ ἀποκλειστικῶς ἀπὸ τὴν πνευματικὴν δυναμικότητα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, δηλαδὴ ἀπὸ τὸν πνευματικὸ ἀγῶνα ποὺ ἀποτελεῖ τὸ θέμα, στὸ ὁποῖον ἔχει ἀφιερωθῇ τὸ φυλλάδιον αὐτό.

Στοὺς ὁποιοσδήποτε καιροὺς ποὺ μᾶς περιμένουν, σὶς ὁποιοσδήποτε μπόρες ποὺ ἔρχονται, στὸν ὁποιοδήποτε ψυχρὸ ἢ θερμὸ πόλεμον, σὶς ὁποιοσδήποτε δυσκολίες τῆς εἰρήνης, ἡ

τῶν ἀτομικῶν βομβῶν, ἢ τοῦ πολέμου, ἐκεῖνο ποῦ θὰ ἡμπορέσῃ νὰ ἀντισταθῇ δὲν εἶναι ἡ παληὰ Ἑλλάδα, δηλαδή ἡ παληὰ νοοτροπία. Εἶναι ἡ καινούργια Ἑλλάδα μὲ τὴν πνευματικὴ ἀνανέωσι. Ἡ Ἑλλάδα ποῦ μὲ τὸ αἷμα τῶν ἀγωνιστῶν μας μᾶς συνδέει μὲ τὶς αἰώνιες πνευματικὲς ἀξίες τοῦ Ἔθνους, μὲ τὴν αἰώνια ἐκείνη πηγὴ, ποῦ μᾶς ἔδωσε πάντοτε τὴ λύτρωσι καὶ τὴν ἀθανασία.

Ἐμείναμε μὲ τὴν παληὰ νοοτροπία τοῦ ὕλισμοῦ καὶ τοῦ τομαρισμοῦ, τῆς ἰδιοτελείας καὶ τῶν μικροῦπολογισμῶν; Ἐνα φύσημα ἀρκεῖ γιὰ νὰ μᾶς ρίξῃ ὀριστικὰ κάτω. Ἀνεβήκαμε ψηλά, ἀνεβάσαμε τὶς καρδιές μας, τὶς ψυχές μας στὴ σφαῖρα τοῦ πνεύματος, μέσα στὴν ὁποία τὸ Ἔθνος μας πάντοτε ἐθαυματούργησε; Τότε ὅλα τὰ κύματα θὰ σπάσουν ἐπάνω στὸ βράχο ποῦ θὰ λέγεται ἀγωνιζόμενο Ἔθνος. Καὶ ἡ νίκη θὰ φωτίσῃ πάλι ἄλλη μιὰ φορά, καὶ αὐτὴ τὴ φορά μιὰ νίκη μὲ ἐξωφλημένους ὅλους τοὺς λογαριασμούς μας. Αὕτὴ εἶναι ἡ ἀλήθεια, ὅπως ἓνα καὶ ἓνα κάνουν δύο.

Ἡ πολιτικὴ.

Ἀφήσαμε τελευταῖο ἓνα θέμα ποῦ ἴσως στὴ σκέψι πολλῶν ἀναγνωστῶν εἶναι πρωταρχικό. Τὸ θέμα τῆς πολιτικῆς. Τὸ ἀφήσαμε, ὅχι βέβαια διότι περιφρονοῦμε τὴν πολιτικὴν! Δὲν ὑπάρχει καμμιά ἀμφιβολία ὅτι, ἐφ' ὅσον εἴμεθα κράτος δημοκρατικό, ἡ πολιτικὴ καὶ ὁ πολιτικὸς ἀνταγωνισμὸς εἶναι μιὰ λειτουργία τῆς ἐθνικῆς μας ζωῆς. Καὶ δὲν ὑπάρχει ἀκόμη ἀμφιβολία, ὅτι ἡ γενικὴ ἀπογοήτευσις γιὰ τὸ σημερινό μας κατάντημα ἔχει στὴ λαϊκὴ συνείδησι καὶ τὴν ἀπογοήτευσι γιὰ τὴν πολιτικὴ ζωὴ τοῦ τόπου. Εἰς πόσο ποσοστόν, πρὸς ποία κατεύθυνσι καὶ γιὰ ποιά αἰτία ἡ ἀπογοήτευσις αὕτὴ εἶναι ἢ δὲν εἶναι δικαιολογημένη, αὐτὸ δὲν πρόκειται νὰ ἐξετασθῇ ἐδῶ, γιὰτὶ ἐδῶ δὲν πρόκειται νὰ ἰδῇ ὁ ἀναγνώστης τίποτε, ποῦ νὰ ἔχῃ ὅπωςδὴποτε σχέσι μὲ τὴν πολιτικὴ. Δὲν ἀποτελεῖ ὅμως πολιτικὴ συζήτησι ἀλλὰ ἀποτελεῖ μαρτυρία μιᾶς στοιχειώ-

δους αληθείας νὰ εἰποῦμε ὅτι ὁ ἐλληνικὸς λαὸς πρέπει νὰ ἀναλάβῃ τὴν εὐθύνη γιὰ τὴν ἐξύψωσιν τῆς πολιτικῆς ζωῆς τοῦ τόπου. Τὸ «δεξιὰ ἢ ἀριστερὰ» δὲν εἶναι τὸ μόνον ἐρώτημα. Τὸ ἀκόμῃ σπουδαιότερο ἐρώτημα εἶναι «κάτω ἢ πάνω». «Στροφὴ πρὸς τὰ ἐπάνω» εἶναι τὸ πανελλήνιο σύνθημα ποὺ ἔρχεται πρὶν ἀπὸ κάθε ἄλλο.

Πρέπει ν' ἀνεβῇ ἡ πνευματικὴ στάθμῃ καὶ οἱ πολιτικοὶ ἀγῶνες νὰ γίνωνται σὲ ἐπίπεδο ὑψηλότερο. Βεβαίως αὐτὸ τὸ ἀνέδασμα εἶναι χρέος τῶν πολιτικῶν μας, ὡς ἐντολοδόχων τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ. Ἀλλὰ εἶναι κυρίως χρέος τοῦ ἐντολέως, τοῦ νοικοκύρη, τοῦ λαοῦ, ὁ ὁποῖος ἐὰν ἀποδείξῃ ὅτι πιστεύει τὶς πνευματικὲς ἀξίες, θὰ εἶναι σὲ θέσιν νὰ ἐμπνεύσῃ καὶ τοὺς ἐντολοδόχους του. Θὰ εἶναι σὲ θέσιν νὰ τοὺς δώσῃ νὰ καταλάβουν ὅτι ἂν θέλουν νὰ ὑπολογίζονται στὴ συμπάθειά του πρέπει καὶ αὐτοὶ ὑψηλότερα ν' ἀνεβάσουν τοὺς ἀγῶνας των, γιατί τώρα εἴμαστε μιὰ καινούργια Ἑλλάδα, ἓνας λαὸς ποὺ βλέπει μὲ καινούργιο μάτι καὶ τὴν πολιτικὴν τοῦ ζωὴ καὶ ἔχει μεγαλύτερες, ἀνώτερες, δηλαδὴ πνευματικώτερες ἀξιώσεις ἀπὸ τοὺς ἐντολοδόχους καὶ ἀπὸ ἐκείνους ποὺ θέλουν νὰ γίνουν ἐντολοδόχοι του.

ΣΤ.

Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΙΣ

Στὰ προηγούμενα ἐξητάσαμε μερικὰ θέματα ποὺ ἀνάγονται, ἅς ποῦμε, στὰ ἐξαιρετικῶς ἐπείγοντα προβλήματα. Ἐννοεῖται ὅμως, ὅτι μιὰ τέτοια πνευματικὴ προσπάθεια δὲν ἔμπορὶ νὰ περιορισθῇ στὰ προβλήματα αὐτά. Διότι τότε δὲν θὰ εἶναι πνευματικὴ. Μιὰ ἐξυγίανσις τῆς κοινωνίας μας, τῆς ἐθνικῆς μας ζωῆς πρέπει νὰ εἶναι πλήρης γιὰ νὰ εἶναι ἀληθινή. Πρέπει ἐπομένως νὰ περιλαμβάνη καὶ προβλήματα ποὺ δὲν φαίνεται νὰ ἔχουν ἄμεση ἐπικαιρότητα, ἀλλὰ ἔχουν τὴν ἴδια ἀξία μὲ τὰ θεμέλια μιᾶς οἰκοδομῆς. Μπορεῖ τὰ θεμέλια νὰ μὴν ἐξυπηρετοῦν ἀμέσως τὸν ἔνοικο τοῦ σπιτιοῦ, τοῦ στηρίζουν ὅμως τὸ σπίτι. Καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι ἡ μεγαλυτέρα ἐξυπηρέτησις.

Στὸ μέρος λοιπὸν αὐτὸ θὰ ἐξετάσωμε μερικὰ ἀπὸ τὰ βασικὰ αὐτὰ προβλήματα, ποὺ πρέπει νὰ τὰ ἀντιμετωπίσωμε γιὰ νὰ ἔχωμε καινούργιο οἰκοδόμημα στὴ χώρα μας, γιὰ νὰ κερδίσωμε τὸν πνευματικὸν ἀγῶνα τοῦ ἔθνους.

Χρειάζεται δηλαδὴ νὰ ἰδοῦμε πῶς πρέπει νὰ ἀπαρτισθῇ ἡ πνευματικὴ συγκρότησις τῆς κοινωνίας μας καὶ τοῦ ἔθνους μας σὲ μιὰ ἀληθινὴ καινούργια Ἑλλάδα.

Καὶ θὰ ἀρχίσωμε μὲ τὴ σύντομὴ ἐξέτασι τοῦ τρόπου, μὲ τὸν ὁποῖον, σὲ μιὰ ἀληθινὰ καινούργια Ἑλλάδα, πρέπει νὰ ἀντιμετωπισθῇ τὸ λεγόμενον κοινωνικὸ ζήτημα.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Κοινωνική δικαιοσύνη και Κομμουνισμός.

Είναι τόσο μεγάλη ή σπουδαιότης τοῦ ζητήματος αὐτοῦ ὥστε αὐτὸ ἀκριβῶς ἔχει ὡς ἐπίκεντρόν του ὁ καταστρεπτικὸς καὶ πρωτοφανὴς στὴν ἀνθρώπινη ἱστορία σεισμός, πὺν κινδυνεύει νὰ ἐξαλείψῃ ὁλόκληρη τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς. Δὲν πρέπει νὰ ξεχνοῦμε ὅτι ὁ κομμουνισμὸς ἐπρόβαλλε σὰν τὸ σύστημα πὺν θὰ δώσῃ τὴν καλύτερη λύσι στὸ κοινωνικὸ ζήτημα. Καὶ γιὰ πολλοὺς ἀνθρώπους τὰ φοβερὰ καὶ ἀπίστευτα ἐγκλήματα, αἱ θηριωδίες, ἡ τρομοκρατία, τὰ δεσμά, τὸ ἀλυσόδεμα τῶν λαῶν, τὰ ἑκατομμύρια τῶν ἐξορίστων, οἱ μυριάδες τῶν παιδιῶν μας πὺν ἔχουν ἀρπαχθῇ, ὅλα αὐτὰ γιὰ πολλοὺς θεωροῦνται σὰν δικαιολογημένα ἀφοῦ δίνουν τάχα τὴ λύσι στὸ κοινωνικὸ ζήτημα, δίνουν τὴν κοινωνικὴ δικαιοσύνη!

Πράγματι, ὁ κομμουνισμὸς προβάλλει σὰν σύστημα πὺν ἔχει τὴν ἀξίωσι ὅτι θὰ φέρῃ τὴν κοινωνικὴ δικαιοσύνη. Καὶ πῶς θὰ τὴν φέρῃ τὴν κοινωνικὴ δικαιοσύνη; Ὁ κομμουνισμὸς ἓνα δρόμο ἔχει. Αὐτὸ τὸν χωρίζει ἀπὸ τὸν σοσιαλισμό. Τὴν δικτατορία, καὶ μάλιστα δικτατορία ὡμή, ἀλύγιστη, τὴν πιὸ σκληρὴ ἀλήθεια δικτατορία πὺν ἐγνώρισε ποτὲ ὁ κόσμος. «Δικτατορία τοῦ προλεταριάτου» τὴν ὀνομάζει ὁ κομμουνισμὸς τὴν δικτατορία αὐτή. Καὶ ἐπικαλεῖται τὴν... θέλῃσι τοῦ λαοῦ, τὸ γνωστὸ «ὅ,τι θέλει ὁ λαός». Στὴν πραγματικότητα, ἐννοεῖται, ἡ δικτατορία αὐτὴ εἶναι δικτατορία ὠρισμένων δικτατόρων, τοὺς ὁποίους οὔτε ποτὲ ἔκαμε ἐντολοδόχους τοῦ ὁ λαός — ὁ ἴδιος ὁ κομμουνισμὸς ἀναγνωρίζει ὅτι εἶναι κίνημα τῆς μειονοψηφίας — καὶ οὔτε μπορεῖ ποτὲ νὰ τοὺς ἀλλάξῃ ἂν θέλῃ, οὔτε τὸν ἐρωτοῦν ποτὲ ἂν τοὺς θέλῃ, ἢ ἂν τοὺς ἐπιτρέπῃ ἢ δὲν τοὺς ἐπιτρέπῃ νὰ ἐμφανίζωνται στὸ ὄνομά του. Ἡ δικτατορία αὐτὴ τὸ πρῶτο πὺν κάνει εἶναι νὰ καταργήσῃ κάθε ἵχνος ἐλευθερίας, νὰ ἐγκαταστήσῃ φυλακές, νὰ γεμίσῃ στρα-

τόπεδα συγκεντρώσεως, νὰ ἀρχίσῃ ἐκτελέσεις, βασανιστήρια, καὶ ὅλα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα τὰ ξέρομε τόσο καλὰ ὥστε δὲν χρειάζεται νὰ τὰ ἐπαναλάβωμε.

Ὑπόσχεται βέβαια ὁ κομμουνισμός, ὅτι, εἰς ἀντάλλαγμα γιὰ ὅλες αὐτὲς τὶς ἀλυσίδες, θὰ φέρῃ τὴν κοινωνικὴ δικαιοσύνη. Ἀλλὰ τριάντα χρόνια τώρα ποὺ τὸ σύστημα αὐτὸ στὴν Ρωσία ἐπεβλήθη διὰ τῆς βίας, ἡ πείρα δείχνει ὅτι ἡ βία ὅλο καὶ καινούργια βία προκαλεῖ, ἡ τυραννία ὅλο καὶ αὐξάνει καὶ στενάζουν ἀλυσοδεμένοι ὅχι πιά οἱ ἀντίπαλοι μὰ καὶ οἱ φίλοι καὶ οἱ ὁπαδοὶ καὶ οἱ πρωταγωνισταὶ τοῦ καθεστῶτος αὐτοῦ. Σὲ ἓνα τέτοιο καθεστῶς δουλείας καὶ τυραννίας φυσικὸ εἶναι νὰ μὴν μπορῇ νὰ γίνῃ λόγος περὶ κοινωνικῆς δικαιοσύνης.

Ἡ κοινωνικὴ δικαιοσύνη προϋποθέτει ἀνθρώπους ἐλευθέρους. Γιατί, στὸ τέλος, ἂν εἶναι νὰ εἴμεθα ἡ κοινωνικὴ δικαιοσύνη τῶν ἀλυσοδεμένων, τότε ἅς λείπη καὶ ἡ ψευτοδικαιοσύνη αὐτὴ καὶ οἱ ἀλυσίδες τῆς. Δὲν εὐρέθηκε ἀκόμη ἡ φυλακὴ ποὺ εἶναι καλύτερη καὶ ἀπὸ τὴν φτωχὴ καλύβια ἔστω, καὶ ὅταν ἀκόμη ὑποτεθῇ πῶς στὴ φυλακὴ θὰ τρώγω καλὸ φαῖ. Τὸ ἀντίθετο συμβαίνει: Προτιμῶ, τέλος πάντων, ψωμὶ κι' ἐλῆξ ἐλεύθερος παρὰ τὸ καλὸ φαῖ μέσα στὸ φοβερὸ μπουντροῦμι. Καί, ἐπὶ τέλους, ὅπως ἔλεγε ὁ Ρῆγας Φεραῖος, «καλύτερα μιᾶς ὥρας ἐλεύθερη ζωὴ, παρὰ σαράντα χρόνια σκλαβιὰ καὶ φυλακὴ»! Αὐτό, χωρὶς νὰ λάβωμε ὑπ' ὄψιν μας ὅτι, εἰδικὰ γιὰ μᾶς τοὺς Ἕλληνας, κομμουνισμὸς θὰ εἰπῇ σλαυϊσμὸς καὶ αὐτὸ σημαίνει ὅτι μὲ τὴν ἐπικράτησίν του θὰ ἐξαφανισθοῦμε ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς. Καί, βέβαια, αὐτὸ δὲν εἶναι ἀκριβῶς ἡ κοινωνικὴ δικαιοσύνη!

Ἡ κοινωνικὴ δικαιοσύνη ὑπόθεσις πνευματικοῦ συναγεροῦ.

Καὶ ὅμως, ἡ κοινωνικὴ δικαιοσύνη εἶναι ἓνα ἐθνικὸ πρόσταγμα, ποὺ πρέπει νὰ γίνῃ πραγματικότης, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὶς ἀπάτες τοῦ κομμουνισμοῦ. Ὅχι ὁ κομμουνισμὸς καὶ τὸ ἔγ-

κλημα κι' ή σκλαβιά του λαού, ούτε κι' ή σαπίλα κι' ή ψευτιά· ή καινούργια 'Ελλάδα θα πραγματοποιήση τὸ ανέβασμα ἐκεῖνο, ποὺ εἶναι ἀπαραίτητο γιὰ νὰ ὑπάρξη κοινωνικὴ δικαιοσύνη. Πρέπει λοιπόν, ή καινούργια 'Ελλάδα νὰ καταπιασθῇ μὲ τὸ θέμα τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης, νὰ ἀγωνισθῇ γιὰ τὴν ἐπικράτησί της. Καὶ γι' αὐτὸ ἔχει τὴ θέσι του νὰ τονισθῇ ή κεντρικὴ σπουδαιότης ποὺ ἔχει τὸ αἶτημα τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης στὸ ἔργο γιὰ μιὰ καινούργια 'Ελλάδα.

Δὲν ἔμπορεῖ νὰ γίνῃ ἐδῶ εἰδικὴ θεωρητικὴ ἀνάλυσις τοῦ κοινωνικοῦ ζητήματος. Μιὰ τέτοια ἀνάλυσις θὰ εἶχε τὴ θέσι της σὲ εἰδικὴ ἐργασία. Καὶ ἔχουν ἄλλως τε γίνεῖ πολλές τέτοιες. * Ἀλλὰ θὰ πρέπη νὰ ἔχωμε ὑπ' ὄψιν τοῦτο, ὅτι καινούργια 'Ελλάδα θὰ ὑπάρξη μόνον ὅταν τὸ αἶτημα τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης, ἀπὸ ἀντικείμενο ἐκμεταλλεύσεως τοῦ ὀλέθρου, γίνῃ πανελλήνιος πνευματικὸς συναγερμὸς καὶ ὅταν ὀλόκληρῃ ή 'Ελλάς, μὲ τὴν χριστιανικὴ πνευματικὴ καθοδήγησι, δώσῃ τὴν μάχη γιὰ τὴν κοινωνικὴ δικαιοσύνη.

Πῶς θὰ γίνῃ ή κοινωνικὴ δικαιοσύνη, ποιά ἐφαρμογὴ θὰ ἔχη στὰ χίλια, στὰ ἄπειρα, μᾶλλον, εἰδικώτερα συγκεκριμένα θέματα ποὺ συναπαρτίζουν τὸ λεγόμενον κοινωνικὸ ζήτημα, αὐτὸ εἶναι ἓνα θέμα μεγάλο, πολὺπλευρο, ἀπέραντο ἴσως. Οὔτε εἶναι δυνατόν — θὰ ἦταν ἀσυγχώρητὴ ἐπιπολαιότης νὰ τὸ ἐπιχειρήσωμε — νὰ ἐξετασθῇ τὸ θέμα αὐτὸ σ' ἓνα μικρὸ συνοπτικὸ φυλλάδιο, ὅπως τὸ παρόν. Θὰ μείνωμε λοιπὸν στὴ βασικὴ καθοδηγητικὴ γραμμὴ, ποὺ εἶναι ἄλλως τε καὶ τὸ σπουδαιότερο θέμα, ἀφοῦ αὐτὴ θὰ ὀδηγήσῃ στὴν ἔρευνα γιὰ τὶς εἰδικώτερες ἐφαρμογές. Ἄς συνοψίσωμε λοιπὸν τὴν γραμμὴ αὐτή :

1) Σὰν καρπὸς τῆς νίκης τοῦ Ἔθνους μας, στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴ ζωὴ του, ποὺ εἶναι συγχρόνως καὶ ἀγὼν γιὰ ἓνα αὔριο καλύτερο ἀπὸ σήμερα, πρέπει νὰ προβάλῃ μιὰ ρύθμι-

* Ἴδε καὶ «Ἀκτίνες», 1949, σελ. 1 ἐπ., 49 ἐπ., 209 ἐπ.

σις τῆς οἰκονομίας μας καὶ τῆς κοινωνίας μας ποὺ θὰ ἔχη βάσι τὴν δικαιοσύνη στὶς οἰκονομικὲς καὶ κοινωνικὲς σχέσεις, τὴν κοινωνικὴ δικαιοσύνη, καὶ στήριγμά της θὰ ἔχη τὸ αἴτημα τῆς ἀδελφοσύνης καὶ τὸ αἴτημα τῆς ἀγάπης. Ἡ ἀδελφοσύνη ποὺ φάνηκε ἔμπρακτῃ στὸ αἷμα τῶν θυσιῶν, θὰ στηρίξη καὶ τὴν ἀδελφοσύνη ποὺ θὰ ἐκδηλωθῇ ἔμπρακτῃ, στὴ διαμόρφωσι τῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν.

Μὰ πάλι, προσοχή! Ἡ πνευματικὴ θεμελίωσις ποὺ εἶδαμε στὰ προηγούμενα κεφάλαια, μόνον αὐτὴ θὰ ἀποτελῇ ἐγγύησι, ὅτι τὸ κήρυγμα γιὰ τὴν κοινωνικὴ δικαιοσύνη δὲν εἶναι ἀπάτη, ἀλλὰ εἶναι πραγματικότης. Ὁ ὕλισμος καὶ τὰ παιδιὰ του, ἡ βία, τὸ ἔγκλημα, τὸ ἀλυσόδεμα τῶν λαῶν, ποτὲ δὲν φέρει δικαιοσύνη. Ἡ βία εἶναι ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετο τῆς δικαιοσύνης.

Καὶ κάτι ἄλλο ἀκόμα : Νὰ ζητοῦμε δικαιοσύνη καὶ γιὰ κείνους ποὺ δὲν ἡμποροῦν ἢ δὲν τοὺς ἐπιτρέπεται, νὰ φωνάζουν. Δικαιοσύνη καὶ γιὰ τὸν ἀγρότη μας (ἐπειδὴ ὁ ἀγρότης δὲν κάνει ἀπεργία πρέπει νὰ μὴν νοιαζώμαστε γι' αὐτόν;), γιὰ τὸν ἐπαγγελματία ποὺ δὲν ἀπεργεῖ, (γιατρό, δικηγόρο κλπ.) γιὰ τὸν ἀγωνιστὴ, γιὰ τὸν ἀνάπηρο, γιὰ τὴν οἰκογένεια ποὺ ὠρφάνεψε στὸν ἱερὸν ἀγῶνα, γιὰ τὸν συνταξιούχο. Ἡ δικαιοσύνη δὲν πρέπει νὰ εἶναι μονομερής, γιατί τότε δὲν εἶναι δικαιοσύνη. Καὶ ὅταν πρόκειται νὰ ἱκανοποιηθῇ ἓνας, πρέπει νὰ ἔχουμε ὑπ' ὄψιν τὴν θέσι, τὶς ἀνάγκες, τὰ παθήματα τοῦ συνόλου. Αὐτὸ εἶναι δικαιοσύνη.

2) Ἡ κοινωνικὴ δικαιοσύνη εἶναι δυνατὴ μόνο ἂν ὑπάρξῃ ὁ πνευματικὸς ἐκεῖνος συναγερμός, ποὺ θὰ δώσῃ τὴν καινούργια δημιουργία. Χωρὶς αὐτὴ θὰ ἔχουμε ἓνα ἀπὸ τὰ δύο κακά : Ἡ θὰ ξαναγυρίσωμε στὴ σαπίλα καὶ τὴν κοινωνικὴ ἀδικία καὶ τὸ αἷμα τῶν ἀγωνιστῶν μας θὰ χρησιμεύσῃ ἀπλῶς γιὰ νὰ στρογγυλοκαθήσουν καλύτερα οἱ παντὸς εἴδους ἐκμεταλλευταί, ἢ θὰ πέφτωμε ἀπὸ τὴ μιὰν ἀπάτη στὴν ἄλλη, καὶ θὰ ἱκα-

νοποιούνται πάντοτε οί επιτήδριοι που παίρνουν τὰ λαϊκὰ συνθήματα γιὰ νὰ ἱκανοποιοῦν τὰ δικά τους συμφέροντα, τοὺς σκοπούς τους ἢ τοὺς σκοποὺς τῶν ἀφεντάδων τους. Δηλαδή καὶ στὴ μιὰ καὶ στὴν ἄλλη περίπτωση, χωρὶς τὸν πνευματικὸ συναγερμό, οἱ ἀγῶνες καὶ τὰ ἱερὰ συνθήματα καὶ ἡ θυσία θὰ χρησιμεύσουν μόνον γιὰ νὰ διαιωνίζεται τὸ κακό.

Χρειαζεται νὰ ἐργασθῶμε!

Πρέπει, ἐδῶ, που ὁμιλοῦμε καθαρὰ καὶ χωρὶς δημοκοπίες καὶ λέμε τὴν ἀλήθεια καὶ μόνον τὴν ἀλήθεια, πρέπει λοιπὸν νὰ ξεκαθαρίσωμε καὶ ἓνα ἄλλο θέμα, γιὰ νὰ ἀποφύγωμε αὐταπάτες καὶ χίμαιρες. Δὲν ὑπάρχει κοινωνικὸ σύστημα, δὲν ὑπάρχει τρόπος μοιρασῆς, που νὰ δίδῃ ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα δὲν ὑπάρχουν. Τὸ ζήτημά μας δὲν εἶναι μόνον ζήτημα πῶς θὰ μοιράσωμε, ἀλλὰ καὶ πῶς θὰ παραγάγωμε γιὰ νὰ ἔχωμε νὰ μοιράσωμε.

Μὲ ἄλλα λόγια, δὲν πρέπει νὰ ξεχάσωμε οἱ Ἕλληνες καὶ τοῦτο, ὅτι ἡ μέριμνά μας γιὰ τὴν κοινωνικὴ δικαιοσύνη πρέπει νὰ εἶναι συνδυασμένη μὲ τὴν ἐπίγνωσι ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ ριχθοῦμε ὅλοι στὴ δουλειὰ γιὰ νὰ τονώσωμε τὴν παραγωγή (σ' ὁποιοδήποτε κλάδο ὁ καθένας μας ἐργάζεται) καὶ ἐπομένως καὶ τὴν ἀνασυγκρότησι. Τότε μόνον θὰ ἡμπορῇ μὲ σοβαρότητα νὰ τεθῇ τὸ ζήτημα, πῶς θὰ μοιράσωμε ἐκεῖνο που θὰ ἔχη παραχθῇ. Δὲν ὑπάρχει σύστημα, που θὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν ὑποχρέωσι νὰ δουλέψωμε. Πρέπει νὰ ἀνασκουμπωθοῦμε ὅλοι στὴ δουλειά. Διότι ἂν δὲν δουλέψωμε, ὅλα τὰ συνθήματα θὰ εἶναι πύργοι χάρτινοι καὶ δὲν θὰ ἀντέχουν στὸ παραμικρὸ φύσημα τοῦ ἀνέμου.

Ὑπάρχει ὅμως καὶ μιὰ ἄλλη ἀλήθεια, που πρέπει νὰ τὴν ἔχωμε ὑπ' ὄψιν μας ἂν θέλωμε πράγματι νὰ βγοῦμε ἀπὸ τὸ ἀδιέξοδο καὶ νὰ δοῦμε καλὲς ἡμέρες. Ὅσο καὶ ἂν αὐξήσῃ ἡ παραγωγή δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἀνταποκριθῇ στὶς δῆθεν ἀνάγκες

ένος ψεύτικου πολιτισμοῦ, ποὺ κάνει τὸν ἄνθρωπο νὰ μὴν εἶναι ποτὲ ἱκανοποιημένος ὅσα κι' ἂν ἔχη. Μὲ ἄλλα λόγια δὲν θὰ μπορέσωμε νὰ ζήσωμε, ἐὰν προπαγανδίζωμε στὸ Ἕθνος μας τὴν πολυτέλεια, τὸ ἀπεριόριστο γλέντι, τὴν κάθε εἴδους ἀσωτεία. Μόνον ἓνας κανὼν ζωῆς σύμφωνος μὲ τὶς παραδόσεις τοῦ Γένους, σύμφωνος μὲ τὴν χριστιανικὴ διδασκαλία, ἓνας χριστιανικὸς κανὼν ζωῆς μπορεῖ νὰ μᾶς δώσῃ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἀποκτήσωμε κάποτε μιὰν ἀληθινὰ αὐτάρκη οἰκονομία. Τὶς στερήσεις ποὺ ἐπιβάλλουν μὲ τὴ βία, σ' ἄλλα κράτη, δὲν πρέπει νὰ τὶς ἀντικαταστήσωμε ἐμεῖς μὲ τὴν πολυτέλεια καὶ τὴν τάσι μιᾶς καλοζωΐας, τὴν στιγμὴ ποὺ ὁ κόσμος ὅλος χάνεται, ἀλλὰ μὲ τὴν ἐλεύθερη καὶ ὁλόψυχη προσαρμογὴ στὶς παραδόσεις τοῦ Γένους καὶ τὴ χριστιανικὴ λιτότητα καὶ ἐγκράτεια, ποὺ ἀποτελεῖ πολυτιμότερο ὄπλο στὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς.

Καὶ τὸ συμπέρασμα: Σὲ δυὸ πόδια θὰ στηριχθοῦμε γιὰ νὰ μπορέσωμε νὰ σταθοῦμε καὶ νὰ προχωρήσωμε. Τὸ ἓνα πόδι θὰ εἶναι ἡ ἐντατικὴ, ὁλόψυχη προσπάθεια γιὰ δουλειὰ καὶ γιὰ ἓνα νοικοκυρεμένο τρόπο ζωῆς. Τὸ ἄλλο θὰ εἶναι ἡ δικαιοσύνη στὴν κατανομὴ τῶν καρπῶν τῆς δουλειᾶς αὐτῆς, ἡ ἀλληλεγγύη ὅλων μας ὅπως σὲ μιὰν ἀληθινὴ οἰκογένεια. Ἡ ἀληθινὴ καὶ ἔμπρακτὴ πρόνοια γιὰ τὸν ἐργάτη, τὸν ἀγρότη, τὸ θῦμα τοῦ πολέμου, τὸ ὀρφανό, τὸν πεινασμένο. Μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο, ἓνα σῶμα ὅλοι, θὰ νικήσωμε τὶς δυσχέρειες τῶν καιρῶν, θὰ συνέλθωμε ἀπὸ τὴ σημερινὴ οἰκονομικὴ δυσχέρεια. Θὰ μπορέσωμε τότε, μὲ τὴ δουλειὰ μας, μὲ τὴν ρυθμισμένη καὶ ἐγκρατῆ ζωὴ μας, μὲ τὴν ἀδελφосύνη καὶ τὴ δικαιοσύνη μεταξύ μας, νὰ κάμωμε τὴν οἰκονομικὴ μας ἀνόρθωσι, ἢ ὅποια καὶ σὲ μᾶς, καὶ πρὸ πάντων στὰ παιδιὰ μας, θὰ ἐξασφαλίσῃ μιὰ ζωὴ σύμφωνη μὲ τὶς ἀξιώσεις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας, μιὰ ζωὴ ἀξία τῶν κόπων μας καὶ τῶν θυσιῶν μας.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Θεμέλιο τῆς ζωῆς τοῦ Ἑθνους.

Εἶναι τόσο βασικὸ τὸ θέμα ποὺ λέγεται οἰκογένεια, ἀλλὰ εἶναι καὶ τόσο βαθειὰ ριζωμένο στὸν ἐλληνικὸ λαό, ὥστε ἡ ἔκθεσις τοῦ θέματος αὐτοῦ μπορεῖ νὰ εἶναι σχετικῶς σύντομη. Διότι, εὐτυχῶς, εἶναι τὸ θέμα ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὅλοι μας ἔχουμε τὴν μεγαλύτερη ἐπίγνωσι, ἀλλὰ καὶ τὰ περισσότερα διδάγματα ἀπὸ τὴν πείρα. Μιὰ γιὰ πάντα λοιπόν, θὰ θέσωμε ὡς βάσι ὅτι, τὸ Ἑθνος μας παίρνει τὴν ζωὴ του ἀπὸ τὸν ἱερό, βασικό, ζωτικὸ ἐκεῖνο πυρῆνα ποὺ λέγεται οἰκογένεια. Οἰκογένεια, ὅπως τὴν καταλαβαίνει τὸ Ἑθνος μας, ὅπως τὴν ἀνῆγαγε εἰς μυστήριον ἢ ἐκκλησίαν μας, σὰν ἓνας σύνδεσμος ἱερός, σεβαστός, ἰσόβιος. Ἀπὸ αὐτὸ συνάγονται καὶ τὰ ἀκόλουθα :

1) Πρέπει νὰ ξέρωμε ὅλοι μας, ὅτι ὁ θεσμὸς τῆς οἰκογενείας ἀποτελεῖ θεμέλιον γιὰ τὴν ζωὴ τοῦ Ἑθνους μας, γιὰ τὴ ζωὴ μας. Πρέπει νὰ σεβώμαστε λοιπόν καὶ πρέπει νὰ ἐπιβάλωμε καὶ εἰς τοὺς ἄλλους νὰ τὸν σέβωνται τὸν θεσμόν αὐτόν. Βέβαια, ὁ θεσμὸς αὐτὸς ἐπιβάλλει ὑποχρεώσεις, ἐπιβάλλει καὶ θυσίες ἀλλὰ δίδει τὴ ζωὴν. Ἡ λιποταξία ἀπὸ τὶς ὑποχρεώσεις καὶ τὶς θυσίες αὐτὲς εἶναι λιποταξία ἀπὸ τὴν ζωὴν, εἶναι αὐτοκτονία. Αὐτό, ἰσχύει ὅπως ἓνα κι' ἓνα ἴσον δύο.

2) Ἡ οἰκογένεια βάσι τῆς ἔχει τὸν γάμον, σὰν ἑνωσὶ ποὺ γίνεται γιὰ ὅλη τὴν ζωὴν. Βεβαίως καὶ ἡ πολιτεία παρέχει καὶ ἡ ἐκκλησία ἀνέχεται σὲ ὠρισμένες περιπτώσεις τὸν χωρισμὸ τοῦ γάμου, τὸ διαζύγιον. Ἀλλὰ νὰ εἶναι σαφὲς μέσα μας ὅτι τὸ διαζύγιον γίνεται ἀνεκτὸ σὰν ἓνα ἀναγκαῖον κακόν, ὅταν καὶ ἐφ' ὅσον εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀποφευχθῇ τὸ κακὸ αὐτό. Τὸ διαζύγιον πρέπει νὰ γίνεται δεκτὸ ὅπως γίνεται δεκτὴ μιὰ συμφορὰ. Διότι τὸ διαζύγιον εἶναι συμφορὰ. Συμφορὰ γιὰ τὸν ἄνδρα, ἀκόμη μεγαλύτερη συμφορὰ γιὰ τὴν γυναῖκα καὶ ἔγκλημα ἐναντίον τῶν παιδιῶν.

Δὲν χρειάζεται νὰ ἐκταθοῦμε περισσότερο, ἀλλὰ ἡ γραμ-

μὴ αὐτὴ πρέπει καὶ στὴν συνείδησί μας καὶ στὴν ὁποιαδήποτε ἐπίδρασι, τὴν ὁποία θὰ ἀσκήσωμε γύρω μας, πρέπει νὰ εἶναι γραμμὴ πορείας τοῦ Ἑθνους εἰς τὸ ζήτημα τῆς οἰκογενείας, ἀπὸ τὴν ὁποία ἐκπηγάζει ἡ ἀνανέωσις τῆς ζωῆς τοῦ Ἑθνους.

Σχετικὰ μὲ τὴν οἰκογένεια καὶ τὸν γάμο, εἶναι καὶ δύο ἄλλα θέματα, ποὺ πρέπει νὰ ξεκαθαρίσωμε γιὰτὶ πρέπει ὁ λαὸς νὰ ἀγωνισθῇ γιὰ τὴν ἐπικράτησί τους.

Ἡ θέσις τῆς γυναίκας μέσα στὴν κοινωνία.

Δὲν ὑπάρχει καμμιά ἀμφιβολία, ὅτι στὴν σύγχρονη κοινωνία πρέπει ἡ γυναίκα νὰ λάβῃ μιὰ θέσι καλύτερη ἀπὸ ἐκείνη ποὺ εἶχε ἄλλοτε. Χωρὶς συζήτησι καὶ χωρὶς δισταγμὸ πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ τοῦτο : Ὅτι, ἀνεξαρτήτως τοῦ τί ἐγίνετο στὸ παρελθὸν σὰν ὑπαγόρευσις καιρικῶν συνθηκῶν ἢ σὰν ἐκμετάλλευσις ὑλικῆς ὑπεροχῆς ἐκ μέρους τοῦ ἀνδρός, σήμερα πάντως, ὅπου ἡ γυναίκα ἀποτελεῖ παράγοντα τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, σὲ πολλὰ σημεῖα ἴσον ἀλλὰ καὶ ἀνώτερον καμμιά φορὰ ἀπὸ τὸν ἄνδρα, πρέπει νὰ ἀναγνωρισθῇ στὴν γυναίκα ἡ συμβολή της, καὶ νὰ διαμορφωθῇ, νὰ τονωθῇ, νὰ ὑψωθῇ ἀντιστοίχως ἡ θέσις της στὴ σύγχρονη κοινωνία. Πρέπει ὅμως νὰ προσέξωμε κάτι : Ὑπάρχει «φεμινισμὸς» (*) ὑλιστικὸς, ὁ ὁποῖος ὁδηγεῖ στὴν καταστροφὴ, στὶς μαινάδες, ποὺ εἶδαμε τώρα τελευταία καὶ στὸν ὀριστικὸ ἐνταφιασμὸ κάθε ἐλπίδος νὰ φθάσῃ ἡ γυναίκα στὴ θέσι ποὺ τῆς πρέπει. Καὶ ὑπάρχει φεμινισμὸς πνευματικὸς, ποὺ βασιζέται ἐπάνω στὴν πνευματικὴ ἀξία καὶ δίδει στὴν γυναίκα τὴν θέσι ποὺ τῆς ἀρμόζει, θέσι σεβασμοῦ, θέσι ἀγάπης καὶ θέσι δημιουργίας στὴν νέα μας κοινωνία. Εἶναι ἡ θέσις ποὺ θὰ δώσῃ ἀποστολὴ καὶ θὰ κινητοποιήσῃ ὅλες τὶς

* Φεμινισμὸς, ἀπὸ τὸ λατινικὸν femina = γυναίκα, εἶναι τὸ σύστημα ποὺ ἰσχυρίζεται ὅτι ἐπιζητεῖ τὴν προστασία τῆς γυναικός, τὴν ἐξίσωσί της μὲ τὸν ἄνδρα.

καλές Έλληνίδες με τὸν γνωστὸ ψυχικὸ τους πλοῦτο γιὰ τὴν καινούργια Ελλάδα.

Στὸ πλαίσιο μιᾶς τέτοιας γενικῆς προσπάθειας γιὰ τὴν ἐξύψωσι τῆς γυναίκας πρέπει νὰ μᾶς ἀπασχολήσουν καὶ τὰ ἐξῆς εἰδικώτερα θέματα:

α) Ἡ ἐργαζομένη γυναίκα. Δὲν πρέπει νὰ διαστάσωμε νὰ ὁμολογήσωμε, ὅτι ὅσο καὶ ἂν ἐξειλίχθη ἡ κοινωνία μας, καὶ σήμερα ὅπως καὶ ἀνέκαθεν, ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, τὸ ἰδεώδες θὰ ἦτο ἡ γυναίκα νὰ μὴν ἔχη ἀνάγκη νὰ ἐργάζεται ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι. Ξέρομε, ὅτι μὲ τὶς σημερινὲς δυσκολίες τῆς ζωῆς, αὐτὸ δὲν εἶναι πάντοτε δυνατόν. Ξέρομε ἀκόμα πόσο τὸ ἐθνικὸ σύνολον ἔχει χρέος εὐγνωμοσύνης ἀπέναντι στὶς ἀνεκτίμητες ὑπηρεσίες πού προσέφερε ἡ ἐργαζομένη γυναίκα. Κι' ἄς ξεχωρίσωμε ἐδῶ δυὸ ἐπαγγέλματα πού ἡ Ἑλληνὶς ἐργάζεται καὶ δίνει ζωὴ στὸ σύνολο· εἶναι ἡ δασκάλα ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά, ἡ ἀδελφὴ νοσοκόμος ἀπὸ τὴν ἄλλη. Ὡστόσο εἶναι ἀλήθεια, πὼς πολλὰς φορὲς ἡ γυναίκα βγαίνει στὸν ἐπαγγελματικὸ ἀγῶνα, ἀφήνει τὸ σπίτι γιὰ νὰ δουλεύῃ ἔξω, χωρὶς αὐτὸ νὰ εἶναι ἀναπόφευκτο. Κι' αὐτό, θὰ τὸ ποῦμε χωρὶς περιστροφές, εἶναι μεγὰλῃ ζημιὰ καὶ γιὰ τὴ γυναίκα καὶ γιὰ τὸ σπίτι τῆς καὶ γιὰ τὸ σύνολο.

β) Ἡ χήρα. Ἡ προστασία τῆς χήρας ἀπετέλει ἀνέκαθεν ἓνα ἀπὸ τὰ κυριώτερα μελήματα τοῦ Γένους καὶ τῆς ἐκκλησίας μας, μία ἀπὸ τὶς ὑγιέστερες ἐκφάνσεις ἐνὸς ἀληθινὰ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ. Καὶ σήμερα, ὅπου ἔχομε σὲ πολὺ μεγάλον ἀριθμὸν τὴν περίπτωσι τῆς χήρας, ἡ ὁποία ἔχασε τὸν ἄνδρα τῆς γιὰ λόγους ἐθνικοὺς πού σχετίζονται μὲ τοὺς συνεχεῖς ἀγῶνες γιὰ τὴν ζωὴ τοῦ ἔθνους, ἤμποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι ἓνα ἀπὸ τὰ κριτήρια τοῦ πολιτισμοῦ μας θὰ εἶναι πὼς θὰ ἐνδιαφερθοῦμε ὥστε τὸ ἔθνος νὰ κάμῃ στὴ χήρα αὐτὴ καὶ μάλιστα στὴ χήρα μητέρα, ὅσον ἡμπορεῖ λιγώτερο βαρὺ τὸ φορτίον, ὅσο μπορεῖ ἐλαφρότερο τὸν σταυρὸ πού ἔχει κληθῇ νὰ

βαστᾶ στοὺς ἀσθενικοὺς της ὤμους. Καὶ ἡ προστασία αὐτὴ θὰ δείχνῃ τὴ στάθμη τοῦ πολιτισμοῦ μας.

ΕΝΑ ΛΕΙΠΤ' ΟΨΕ Μ' Α

Ἄς ποῦμε τώρα καὶ λίγες λέξεις σχετικῶς μὲ τὸ θέμα ποὺ λέγεται σχέσεις τῶν δύο φύλων, ἀπὸ τῆς βιολογικῆς ἀπόψεως.

Τὸ θέμα αὐτὸ ποὺ λέγεται σήμερον «σεξουαλικὸ ζήτημα» ἀποτελεῖ πράγματι κάτι ποὺ ἀπασχολεῖ τὸν ἐρευνητὴ τῶν συγχρόνων προβλημάτων.

Τὰ τελευταῖα χρόνια ἔχει κατακλυσθῇ ὁ κόσμος ἀπὸ βιβλία καὶ φυλλάδια ποὺ γράφονται ἐπάνω στὸ θέμα αὐτό. Πράγμα ὃχι περίεργο, ἀφοῦ αὐτὸς ὁ κατακλυσμὸς ὠφελεῖ οἰκονομικῶς ἐκείνους ποὺ τὸν προκαλοῦν καὶ ἐκμεταλλεύονται τὴν περιέργειαν καὶ τὰ κατώτερα ἔνστικτα ἐκείνων πρὸς τοὺς ὁποίους ἀποτείνονται. Ἔγινε ὅμως καὶ κάτι ἄλλο: Μὲ βάσι ἀπηρχαιωμένες πιὰ ἀντιλήψεις ποὺ ἔχουν διατυπωθῇ στὸ ὄνομα τάχα τῆς ἐπιστήμης, ἐπροπαγανδίσθη ἡ γνώμη ὅτι ἡ ἀπόρριψις κάθε χαλινοῦ στὰς σχέσεις τῶν φύλων, ἡ λεγομένη σεξουαλικὴ ἀσυδοσία ἐπιβάλλεται δῆθεν ἀπὸ τὴν ἐπιστήμη καὶ εἶναι σύμφωνος μὲ τὴν πρόοδο τῆς κοινωνίας.

Ἐννοεῖται, λίγο ἐκράτησε ἡ βασιλεία τέτοιων σκέψεων. Ἡ ἐπιστήμη μὲ τοὺς ἐγκυροτέρους ἐκπροσώπους της ἔδειξε, ὅτι δὲν ἐννοεῖ καθόλου νὰ δανείσῃ τὸ ὄνομά της σὲ τέτοιου εἴδους καὶ τέτοιας ποιότητος προπαγάνδα. Οἱ δὲ πειραματισμοὶ ποὺ ἔγιναν μὲ τέτοια βάσι ὑπῆρξαν κάθε ἄλλο παρὰ ἐνθαρρυντικοὶ καὶ ὠδήγησαν σιγὰ - σιγὰ στὸ νὰ ἐγκαταλειφθοῦν. Σήμερα δέ, ἀντιθέτως, ἡ τάσις εἶναι νὰ ἀναγνωρισθοῦν ὠρισμένες βασικὲς ἀλήθειες, στὸ μεγάλο αὐτὸ θέμα. Καὶ μὲ μιὰ λέξι ἡ τάσις εἶναι νὰ ἀποδειχθῇ, ὅτι εἶχε ἀνέκαθεν δίκη ο ἰ κ ο γ ε ν ε ῖ α ς καὶ βρίσκει τὴν φυσιολογικὴ της ἐκδήλωσι μέ σα

σ τ ῆ ν ο ἰ κ ο γ έ ν ε ι α , καὶ χάριν τῆς οἰκογενείας. Ἐξω ἀπὸ τὴν οἰκογένεια ἡ ἀσυδοσία στὸ θέμα αὐτὸ εἶναι ἐκφυλισμός, εἶναι καταστροφή, εἶναι ἔγκλημα, ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπου, ἔγκλημα γιὰ τὴν οἰκογένεια καὶ ἔγκλημα γιὰ τὸ μέλλον τῆς φυλῆς μας.

Ἐννοεῖται ὅτι συναφές μὲ τὸ ζωτικώτατο αὐτὸ θέμα, εἶναι καὶ ἡ προσπάθεια νὰ ἐνθαρρύνεται ἡ σύναψις τοῦ γάμου. Γι' αὐτὸν τὸν λόγο πρέπει νὰ καταβάλλεται κάθε προσπάθεια γιὰ νὰ ἐνθαρρύνωνται οἱ νέοι ὅσων τὸ δυνατόν ἐνωρὶς νὰ ἔρχονται εἰς γάμον. Μιὰ προσπάθεια λοιπὸν γιὰ τὴν οἰκονομικὴ ἐνίσχυσι τῶν νέων οἰκογενειῶν θὰ ἔπρεπε ὄντως νὰ μᾶς ἔχη ἀπασχολήσῃ πολὺ περισσότερο ἀπὸ ὅ,τι μᾶς ἀπασχόλησε ὡς τώρα.

Καὶ ἂς σημειωθῇ, ὅτι αὐτὸ δὲν εἶναι μόνον ζήτημα τοῦ κράτους. Καὶ ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία ἤμποροῦσε ἐδῶ νὰ κάμῃ θαύματα ἂν εἴχαμε σκεφθῇ ἄρκετὰ τὸ πρόβλημα αὐτό. Ἄς ὁμολογήσωμε, ὅτι δὲν τὸ εἴχαμε σκεφθῇ ὅσο θὰ ἔπρεπε. Ἄς ἀρχίσωμε νὰ τὸ σκεπτώμαστε σοβαρά. Καὶ τότε θὰ βρίσκεται κάποιος τρόπος γιὰ νὰ ἐνισχύωνται οἱ νέοι μας νὰ συνάπτουν οἰκογένειαν ὅσον τὸ δυνατόν ἐνωρὶς χωρὶς νὰ χρειάζεται προηγουμένως νὰ μολύνωνται, πολλές φορές κυριολεκτικῶς νὰ σαπίζουν καὶ σωματικῶς καὶ ψυχικῶς, μακριὰ ἀπὸ τὸν φυσικὸν δεσμὸν ποὺ κάνει φυσιολογικὴ καὶ σεβαστὴ καὶ ἱερὴ τὴν σχέσι τῶν φύλων.

Καὶ ὅταν τὸ πάρωμε αὐτὸ στὰ σοβαρὰ καὶ ἐνισχύσωμε τὸν σχηματισμὸ τῶν νέων οἰκογενειῶν, τότε δὲν θὰ ἀργήσωμε νὰ ἰδοῦμε πολλὰ ζωντανὰ καὶ θαυμαστὰ ἀποτελέσματα στὴν ζωὴ τοῦ Ἑθνους! Βοηθώντας τὴν καινούργια οἰκογένεια, δίδομε ζωὴ στὴν καινούργια Ἑλλάδα!

Η ΝΕΑ ΓΕΝΕΑ

Πρῶτο χρέος τῆς γενεᾶς ποὺ διαμορφώνει σήμερα τὴν ζωὴ τοῦ Ἑθνους εἶναι νὰ φροντίσῃ γιὰ τὴν διάδοχό της, τὴν

καινούργια γενεά. Πρέπει νὰ ἐτοιμάσωμε τὴν καινούργια γενεὰ πὺ θὰ εἶναι ἡ ζωὴ τῆς καινούργιας Ἑλλάδος. Καὶ αὐτὸ τὸ καθήκον μᾶς φέρνει κοντὰ στὸ θέμα πὺ λέγεται ἐκπαίδευσις. Στὴν ἐκπαίδευσιν, στὸ σχολεῖο, πρέπει νὰ δώσωμε σπουδαιότητα π ρ ω τ α ρ χ ι κ ῆ.

Καὶ εἰς τὸ θέμα αὐτὸ ἐφαρμόζονται ὅσα εἶπαμε γενικὰ γιὰ τὴν εὐθύνη ὅ λ ω ν μ α ς, ὅ λ ο υ τ ο ὦ Ἕ θ ν ο υ ς, ὡς πρὸς τὸ μέλλον τῆς φυλῆς μας. Ὅταν λέμε ὅτι πρέπει νὰ δώσωμε σπουδαιότητα πρωταρχικὴ στὸ θέμα αὐτό, δὲν ἐννοοῦμε ὅτι αὐτὸ θὰ τὸ κάμῃ μόνον ὁ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας ἢ μόνον οἱ ἐκπαιδευτικοὶ λειτουργοὶ ὁποιουδήποτε βαθμοῦ καὶ ἀρμοδιότητος, ἀλλὰ ὅτι ὅ λ ο ι μ α ς πρέπει νὰ πάρωμε κατάκαρδα τὸ θέμα αὐτὸ καὶ νὰ βοηθήσωμε τὴν ἀληθινὰ ἡρωϊκὴ προσπάθεια πὺ καταβάλλει, μέσα σὲ ὅρους σκληροῦ καὶ μὲ δυσκολίες ἀφάνταστες, ὁ καλὸς ἐκπαιδευτικὸς λειτουργός. Ὅχι μόνον δὲν πρέπει νὰ τὸν ἀφίσωμε μόνον του, ἀλλὰ πρέπει νὰ δείξωμε ὅτι νοιώθωμε τὸν ἀγῶνα του σὰν ἀγῶνα τοῦ Ἕθνους καὶ ἐπομένως σὰν ἀγῶνα ὅλων μας. Εἰδικώτερα :

1) Πρέπει νὰ ξεκαθαρίσωμε ὅτι ἡ ἐκπαίδευσιν εἶναι ζήτημα Ἕθνους καὶ ὄχι μόνον τεχνικὸ ζήτημα πὺ μποροῦν νὰ τὸ λύουν αὐθαίρετα οἱ ἐκάστοτε «ἀρμόδιοι». Αὐτοὶ εἶναι ἐκτελεσταί, ἐντολοδόχοι ὑπεύθυνοι γιὰ νὰ βρίσκουν μὲ τὶς εἰδικὲς γνώσεις καὶ ἀρμοδιότητες πὺ διαθέτουν τὸν καλύτερο κι' ἐπισημονικώτερο τρόπο γιὰ νὰ ἐκπληρωθῇ ἡ προσταγὴ τοῦ Γένους, ὄχι ὅμως γιὰ νὰ κρίνουν τὰ ἰδανικὰ αὐτά, νὰ κρίνουν ἐὰν ἡ προσταγὴ τοῦ Ἕθνους εἶναι ὀρθὴ ἢ ὄχι.

2) Ὁ λαὸς ὅταν πληρῶνῃ γιὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν παιδιῶν του δὲν περιμένει μόνον γνώσεις. Θέλει νὰ βγαίνουν τὰ παιδιὰ του ἀπὸ τὸ σχολεῖο ἄνθρωποι ἄρτιοι, πὺ πράγματι θὰ δικαιολογοῦν τὶς προσδοκίες μας ἐπάνω σ' αὐτούς. Αὐτὸ ὅμως δὲν ἰσχύει μόνον γιὰ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα· ἰσχύει ἀκόμη καὶ γιὰ τὸ Πανεπιστήμιο. Βέβαια ὁ τρόπος τῆς ἀγωγῆς ποικίλλει ἀπὸ τὴν πρώτη Δημοτικὴ μέχρι τὸ τέλος τῶν πανεπι-

στημιακῶν σπουδῶν. Στὴν μιὰ περίπτωσι τὸ Σχολεῖο παίρνει τὸ παιδὶ ἀπὸ τὸ χεράκι καὶ τὸ ὁδηγεῖ ἐκεῖ πού πρέπει. Στὸ Πανεπιστήμιο εἶναι ἡ ἐλευθερία τῆς ἀκαδημαϊκῆς ἑδρας καὶ ἀκόμη καὶ τοῦ φοιτητικοῦ ἐδωλίου. Ὅμως ἡ ποικιλία αὕτῃ στὴ μέθοδο δὲν πρέπει νὰ εἶναι διαφορὰ εἰς τὰ ἰδανικά. Τὸ ἴδιο Ἔθνος ἰδρύει τὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο, τὸ ἴδιο Ἔθνος ἰδρύει καὶ τὸ Πανεπιστήμιο. Καὶ τὰ ἰδρύει μὲ βάσι τὰ ἴδια πάντοτε ἰδανικά. Ὁ ἴδιος σεβασμὸς πρέπει νὰ φαίνεται παντοῦ. Καὶ ἂν ὑπάρχη κανεῖς, ὁ ὁποῖος φρονεῖ ὅτι δὲν ἤμπορεῖ νὰ ὑπηρετήσῃ στὴν ἐκπαίδευσιν ὁποιοῦδήποτε βαθμοῦ εἴτε ὡς διδάσκων εἴτε ὡς διδασκόμενος, παρὰ μόνον ὅταν ἔλθῃ σὲ σύγκρουσι μὲ τὶς πνευματικὲς ἀξίες πού ἀποτελοῦν τὸν θησαυρὸ τοῦ Ἔθνους, τότε αὐτὸς δὲν ἔχει παρὰ νὰ ἐκδηλώσῃ μὲ εἰλικρίνεια καὶ τιμιότητα τὴν διαφωνία του καὶ νὰ κυττάξῃ νὰ ἐργασθῇ ὡς ἰδιώτης. Δὲν ἤμπορεῖ ὅμως, σὰν ἐκπαιδευσις τοῦ Ἔθνους, σὰν ἐντολοδόχος τοῦ λαοῦ νὰ ὑπονομεύσῃ τὴν πνευματικὴν ὑπόστασιν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.

3) Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ὅμως πρέπει καὶ τὸ κράτος ἀλλὰ καὶ ἡ κοινωνία, πρέπει ὅλοι μας νὰ δείξωμε στὸν ἐκπαιδευτικὸ λειτουργό, στὸ δάσκαλο τῶν παιδιῶν μας ὅτι ἔχομε ἐπίγνωσιν τοῦ ὕψους τῆς ἀποστολῆς του. Νὰ τὸν περιβάλλωμε μὲ τὸν σεβασμὸ καὶ μὲ τὴν ἀγάπην πού τ ο ὕ ἀ ξ ί ζ ε ι καὶ πού ἔχει κ ἄ θ ε δ ι κ α ί ω μ α νὰ περιμένῃ ἀπὸ μᾶς. Καὶ ἡ ἀγάπη αὕτη καὶ εὐγνωμοσύνη πρέπει νὰ εἶναι ἔμπρακτῃ, νὰ ἐκδηλώνεται μὲ τὴν προσπάθειαν γιὰ τὴν ὑ λ ι κ ῇ ἄ ν ε σ ι τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ λειτουργοῦ. Ἄν δὲν κάμωμε ὅλοι μας αὐτὸ δυνατὸ γιὰ νὰ ὑψώσωμε τὴν θέσιν τοῦ δασκάλου, δὲν πρέπει νὰ ἔχωμε πολλὰς ἀξιώσεις ἀπὸ αὐτόν. Ἰσα - ἴσα πρέπει νὰ περιμένωμε πὼς θὰ πολλαπλασιαζῶνται τὰ θλιβερὰ φαινόμενα ἐλεεινῆς καταπτώσεως, πού ἂν δὲν δικαιολογοῦνται, ἐνισχύονται ὅμως ἀπὸ τὸν κακὸν σύμβουλον πού λέγεται πείνα.

Καὶ ὅταν δὲν ἤμποροῦμε νὰ ἔχωμε ἀξιώσεις ἀπὸ τὸν δά-

σκαλο, τότε δὲν ἤμποροῦμε νὰ ἔχωμε πολλές ἐλπίδες γιὰ μιὰ καινούργια Ἑλλάδα.

4) Τὸ σχολεῖο δὲν εἶναι ὁ μόνος τρόπος ἀγωγῆς. Πρέπει νὰ ὑπάρχη ἐλευθερία καλῆς ἐπιδράσεως εἰς τὴν ἀγωγὴν τῆς νεότητος. Τὸ κράτος δὲν ἤμπορεῖ νὰ μονοπωλήσῃ τὴν πνευματική μας ζωὴ. Καὶ αὐτὸ ἰσχύει καὶ εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν. Τὸ κράτος ἔχει δικαίωμα νὰ ἐπιβλέπῃ μήπως γίνεται κατάχρησις τῆς ἐλευθερίας. Ἀλλὰ προορισμός του δὲν εἶναι νὰ ἀλυσοδένη ἀλλὰ νὰ προασπίζεται τὴν πνευματικὴν ἐλευθερία. Γι' αὐτό, παράλληλα πρὸς τὴν ἀγωγὴν τοῦ Σχολείου πρέπει νὰ ὑπάρχη ἡ ἐλευθέρα ἀνάπτυξις ἐξωσχολικῆς ἀγωγῆς, μὲ βάσιν ὅχι πλέον τὴ βία, τὴν κρατικὴν ἐπιβολήν, τοὺς νόμους, τοὺς βαθμούς, τὶς τιμωρίες, τοὺς διορισμούς, τὶς παύσεις, τὶς μεταθέσεις καὶ τὰ παρόμοια, ἀλλὰ τὴν ἐλευθέρα, ἀβίαστη ἀποδοχὴν τῆς ἀγωγῆς ποὺ προσφέρεται. Ἔτσι πρέπει πάντοτε νὰ καλλιεργοῦνται καὶ νὰ βρίσκουν κατανόησιν καὶ στοργὴν καὶ σεβασμόν, σ' ἄν ἐλεύθεροι ὅμως θεσμοὶ πάντοτε, τὸ Κατηχητικὸ Σχολεῖο, ἄλλαι ὁργανώσεις, ὅπως ὁ προσκοπισμός καὶ ἄλλες παρεμφερεῖς ὁργανώσεις.

5) Πρέπει νὰ ἔχωμεν ὅμως ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἀγωγὴ δὲν δίδεται μόνον ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Τὴν δίδομε καὶ ἐμεῖς στὸν ἑαυτὸν μας. Ὑπάρχει καὶ ἡ αὐτοαγωγή. Καὶ ὅτι τὴν ἀγωγὴν αὕτὴ τὴν χρειάζεται ὅχι μόνον τὸ παιδί ἀλλὰ καὶ ὁ μέγας, ὁ ἐνήλικος, καὶ κυρίως ὁ ἐνήλικος. Γι' αὐτὸν τὸν λόγο πρέπει νὰ τονίζεται συνεχῶς μέσα στὸ λαὸν μας καὶ νὰ ἀποκτᾷ συνεχῶς ὁ λαὸς μας συναισθησὶν τῆς ἀνάγκης μιᾶς τέτοιας αὐτοαγωγῆς, ποὺ εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ νὰ προχωρήσωμε στὸ ἔργο μας.

Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ Η ΤΕΧΝΗ

Μιά, ἔστω καὶ συνοπτικὴ, ἐκθεσις σχετικὴ μὲ τὴν Καινούργια Ἑλλάδα πρέπει νὰ δώσῃ μιὰν εἰκόνα τῆς συμβολῆς τὴν ὁποῖαν δικαιούται τὸ Ἕθνος νὰ περιμένῃ ἀπὸ τὴν ἐπι-

στήμη καὶ ἀπὸ τὴν τέχνη, σὰν καρποὺς μὰ καὶ σὰν παράγοντας τοῦ πολιτισμοῦ του καὶ τοῦ μέλλοντός του.

Ἡ Ἐπιστήμη.

Δὲν ὑπάρχει καμμιὰ ἀμφιβολία, ὅτι ἡ καλλιέργεια τῆς ἐπιστήμης, ὅταν γίνεται μὲ τρόπο γνήσιο, ἡ ἀληθινὴ ἐπιστήμη, ἡ ὁποία καλλιεργεῖται μὲ μέθοδο καὶ μὲ πνεῦμα πράγματι ἐπιστημονικό, ἀποτελεῖ ἓνα σπουδαῖο παράγοντα τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι, στὸν περασμένο αἰῶνα ἐπῆραν τὸ ὄνομα τῆς ἐπιστήμης διάφορες προσπάθειες ἀντιπνευματικὲς ποὺ δὲν εἶχαν καμμιὰ σχέσι μὲ τὴν ἀληθινὴ ἐπιστήμη. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι αὐτά, μαζὺ μὲ διάφορες ἀσυνέπειες στὴν ἐμφάνισι τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν ἐπιστημόνων μπροστὰ στὸν σύγχρονο ἄνθρωπο, ἐκλόνισαν στὴν ὑπόληψι τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου τὸ κύρος τῆς ἐπιστήμης. Πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος δὲν ἔχει πιά γιὰ τὴν ἐπιστήμη στὸν σεβασμὸ καὶ τὸ δέος ἀκόμη ποὺ εἶχε ὁ ἄνθρωπος τοῦ 19ου αἰῶνος. Ὅχι δὲ μόνον στὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ μπορεῖ κανεὶς νὰ πῇ παντοῦ, ὁ ἐπιστήμων δὲν ἔχει πιά τὴν ἡγετικὴ θέσι ποὺ εἶχε ἄλλοτε καὶ ἡ ὁποία τοῦ ἔπρεπε ἄλλως τε.

Περιττὸ νὰ λεχθῇ, ὅτι σὲ μιὰ πνευματικὴ προσπάθεια ἡ θέσις τῆς ἐπιστήμης εἶναι στὴν ὑπεύθυνη ἡγεσία. Γι' αὐτὸ πρέπει, εἰδικώτερα οἱ Ἕλληνες, νὰ βάλωμε ὅλα μας τὰ δυνατὰ γιὰ νὰ καλλιεργήσωμε τὴν ἐπιστήμη καὶ νὰ πάρωμε στὸν διεθνῇ ἐπιστημονικὸ κόσμῳ μιὰ θέσι καλύτερη ἀπὸ ἐκείνη ποὺ ἔχομε καὶ περισσότερο ταιριαχτὴ πρὸς τὴν ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ μας. Ἡ ἡγετικὴ ἀποστολὴ ὅμως συνδυάζεται μὲ μεγάλες πράγματι εὐθύνες. Γι' αὐτὸν τὸν λόγο ὁ ἀληθινὸς ἐπιστήμων πρέπει, ἅπαξ διὰ παντός, νὰ πάρῃ σαφῇ θέσι ἔναντι τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν. Πρέπει, ὀριστικῶς πιά, ἡ ἐπιστήμη νὰ χειραφετηθῇ ἀπὸ τὴν ἄρνησι. Κανεὶς δὲν ζητεῖ ἀπὸ τὸν ἐπιστήμονα, ὡς ἐπιστήμονα, νὰ κάμῃ τὸν ἱεροκήρυκα οὔτε ἀκόμη τὸν

έθναπόστολο, οὔτε νὰ φεύγη ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς ἐπιστήμης του ὅπως ἔκανεν ἡ ἀρνητικὴ «ἐπιστήμη» ποὺ ἐδάνειζε τὸ ὄνομα τῆς ἐπιστήμης στὶς πιὸ αὐθαίρετες προπαγανδιστικὲς εἰκασίες. Ἰσὶα - ἴσῖα ὁ ἐπιστήμων ὡς ἐπιστήμων πρέπει νὰ ξέρη τὰ ὅρια τῆς ἐπιστημονικῆς του ἐρεῦνης καὶ νὰ σέβεται τὰ ὅρια αὐτά. Ἀλλὰ ὁ ἐπιστήμων πρέπει νὰ ἔχη ὑπ' ὄψιν του, ὅτι εἶναι πνευματικὸς ἐργάτης, χειριστὴς ἐνὸς ὅπλου πνευματικοῦ, ὑπεύθυνος γιὰ τὴν ζωὴν τοῦ Ἕθνους, ποὺ περιμένει καὶ ἀπὸ αὐτὸν νὰ βοηθήσῃ στὴν ζωὴ του. Αὐτὸ θὰ ἀποτελέσῃ μιὰν ἀποζημίωσι καὶ γιὰ τὶς τόσες ζημίες ποὺ ἔγιναν μὲ τὸ ἀρνητικὸ κήρυγμά των, ἀπὸ τοὺς ἀρνητὰς ἐπιστήμονας, πού, δὲν εἶχαν καμμιά σχέσι μὲ τὸ ἐπιστημονικὸ ἐργαστήριον, ἀλλὰ ἔδωσαν ὅμως τὸ κύρος τῆς ἐπιστήμης, ὅπλο γιὰ τὸ ἔγκλημα!

Ἡ Τέχνη.

Ὅταν μιλάμε γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ γιὰ τὸν ἑλληνικὸ πολιτισμὸ, μιλάμε συγχρόνως γιὰ τὴν τέχνη στὴν ἀποκορύφωσί της. Ἡ καινούργια Ἑλλάδα πρέπει νὰ ἀνακτήσῃ ὅχι μόνον στὴν ἐπιστήμη ἀλλὰ καὶ στὴν τέχνη τὴν πρωτοποριακὴ θέσι, ποὺ τῆς ἔχει κληροδοτηθῇ ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα. Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι ὅλος ὁ λαός, ὁ ἑλληνικὸς λαός, πρέπει νὰ ἔλθῃ σὲ ἐπαφὴ μὲ τὴν καλλιτεχνικὴ δημιουργία καὶ ὅτι ἡ καλλιτεχνικὴ δημιουργία πρέπει νὰ ἔλθῃ σὲ ἐπαφὴ μὲ τὴν ζωὴ, μὲ τοὺς πόθους, μὲ τὰ ἰδανικά, μὲ τὸ καρδιοχτύπι τοῦ λαοῦ μας.

Πρέπει λοιπὸν νὰ ἐνθαρρυνθῇ ἡ καλλιτεχνικὴ δημιουργία σ' ὅλες τῆς τὶς μορφές. Π ρ έ π ε ι τ ὸ Ἕ θ ν ο ς ν ἂ π ρ ο σ έ ξ η τ ῆ ν τ έ χ ν η καὶ π ρ έ π ε ι ἡ τ έ χ ν η ν ἂ π ρ ο σ έ ξ η τ ὸ Ἕ θ ν ο ς. Αὐτὴ ἡ πνευματικὴ ἐνότης δὲν ἔχει καμμιά σχέσι, ἢ μᾶλλον ἔχει σχέσι ἐχθρική, πρὸς τὶς τάσεις νὰ χάσῃ ἡ καλλιτεχνικὴ δημιουργία τὴν ἐλευθερίαν της, νὰ ὑποδουλωθῇ ἡ τέχνη σὲ ὁποιαδήποτε δεσμευτικὴ σκοπιμότητα, καὶ τὸ χειρότερον, νὰ ὑποδουλωθῇ σὲ πολιτικὰ προστάγματα, ὅπως γίνεται ἄλλου. Ὅπως γιὰ τὸν πιστὸ ἡ ἀρετὴ δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα

έξαναγκασμοῦ, εἶναι ἡ φυσικὴ ζωὴ, ἔτσι γιὰ τὸν ἀληθινὸ καλλιτέχνη ἡ ἐπαφὴ μὲ τὴν πνευματικὴ δημιουργία τοῦ Ἑθνους του, ἡ συμμετοχὴ στὴν πνευματικὴ αὐτὴ δημιουργία εἶναι κάτι τὸ φυσικό. Δὲν τίθεται ζήτημα οὔτε σκοπιμότητος οὔτε ἐπιβολῆς, οὔτε συνθήματος «ἡ τέχνη γιὰ τὴν τέχνη». Ὁ ἀληθινὸς καλλιτέχνης εἶναι πνευματικὸς ἄνθρωπος. Διότι δὲν ἡμπορεῖ νὰ μὴν εἶναι πνευματικὸς ἄνθρωπος. Ἡ πνευματικὴ δημιουργία εἶναι ἐσωτερικὴ, ζωτικὴ ἀνάγκη. Ὅταν κόψῃς τὴν δημιουργία αὐτὴ, δὲν ἐλευθερώνεις τὴν τέχνη· τὴν σκοτώνεις.

ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Ἄς ἔλθωμε τώρα στὸν παράγοντα ποὺ λέγεται θρησκεία. Τί σπουδαιότητα ἔχει γιὰ τὸ Ἑθνος μας ἡ χριστιανικὴ πνευματικὴ θεμελίωσις τῆς ζωῆς του, τὸ ἔχομε ἤδη ἐκθέσει παραπάνω καὶ δὲν χρειάζεται νὰ τὸ ποῦμε ἄλλη μιὰ φορά. Ἐκεῖνο ποὺ πρέπει ἐδῶ νὰ τονισθῇ εἶναι ὅτι τὸ Ἑθνος μας πρέπει νὰ κερδίσῃ τὴ μάχη τῆς χριστιανικῆς θεμελιώσεως δηλαδὴ τῆς πνευματικῆς του ὑποστάσεως.

Καὶ γιὰ νὰ ἐπιτύχῃ αὐτὸ πρέπει νὰ συνεργασθοῦν τρεῖς παράγοντες:

1) Διαφώτισις τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐπάνω στὶς χριστιανικὲς ἀλήθειες. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι στὸν τομέα αὐτὸν γίνεται τώρα πολλὴ καλὴ ἐργασία καὶ ὅτι κατὰ μέγα μέρος ὁ ἑλληνικὸς λαὸς τὴν ἔχει πάρει μὲ ἀγάπη καὶ μὲ ἐνδιαφέρον τὴν ἐργασία αὐτή. Πρέπει ὅμως νὰ τὴν προσέξωμε ἀκόμη περισσότερο ὅλοι μας. Εἶναι θέμα ὅλου τοῦ Ἑθνους, γιὰτὶ ἀφορᾷ στὴ ζωὴ ὅλου τοῦ Ἑθνους.

2) Πρέπει ὁ Χριστιανισμὸς νὰ ἐμφανισθῇ ὡς ἔμπρακτος ἐκδηλώσις. Πρέπει τὸ Ἑθνος καὶ γενικὰ ὅλος ὁ κόσμος νὰ ἰδῇ τὸν Ἑλληνα σὰν χριστιανό, σὰν ἄρτιο, ἀνώτερο, ἀληθινὰ πολιτισμένον ἄνθρωπο. Ἐὰν πρέπη νὰ δώσωμε ἀληθινὰ μιὰ πνευματικὴ θεμελίωσις στὸ Ἑθνος μας, πρέπει οἱ ἄνθρωποι ποὺ ἐκπροσωποῦν μιὰ τέτοια θεμελίωσις, καὶ ὁ κλῆ-

ρος μὰ καὶ οἱ πιστοὶ γενικά, νὰ εἶναι ἀληθινὰ ἡγέται, ἢ ὅπως λέγει ὁ Κύριος «ἄλας τῆς γῆς». Γιὰ νὰ τὸ ἐπιτύχουν ὁμως αὐτὸ πρέπει νὰ εἶναι π ρ ο σ ω π ι κ ό τ η τ ε ς. Εἶναι γενικὸ αἶσθημα ὅτι πρέπει νὰ ξεπερασθῇ πλέον ὁ «θρησκευτικὸς» ἄνθρωπος μὲ τοὺς πολλοὺς τύπους, ἢ, ὅπως λέμε, μὲ τὰ πολλὰ «Κύριε ἐλέησον» καὶ νὰ φθάσωμε στὸν ἄνθρωπο μὲ τὴν συνεπῆ χριστιανικὴ πίστι πού θὰ ἀποπνέῃ τὸ ἄρωμα τῆς αἰωνιότητος πού τοῦ δίδει ἡ πνευματικὴ του τροφοδοσία μέσα στὸν Χριστιανισμό, ὁ ἄνθρωπος ὁ δυνατός, ὁ ἐπιτυχημένος στὴ ζωὴ, μὲ ἄλλα λόγια ὁ ἄνθρωπος πού ἐμφανίζει ὡς πραγματικότητα τὴν καινούργια Ἑλλάδα.

Ὁ Χριστιανισμὸς λοιπὸν ὄχι μόνον σὰν λόγια, ἀλλὰ σὰν δυνάμεις, σὰν ἐμφάνισις ζωντανῇ μὲ πρόσωπα ζωντανά, δὲν εἶναι μόνον ἐντολὴ Θεοῦ. Εἶναι καὶ προσταγὴ τοῦ Ἑθνους μας καὶ προϋπόθεσις γιὰ τὸ αὔριο, τὸ καλύτερο αὔριο πού τόσο περιμένουμε.

3) Ἡ ἐπίσημη ἐκκλησία, ἡ κατὰ τοὺς κανόνες τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, τῆς ἐκκλησίας μας, διοικουσα ἐκκλησία ἔχει βεβαίως τὶς ἀρμοδιότητες καὶ τὶς ἠθικὲς εὐθύνες, τὸ μέγεθος τῶν ὁποίων γνωρίζομε ὅλοι. Τὸ κατὰ πόσον οἱ σημερινοὶ ἐκπρόσωποι τῆς διοικούσης ἐκκλησίας, ὁ σημερινὸς κλῆρος, εἶναι στὴ θέσι πού ἔπρεπε νὰ εἶναι, αὐτὸ εἶναι ἓνα ζήτημα πού στέκει ἔξω ἀπὸ τὴν σειρὰ τῶν θεμάτων μας. Σκοπὸς μας δὲν εἶναι κριτικὴ προσώπων, ἀλλ' ὑπόδειξις μέτρων θεραπείας. Μιὰ ταπεινὴ καὶ εἰλικρινὴς αὐτοκριτικὴ ἀπὸ μέρους τοῦ ἰδίου τοῦ κλήρου μας, θὰ κάμῃ νὰ ὑπάρχῃ τὸ ἐσωτερικὸ ἐκεῖνο κύρος, πού πρέπει πάντοτε νὰ εἶναι τὸ βάθρο γιὰ τὴν ἐνάσκησι τῶν ἐκκλησιαστικῶν καθηκόντων. Ἔτσι θὰ ἀποκατασταθῇ ἡ ψυχικὴ ἐκείνη ἐπαφή, ἡ ὁποία δὲν ἐπιβάλλεται ἀλλὰ ἐμπνέεται! Καὶ ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἐμπνέεται μὲ πολὺν κόπον, μὲ πολλὰς θυσίες καὶ μὲ πολλὴ προσπάθεια μακρῶς πνοῆς.

Η ΜΕΓΑΛΗ ΙΔΕΑ

Μένει ακόμη ένα σημείο, πού θέλομε νὰ τὸ προσέξῃ ἰδιαιτέρως ὁ ἀναγνώστης. Ἴσως φανῇ τολμηρὰ σκέψις. Θὰ ἰδῇ ὅμως ὁ ἴδιος κατόπιν ὅτι δὲν εἶναι καὶ τόσο μακρὰ ἀπὸ τὴν πραγματικότητα. Πρόκειται γιὰ ἐκεῖνο πού ἔλεγαν οἱ πατέρες μας «ἡ μεγάλη ἰδέα τοῦ Γένους».

Τὴν ξέρομε τὴ μεγάλη αὐτὴ ἰδέα. Ἦταν ἡ ἰδέα νὰ ἀναστήσωμε τὴ βυζαντινὴ αὐτοκρατορία «νὰ πάρωμε τὴν Πόλιν». Μὲ αὐτὴ τὴν ἰδέα ἐτρέφοντο γενεὲς ὁλόκληρες. Καὶ ἴσως θὰ θυμᾶται ὁ ἀναγνώστης, ὅτι, ὅταν ἤθελαν π. χ. νὰ μαλώσουν ἓνα παιδὶ πού δὲν εἶχε ἐπιμέλεια ἢ ἔκανε κάτι κακὸ ἢ ἦταν δειλὸς ἢ τεμπέλης, τοῦ ἔλεγαν: «ἔτσι θὰ πάρωμε τὴν Πόλιν;»

Ἡ μεγάλη αὐτὴ ἰδέα εἶχε τὸ τέρμα τῆς μὲ τὴ Μικρασιατικὴ Καταστροφή. Τὸ 1922 μὲ τὸν ἐπισημότερο τρόπο ἐδηλώθη ὅτι ἐτελείωσε ἡ μεγάλη ἰδέα.

Ναί, ἀλλά, προσοχή! Αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι τὸ Γένος μας δὲν ἔχει μεγάλη ἰδέα, ὅτι ὁ Ἑλληνισμὸς εἶναι ἀπὸ τὰ ἔθνη ἐκεῖνα πού μποροῦν νὰ ζήσουν μὲ μόνο σκοπὸ τὴν αὐξήσει τῆς παραγωγῆς τῆς σόγιας ἢ τῆς ἐξορύξεως τοῦ βωξίτου. Ἀπλούστατα, τὸ εἰδικώτερο περιεχόμενον τῆς μεγάλης ἰδέας ἔγινε ἀπραγματοποίητο. Ἀλλὰ ὁ παγκόσμιος σεισμὸς πού ἔκαμε ἀπραγματοποίητο τὸ εἰδικώτερον αὐτὸ περιεχόμενον δίδει στὸ Ἕθνος μας μιὰ δυνατότητα ἀκόμη μεγαλύτερη. Διότι ὁ ἴδιος παγκόσμιος σεισμὸς προεκάλεσε στὴν ἀνθρωπότητα μιὰ μεγάλη πνευματικὴ στροφὴ. Καὶ ἡ πνευματικὴ αὐτὴ στροφὴ πάλι δίδει στὴν Ἑλλάδα τὴν δυνατότητα νὰ πραγματοποιήσῃ μιὰ ἰδέα μεγάλη, θὰ τολμήσωμε νὰ ποῦμε, ἀκόμη μεγαλύτερη ἀπὸ ἐκείνη, ἡ ὁποία, πάλιν ἀπὸ τὸν παγκόσμιον σεισμό, ἔγινε ἀπραγματοποίητη.

Ὅντως, στὸ διάστημα τῶν μεσοπολέμων, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον, ἡ ἀνθρωπότης ἔκαμε ἓνα τεράστιον πείραμα γιὰ νὰ δοκιμάσῃ τὶς ἀρνητικὰς ἰδέας, τὸν ἀντιχριστια-

νικό πολιτισμό, τὶς ὑλιστικὲς ἀντιλήψεις ποὺ εἶχαν πλημμυρίσει τὸν κόσμον πρὶν ἀπ' τὸν πόλεμον. Ξέρομε ὅλοι τί ἐστοίχισε στὴν ἀνθρωπότητα τὸ πείραμα αὐτὸ καὶ πόσο τραγικὴ ἦταν ἡ ἀποτυχία του. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι, ὅτι ἡ ἀνθρωπότης, ὅση δὲν στρέφεται στὸν κομμουνισμό, ἀρχίζει σιγὰ - σιγὰ νὰ στρέφεται πάλι πρὸς τὶς χριστιανικὲς ιδέες, πρὸς τὴν χριστιανικὴ πίστι, πρὸς τὸν χριστιανικὸ πολιτισμό.

Ναί, ἀλλὰ ὅποιος στρέφεται πρὸς τὸν Χριστιανισμό, κατ' ἀνάγκην στρέφεται πρὸς τὴν Ἑλλάδα. Πῶς τὸ θέλετε! Στὴν Παλαιστίνη ἐπαίχθηκε τὸ θεῖον δράμα. Στὴν Ἑλλάδα εὗρήκε τὴ φωλιά του, τὸ ἐργαστήριό του, τὸ ὀρμητήριό του γιὰ τὶς παγκόσμιες ἐξορμήσεις ἢ παγκόσμιος προβολὴ τοῦ δράματος αὐτοῦ καὶ τῆς χαρμοσύνου λύσεώς του, ὁ χριστιανικὸς πολιτισμός. Ἡ Καινὴ Διαθήκη εἶναι γραμμένη ἐλληνικά. Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη διεδόθη στὸν κόσμον μὲ τὴν ἐλληνικὴ μετάφρασι τῶν «Ἑβδομήκοντα». Οἱ πρῶτοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, κατόπιν οἱ ἁγῶνες τοῦ Βυζαντίου, ποὺ ἀρχίζει τώρα ἡ ἀνθρωπότης νὰ τοὺς καταλαβαίνει, ὅλα αὐτὰ εἶναι μιὰ μεγάλη ἀλυσίδα ποὺ συνδέει τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον μὲ τὴν πρώτη ἀρχὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Καταλαβαίνετε τώρα τί θὰ πῇ ὅταν ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος, βλέποντας πόσο μεγάλο καὶ τραγικὸ σφάλμα ἦταν νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν Χριστιανισμό, καί, γυρίζοντας πίσω πρὸς τὴν πίστι, στρέφῃ τὰ βλέμματα πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ βλέπῃ ἐκείνην τὴν Ἑλλάδα νὰ εἶναι πάλι ἐργαστήριον χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Μονομιᾶς, ἀπὸ τὴ μιὰ στιγμή στὴν ἄλλη, τὸ παρρηγιμένο καὶ περιφρονημένο κρατίδιο, ἢ «δυστυχησμένη αὐτὴ χώρα», ὅπως τὴ λένε, γίνεται πάλιν χώρα δοξασμένη, γίνεται κέντρον, γίνεται προσκύνημα. Καὶ τότε, τότε ὑπάρχει καὶ ἡ δυνατότης νὰ προσέξουν καὶ μερικὰ ἄλλα γεγονότα, πρόσφατα κατορθώματα, ποὺ ἅμα τὰ βγάλῃς ἀπὸ ἓνα τέτοιο πνευματικὸ εἶρμό ξεχνιοῦνται, ὅπως κοντεύουν κι' ὅλας νὰ ξεχαστοῦν.

Μὲ τὴν παγκόσμια λοιπὸν στροφή πρὸς τὸν Χριστιανισμό

πρέπει νὰ συνδεθῇ ἓνα ζύπνημα χριστιανικὸ μέσα στὴ χώρα μας, ὥστε ἡ ἀνθρωπότης, ρίχνοντας ἓνα βλέμμα πρὸς τὴν Ἑλλάδα νὰ βλέπῃ σ' αὐτὴ ἓνα κέντρο χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ... Καταλαβαίνετε τί θὰ πῇ αὐτό; Τὸ ὅτι εἴμεθα μικρὴ χώρα δὲν παίζει κανένα ρόλο. Μήπως ἡ Ἑλβετία, μικρότερη ἀπὸ μᾶς, δὲν ἔχει ἀπὸ πολλῶν ἀπόψεων ἡγετικὴ θέσι στὸν εὐρωπαϊκὸ πολιτισμό; Ἡ στροφὴ πρὸς τὶς χριστιανικὲς ἀξίες εἶναι συγχρόνως στροφὴ πρὸς τὴν Ἑλλάδα. Ὅπου χριστιανὸς ἐκεῖ καὶ φιλέλληνα. Ὁ χριστιανὸς τουλάχιστον «δυνάμει» ἔχει μέσα του τὶς βασικὲς προϋποθέσεις γιὰ ν' ἀγαπήσῃ τὴν Ἑλλάδα. Καὶ ἡ Ἑλλὰς γίνεται ἓνα κέντρον τῶν χριστιανικῶν ἐρευνῶν. Ἐδῶ, στὰς Ἀθήνας ἔχει τὴ θέσι τοῦ ἑνὸς ἐκδοτικὸς οἶκος γιὰ τὴν παγκόσμιον κυκλοφορίαν τῆς Καινῆς Διαθήκης, τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καί, ἐν συνεχείᾳ, στὴν ἀναδρομὴ τῶν ἀρχαίων, τῶν κλασικῶν συγγραφέων. Ἡ Ἑλλὰς, σὰν μιὰ Ἑλβετία, ὄχι μόνο γιὰ τὸν τεχνικὸ πολιτισμὸν ἢ γιὰ τούτῃ ἢ ἐκείνῃ τὴν εἰδικὴν ἑκφάνσιν, ἀλλὰ γιὰ κάτι πολὺ μεγαλύτερον. Γιὰ ἐκεῖνο ποῦ θὰ ἀποτελέσῃ τὸ θεμέλιον τῆς αὐριανῆς ζωῆς τοῦ κόσμου, ἂν θὰ θελήσῃ ὁ κόσμος νὰ εἶναι αὐριο στὴ ζωῇ.

Ὅνειρα; Ἀλλὰ ἴσως ὄχι καὶ τόσο ὄνειρα. Τοῦλάχιστον, ὅ,τι ἔχει γίνῃ ὡς τώρα πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴ ἔφερε ἀποτελέσματα, ποῦ ἀποτελοῦν τὴ μεγαλύτερη δυνατὴ ἐνθάρρυνσιν. Ὅ,τι χριστιανικὸν μήνυμα ἐστάλη ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα στὸ ἐξωτερικὸν ἔγινε δεκτὸ μὲ τὴν μεγαλύτερη συμπάθειαν καὶ μὲ τὶς μεγαλύτερες ἐκδηλώσεις εὐγνωμοσύνης. Ἐπιστήμονες καὶ λογοτέχναι, κυριολεκτικῶς παγκοσμίου κύρους δείχνουν τὴν ἐκπληξίαν τους: «Αὐτὴ, λοιπόν, εἶναι ἡ Ἑλλὰς; Ἄν εἶναι ἔτσι, τότε μάλιστα, νὰ τὴν ἀγαπήσωμε, νὰ τὴν βοηθήσωμε ὅσο μπορούμε!»

«Ἡ Ἑλλὰς δίδει ἓνα μάθημα στὸν κόσμον». Εἶναι μιὰ ἐκδήλωσις, ποῦ δὲν τὴν ἀκούσαμε μιὰ οὔτε δυὸ ἀλλὰ πολλὰς φορές. Καὶ δείχνει τί μπορεῖ νὰ γίνῃ καὶ σὲ τί ὕψος ἡμπορεῖ

Ἀσπιοεργεῖν

ν' ανέβη ή 'Ελλάς στήν κοινή γνώμη τοῦ κόσμου, ἄν ἐμεῖς οἱ 'Ελληνες κάμωμε ἓνα καὶ μόνο: Ἄν παύσωμε νὰ περιφρονούμε τὴν ἐξαιρετική, τὴν ὄντως προνομιακὴ θέσι, τὴν ὁποία ή 'Ελλάς ἔχει στὸν κόσμο ὁλόκληρο σὰν κοιτὶς ἀληθινὴ τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Πρέπει νὰ πάρωμε πίσω αὐτὴ τὴν προνομιακὴ θέσι στὸν κόσμο. Ἔτσι θὰ γίνωμε πάλι ἓνα κέντρο πνευματικὸ καὶ ή 'Ελλάς θὰ γίνη ή μικρή, ἔστω, ἀλλὰ σεβαστὴ, σεβαστὴ γιὰ τὴν ἱστορία της, ἀλλὰ σεβαστὴ καὶ γιὰ τὸ πνεῦμα της χώρα, ποὺ εἶναι συγχρόνως ἓνα διδασκαλεῖο τῆς ἀνθρωπότητος.

Αὕτὴ εἶναι ἀποστολή μας, θεῖα ἀποστολή, ή ἀληθινὰ Μεγάλη Ἰδέα ποὺ μιὰ μόνο ἐκδήλωσί της κι' ὄχι τὴν οὐσία της ἀποτελοῦσε ή ἄλλη «Μεγάλη Ἰδέα» τῶν περασμένων χρόνων. Αὕτὴ εἶναι ή μεγάλη ἰδέα, ποὺ μᾶς ἔχουν κληροδοτήσει οἱ αἰῶνες. Καὶ αὕτὴ τὴ μεγάλη ἰδέα καμμιά μικρασιατικὴ καταστροφὴ δὲν ἔμπορεῖ νὰ τὴν ματαιώσῃ. Μᾶς τὴν ἔχουν δώσει οἱ προπάτορές μας. Ἔχομε χρέος νὰ τὴν συνεχίσωμε ἐμεῖς. Δὲν χρειάζεται παρὰ νὰ πιστέψωμε σ' αὐτὴ, νὰ πιστέψωμε στὶς τόσες ἐνθαρρύνσεις ποὺ ἔχομε ἤδη λάβει. Καὶ νὰ βάλωμε δλα μας τὰ δυνατὰ πρὸς τὴν κατεύθυνσι αὐτὴ.

μεγάλη ἰδέα

Ἡ καινούργια Ἑλλάδα θὰ πρέπει νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν μεγάλη αὐτὴ ἰδέα. Τροφὸ πνευματικὴ τῶν Ἑθνῶν τὴν ἔχει κάμει ή ἱστορία της. Ἄς μείνῃ ή καινούργια Ἑλλάδα πιστὴ στήν ἱστορία της αὐτὴ. Καὶ ἔμπορούμε νὰ εἴμαστε βέβαιοι, ὅτι ἐπάνω στὴ χριστιανικὴ τους στροφὴ, τὸ ἓνα μετὰ τὸ ἄλλο τὰ διάφορα πολιτισμένα ἔθνη θὰ θυμηθοῦν τὰ τροφεῖα ποὺ ὀφείλουν στήν Ἑλλάδα. Καὶ θὰ εἶναι τόσα πολλά, ὅσα θὰ καταβληθοῦν, ὥστε ή 'Ελλάς θὰ γίνη πράγματι εὐτυχισμένη καὶ ζηλευτὴ χώρα.

Γιατὶ λοιπὸν νὰ μὴ βάλωμε δλα μας τὰ δυνατὰ πρὸς τὴν κατεύθυνσι αὐτὴ; Καὶ τί κερδίζομε, ὅταν παραμελοῦμε τὸ μοναδικὸ πράγματι κεφάλαιο αὐτό, ποὺ χιλιάδες χρόνια καὶ ποταμοὶ αἱμάτων ἠνώθησαν γιὰ νὰ μᾶς τὸ δώσουν;

Ζ.

ΗΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΓΙΝΟΥΝ ΑΥΤΑ;

Δ υ ν α τ ό τ η τ ε ς.

— Καλὰ καὶ ἄγρια ὅλα αὐτά. Ἀλλὰ ἡμποροῦν νὰ γίνουν;
Ἐνθυμεῖσθε, αὐτὴ ἦτο ἡ ἐρώτησις ποὺ εἶδαμε νὰ παρουσιάζεται εὐθὺς μόλις ἐξεθέσαμε τὶς γενικὲς ἀρχὲς τοῦ πνευματικοῦ μας ἀγώνος. Τοῦ πνευματικοῦ ἀγώνος ποὺ πρέπει νὰ διεξαγάγῃ τὸ Ἕθνος γιὰ νὰ κερδίσῃ τὴ ζωὴ του.

Εἶπαμε τότε νὰ παραμερίσωμε γιὰ λίγο τὴν ἐρώτησι ἕως ὅτου μᾶς δοθῇ ἡ εὐκαιρία νὰ ἔλθωμε σὲ μερικὰ εἰδικώτερα προβλήματα.

Ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξι τῶν εἰδικῶν αὐτῶν προβλημάτων, ποὺ ἔγινε κατόπιν, θὰ εἶδε ὁ ἀναγνώστης ὅχι ἀπάντησι ἀλλὰ ἀπαντήσεις, στὴν παραπάνω ἐρώτησι, ἀπαντήσεις ποὺ προέρχονται ὅχι ἀπὸ συλλογισμοὺς ἀλλὰ ἀπὸ γεγονότα. Ἄς προσθέσωμε τώρα, ὅτι τὰ γεγονότα αὐτὰ εἶναι ἓνα πολὺ μικρὸ ποσοστὸ ἀπ' ὅ,τι θὰ μπορούσε νὰ γραφῇ ἔὰν ὑπῆρχε χώρος. Καὶ αὐτὸ πάλιν εἶναι ἓνα ἀπειροελάχιστο ποσοστὸν ἀπὸ τὶς τόσο πλούσιες ἐκφάνσεις τῆς ζωῆς τοῦ εὐγενικοῦ αὐτοῦ λαοῦ ποὺ λέγεται ἐλληνικὸς λαός, ἐκφάνσεις πού, φυσικά, δὲν φθάνουν στὴ δημοσιότητα ἀλλὰ μένουν ἄγνωστες... Δὲν μένουν ὁμῶς ἄγνωστοι καὶ οἱ πνευματικοὶ τῶν καρποί.

Ὅχι. Αὐτὰ ποὺ λέμε δὲν εἶναι «δυνατὰ» δὲν μποροῦν ἀπλῶς νὰ γίνουν, διότι ἤδη γίνονται! Εἶναι ἤδη πραγματικότης. Ἡ ὑγεία ἡ πραγματικὴ τοῦ λαοῦ μας εἶναι πραγματικότης. Βέβαια καὶ ἡ ἀρρώστεια καὶ ἡ

σαπίλα είναι πραγματικότητας. Τὸ εἶπαμε πρῶτοι ἑμεῖς εὐθύς ἀπὸ τὴν ἀρχή. Ἀλλὰ εἶναι καιρὸς πλέον νὰ ἀναγνωρισθῇ ὅτι καὶ ἡ υἡγεία εἶναι πραγματικότητας. Καὶ ὁ ἡρωϊσμός εἶναι πραγματικότητας, καὶ ἡ αὐτοθυσία εἶναι πραγματικότητας, ὅπως καὶ ἡ ἀπλὴ ἐκείνη ἀρετὴ καὶ εὐσυνειδησία, ποὺ ἡμπορεῖ νὰ μὴ λάμπη, δίνει ὅμως υἡγεία μέσα στὸν ἐθνικὸ μας ὀργανισμό.

Ὁχι! Τὸ θέμα μας δὲν εἶναι μὲ ποιὸν τρόπο θὰ πάρουμε ἕναν ἄρρωστο λαὸ καὶ θὰ τὸν κάνουμε λαὸ μὲ υἡγεία. Τὸ θέμα μας εἶναι, πῶς ἡ υἡγεία ἐνὸς λαοῦ πράγματι ὑπερόχου, μὲ ἀρετὲς ποὺ πραγματικὰ ξαφνιάζουν καὶ στὴν ἱστορία καὶ στὴν σημερινὴ ἐπικαιρότητα, πῶς αὐτὸν τὸν λαὸ θὰ τὸν ἀγαπήσωμε, θὰ τὸν ἀξιοποιήσωμε καὶ θὰ τοῦ δώσωμε τὴν ἀγωνιστικὴ ἐκείνη δύναμι ποὺ θὰ φέρη τὴ νίκη.

Καὶ ἀπὸ ὅ,τι ἐλέχθη ὥς τώρα, φαίνεται, νομίζουμε, καθαρὰ ὁ τρόπος γιὰ νὰ ἐπιτύχωμε αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα. Τὸ ζήτημα εἶναι, πῶς τὸ ἀμέτρητο ἐκεῖνο πλῆθος τῶν ἐκδηλώσεων τῆς υἡγείας, τῆς ἀνωτερότητος, τῆς θαυμαστῆς εὐγενείας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, πῶς θὰ παύσῃ νὰ εἶναι μιὰ σειρὰ ἀπὸ «ξεκάρφωτες», ἀσύνδετες μεταξὺ τους ἐκδηλώσεις χωρὶς εἰρμό. Πῶς θὰ ἀποκτήσουν συνοχή, ἀλληλουχία, σὰν ἐκδήλωσις μιᾶς ἐνιαίας πνευματικῆς κατευθύνσεως.

Καὶ ἡ κατεύθυνσις αὐτὴ ἐξασφαλίζεται μόνον μὲ τὸ νὰ κάμωμε μιὰ συνεχῆ ἐνίσχυσι τῆς πνευματικῆς θεμελιώσεως τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, μὲ τὸ νὰ κάμωμε ἐκεῖνο ποὺ λέγεται στὴν τεχνικὴ ὑποδομήσις. Δὲν θὰ βάλωμε μιὰ καινούργια πνευματικὴ θεμελίωσι, οὔτε καινούργια ἢ καινούργιες κατευθύνσεις. «Θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὔδεις δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον» — γιὰ νὰ θυμηθοῦμε τώρα τὸν ἀπόστολο Παῦλο.

Ὁχι. Δὲν πρόκειται νὰ κάμωμε μιὰ καινούργια Ἑλλάδα. Ἡ καινούργια Ἑλλάδα ὑπάρχει. Ὑπάρχει, ζῇ, θαυματουργεῖ, προκαλεῖ τὸν θαυμασμόν τοῦ κόσμου, προκαλεῖ τὴν ἀπορία, τὴν ἀμηχανία, τὴν παραζάλη καὶ τὸν φόβον, ναι

τὸν φόβο τῶν ἐχθρῶν. Τί εἶναι οἱ ἥρωες ποὺ ἀγωνίστηκαν καὶ ἀγωνίζονται συνεχῶς; Τί εἶναι ὁ ἡρωϊσμός αὐτὸς σὲ τόσες χιλιάδες νέους μας, τί εἶναι ὁ στρατός μας ποὺ ἔκαμε τὸν κόσμον νὰ σαστίσῃ ἀπὸ θαυμασμό, τί ἄλλο εἶναι, παρὰ ἡ καινούργια Ἑλλάδα; Τί εἶναι ὁ ξεκληρισμένος ἐκεῖνος ἀγρότης ποὺ μὲ ὄλα αὐτὰ στέκει, ἱκανὸς νὰ δώσῃ μὲ τὸ παράδειγμά του μαθήματα στοὺς σοφοὺς τῆς γῆς, πῶς οἱ πνευματικοὶ θησαυροὶ μένουν ἀνέπαφοι ἔστω κι' ἂν ἡ φωτιὰ γκρεμίζει ὡς τὰ θεμέλια τὸ σπίτι; Τί ἄλλο εἶναι ὄλα αὐτὰ παρὰ ἡ καινούργια Ἑλλάδα;

Καὶ ὁ δημόσιος λειτουργὸς μὲ τὸ μισθὸ τῆς πείνας, ποὺ μ' ὄλο τοῦτο κάνει τὸ καθήκον του, τί ἄλλο εἶναι παρὰ ἡ καινούργια Ἑλλάδα; Ὁ ἡρωϊκὸς ἐκπαιδευτικὸς ποὺ ξεχνᾷ τὶς δικές του δυσκολίες καὶ τὴν πείνα τῶν παιδιῶν του γιὰ νὰ ὑψώσῃ καὶ νὰ τονώσῃ τὶς ψυχές τῶν δικῶν μας παιδιῶν; Καὶ ὁ μαθητᾶκος ἐκεῖνος τοῦ σχολείου, ὁ μικρὸς ἐργάτης μὰ καὶ ὁ ἐπιστήμων ποὺ βάζει ὄλες του τὶς δυνάμεις γιὰ νὰ δείξῃ στοὺς γύρω του τὸ σωστὸ δρόμο, τί ἄλλο εἶναι παρὰ ἡ καινούργια Ἑλλάδα;

Καινούργια Ἑλλάδα! Ὁχι δένδρο καινούργιο στὴ θέσι τοῦ παλαιοῦ, ἀλλὰ καινούργιο ἄνθισμα τοῦ αἰωνίου δένδρου, καινούργια καρποφορία ποὺ θὰ ἀντιμετωπίσῃ αὐτὴ δ,τι κακὸ μᾶς ἔφερε ἡ σαπίλα, ἡ ἀρρώστεια, ἡ ἄρνησις. **Κ α ι ν ο ὕ ρ γ ι α Ἑ λ λ ᾶ δ α ε ἶ ν α ι μ ι ᾶ ἄ κ ό μ η ἑ ξ ό ρ μ η σ ι ς τ ῆ ς α ἰ ω ν ί α ς π ᾶ ν τ ο τ ε Ἑ λ λ ᾶ δ ο ς**, τῶν αἰωνίων ἀξιῶν καὶ τῶν αἰωνίων δυνάμεων. Μιὰ ἐξόρμησις καινούργια ποὺ θὰ πνίξῃ ἄλλῃ μιὰ φορά, ὅ,τι σάπιο, ὅ,τι ἀρρωστο, ὅ,τι φεύτικο. Καὶ θὰ ἀντιμετωπίσῃ καὶ θὰ νικήσῃ δ,τι ἐγκληματικό. Τὴν ἐγκληματικὴ ἐπιδουλὴ εἴτε ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸ εἴτε ἀπὸ τὸ ἐξωτερικόν.

Γιὰ νὰ μπορέσωμε ἐπὶ τέλους νὰ ζήσωμε στὴ γῇ τούτῃ, ποὺ ὑπῆρξε πάντοτε τὸ ἐργαστήριον τοῦ πολιτισμοῦ γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Γιὰ νὰ μπορέσωμε νὰ ζήσωμε ἡσυχοὶ, ἐλεύθεροι, ἀδελφωμένοι, χωρὶς πλοῦτη ἴσως, χωρὶς καλοζωῖα, χωρὶς ἐπὶ

λυτέλειες, ἀλλὰ καὶ χωρὶς ἀλυσίδες, χωρὶς φόβους, χωρὶς μίση, χωρὶς ἀπειλές, χωρὶς ἀγωνίες, χωρὶς πηγᾶδες ποῦ γεμίζουν πτώματα, χωρὶς χωριὰ ποῦ καίγονται, χωρὶς παιδομαζώματα, ἀλλὰ καὶ χωρὶς ἀναλγησίες καὶ ἀδικίες καὶ ἐκμετάλλευσι καὶ ὅλη ἐκείνη τὴν πνευματικὴ πτωμαῖνη ποῦ ἦταν ἡ τροφή τοῦ ἐγκλήματος.

Μιὰ ἐργασία πρὸς τὴν κατεύθυνσι αὐτῇ, ἓνα σάλπισμα, πνευματικοῦ συναγερμού, ἂν ἔχη, λείει, ἐλπίδες ἐπιτυχίας. . . Μὰ δὲν ἔχει «ἐλπίδες» ἐπιτυχίας. Ἔχει ἤδη λαμπροὺς καρποὺς ἀφάνταστης ἐπιτυχίας.

Ἐνα πείραμα!

Καὶ ἄς τὸ ποῦμε τώρα: Καὶ τὸ σωματεῖο ποῦ βγάζει αὐτὸ τὸ φυλλάδιο, ὁ Σύλλογος τὸ «Ἑλληνικὸν Φῶς» δὲν εἶναι παρὰ ἓνας ἀπὸ τοὺς καρποὺς αὐτῆς τῆς ἐπιτυχίας ποῦ ἔχει κάθε πνευματικὴ προσπάθεια ὅταν γίνεται μὲ πίστι, μὲ ἀνιδιοτέλεια, μὲ ἐπιμονή, μὲ πνευματικὴ συνοχή.

Ἄς μὴ φοβηθῇ ὁ ἀναγνώστης, ὅτι θὰ ἀρχίσωμε τώρα νὰ προβάλλωμε τὸ τί κάνομε καὶ τί δὲν κάνομε, νὰ ζητήσωμε ὁδοὺς καὶ ἐπαίνους γιὰ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο, ὅτι μέσα στὸ «Ἑλληνικὸν Φῶς» κατωρθώθη τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. Τίποτε ἀπ' αὐτά. Ὅσοι ἐργάζονται στὸ «Ἑλληνικὸν Φῶς» ξέρουν ὅτι δὲν ἔκαμαν τίποτε μπροστὰ σ' ἐκεῖνο ποῦ ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ κάμουν. Ἀλλὰ καὶ ὁμῶς, παρ' ὅλο τοῦτο, ἀκριβῶς ἐπειδὴ ἡ βᾶσις ἦταν σωστή, τὸ «Ἑλληνικὸν Φῶς», ἂν τίποτε ἄλλο δὲν προσέφερε, προσέφερε ὁμῶς ἓνα μεγάλο πείραμα. Καὶ μόνον διότι ἀποτελεῖ ἓνα τέτοιο πείραμα, μόνον σὰν ἓνα πείραμα ποῦ ἐπέτυχε τὸ ἀναφέραμε ἐδῶ.

Εἶναι - δὲν εἶναι δυὸ χρόνια ἀπὸ τότε ποῦ ἀρχισε ἡ προσπάθεια τοῦ «Ἑλληνικοῦ Φωτός». Καὶ ὁμῶς ἤμπορεῦμε νὰ ποῦμε ὅτι δὲν ὑπάρχει γωνιὰ τῆς ἐλληνικῆς γῆς καὶ δὲν ὑπάρχει τάξις ἢ στρώμα τῆς κοινωνίας μας ποῦ νὰ μὴν ἔχη νοιώση, ἔστω καὶ χωρὶς νὰ ξέρη ἀπὸ ποῦ προέρχεται, τὴν ἐργασίαν

τῆς προσπαθείας αὐτῆς. Εἶναι ἀπίστευτο πόσο θερμὴ ὑποδοχὴ καὶ πόσο ἔμπρακτῃ ἀνταπόκρισι ἐπῆρε ἡ ἐκκλησις τοῦ «Ἑλληνικοῦ Φωτός». Χριστιανικὰ σωματεῖα ποὺ ἀπλώνουν σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα τὴν ἱεραποστολική τους δράσι (ὅς μὴν ποῦμε ποιὰ εἶναι, μολονότι κανεῖς δὲν ἀγνοεῖ ποιὰ εἶναι), ἔθεσαν στὴ διάθεσι τῆς ἐκκλήσεως αὐτῆς ὅλη τους τὴν καρδιά, ὅλη τους τὴν ψυχὴ, ὅλη τους τὴν αὐτοθυσίαν, ὅλα τους τὰ μέσα μὲ ἐργάτες ἀνιδιοτελεῖς καὶ φωτισμένους, μὲ πείρα, μὲ σύστημα, μὲ ὁργάνωσι, μὲ ἔντυπα ποὺ κυκλοφοροῦν σ' ἑκατοντάδες χιλιάδων καί, πάνω ἀπ' ὅλα μὲ τὶς μυριάδες τῶν παιδιῶν καὶ τὴν στρατιὰ τῶν δασκάλων τῶν κατηχητικῶν σχολείων. Προσπάθειες ὅπως ὁ προσκοπισμός, ὁ ὁδηγισμός, καὶ τόσες ἄλλες ἐνώσεις ἐδοήθησαν. Καὶ ὅλα αὐτὰ ἔγιναν ἀδελφικὰ παράλληλα μὲ ἐργασίες ὅπως τὸ «Ἑθνικὸν Ἰδρυμα», ὁ «Ἑρᾶνος Ἐπαρχιῶν Βορείου Ἑλλάδος», ὁ «Ἑρᾶνος τοῦ Βασιλέως», οἱ «Φίλοι τοῦ χωριοῦ», καὶ τόσες ἄλλες εὐγενεῖς προσπάθειες.

Ὁ στρατιώτης μας, ἀπὸ τὸν Ἀρχιστράτηγον ὡς τὸν φαντάρου, δὲν εἶπε ὅτι, «δὲν βαρυέστε, αὐτὰ εἶναι θεωρίαι, ἐνῶ ἐμεῖς τώρα πολεμάμε». Ἰσια - ἴσια, ἀγκάλιασαν τὸν πνευματικὸ αὐτὸν ἀγῶνα μὲ ὅλη τους τὴν καρδιά, σὰν δικαίωσι ἀλλὰ καὶ σὰν πνευματικὴ καθοδήγησι τοῦ ἀγῶνος τῶν ὀπλων. Καὶ ἀπὸ κρατικὰς ὑπηρεσίες, πολλὰς φορὲς μᾶς ἐδόθη ἡ εὐκαιρία νὰ δοῦμε πόσο, ὅταν ἀφίνωμε τὶς γκρίνιες καὶ τὶς ἀπισιοδοξίες καὶ ἔλθωμε μὲ πίστι νὰ κάνωμε μιὰ πνευματικὴ προσπάθεια, εἶδαμε πῶς ἀνοίγουν αἱ πορτὲς καὶ πόσο ἡ κατανόησις εἶναι πλήρης. Καὶ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν εἶχαμε πολλὰς ἔγκυρες καὶ ἐνθαρρυντικὰς ἐκδηλώσεις, ποὺ δείχνουν καὶ αὐτὲς τὸ σωστὸ δρόμον καὶ δίνουν ἐνίσχυσιν πολύτιμη.

Οἱ ξένοι φίλοι μας καὶ πρόσωπα ἀκόμη ποὺ εἶχαν δείξει ὅτι ἀπελπιζόνται γιὰ τὴν Ἑλλάδα, ἢ, ὅς τὸ ποῦμε πιὸ καθαρά, ποὺ ἔδειχναν μὲ πολλοὺς τρόπους τὴν περιφρόνησί

τους, μόλις είδαν τέτοιες προσπάθειες έδειξαν τόν θαυμασμό τους καί έσπευσαν νά δηλώσουν ότι, άν έχη μιá τέτοια πνευματική ζωτικότητα ό έλληνικός λαός, τότε, βέβαια, ήταν λανθασμένη ή ιδέα που είχαν ως τώρα για την 'Ελλάδα.

Με ξεχωριστή χαρά θά αναφέρωμε την πλήρη κατανόηση, την ύψηλή συμπαράστασι, την πολύτιμη ενίσχυσι καί την αληθινά πνευματική τόνωσι που έδειξαν στην προσπάθεια του Συλλόγου αυτού ό Β α σ ι λ ε υ ς καί ή Β α σ ί λ ι σ σ α τών 'Ελλήνων. Είναι, βέβαια, αναρίθμητα τά έθνικά, τά κοινωφελή, τά πνευματικά έργα που έχουν την βασιλική συμπαράστασι καί ύψηλή προστασία με τόν ενεργότερο τρόπο. Έ λοιπόν, καί ή προσπάθεια του «Έλληνικού Φωτός» όχι μόνο δέν εκρίθη σάν άπλή θεωρία, σάν ιδέα μόνο που «μπορεί νά μένη για άργότερα», αλλά ίσα - ίσα ή Βασιλική συμπαράστασις υπήρξε για τó «Έλληνικόν Φώς» από την πρώτη άπαρχή πλουσιωτάτη, με μιá πνευματική πρωτοβουλία που προκαλεί τόν θαυμασμό όλων όσοι είργάσθησαν στην προσπάθεια αυτή, ανεξαρτήτως πολιτικών πεποιθήσεων. Καί κάνει όλους νά πολλαπλασιάζουν τις δυνάμεις τους για νά μñν ύστερη ή συμβολή τους από μιá τέτοια ένθάρρυνσι!

Όλοι έμεϊς.

Άς εξηγηθοΰμε άκόμη μιá φορά. Τά αναφέραμε όλα αυτά μόνο σάν ένα πείραμα. Σάν μιá έμπρακτη άπάντησι στην έρώτησι, άν ήμποροΰν νά γίνουν αυτά που λέμε παραπάνω. Όχι μόνο ήμποροΰν νά γίνουν αλλά γίνονται, καί αυτό σημαίνει ότι πρέπει νά γίνουν σε πολύ μεγαλύτερη κλίμακα. Εκείνο, που γίνεται από λίγους πρέπει νά γίνεται από πολλούς, κι' εκείνο που γίνεται από πολλούς πρέπει νά γίνεται από όλους!

Ό άγών για νά προβάλη, στη θέση της σαπίλας ή ύγεία, στη θέση της φθοράς ή αιώνια 'Ελλάδα, στην καινούργια páλι

άνθησί της, ή καινούργια 'Ελλάδα, ό άγών αυτός δέν άφορᾷ οὔτε μόνο τήν ήγεσία, οὔτε μόνο τούς πολιτικούς, οὔτε μόνο τούς ύπαλλήλους, οὔτε μόνον ώρισμένα ἄτομα, οὔτε μόνον ώρισμένους συλλόγους, οὔτε μόνο τό «'Ελληνικόν Φῶς» ή τὰ σωματεία πού συνεργάζονται μαζί του. 'Αφορᾷ ὅλο τὸ "Εθνος, τήν κρατική ἐξουσία καί τήν ἐκκλησιαστική ἐξουσία, τίς ἐπίσημες ἀρμοδιότητες ἀλλά καί τήν λαϊκή ψυχή. 'Αφορᾷ ὅλο τὸ λαό καί θά γίνη μὲ ὅλο τὸ λαό.

Αὐτή ή συναίσθησις τῆς εὐθύνης τοῦ λαοῦ ὅλου εἶναι ή ἀληθινή δημοκρατία. Αὐτή ή συναίσθησις τῆς εὐθύνης τοῦ λαοῦ, δηλαδή τῆς εὐθύνης ὅλων μας θά εἶναι τὸ πρῶτο βῆμα γιὰ τὸ αὔριο πού θά εἶναι καλύτερο ἀπὸ τὸ σῆμερα.

Πρέπει νὰ τὸ προσέξωμε ὅλοι αὐτό: "Αν ή καινούργια 'Ελλάδα δέν γίνη πραγματικότης, τότε ή μόνη πραγματικότης γιὰ τήν 'Ελλάδα εἶναι ὁ θάνατος.

«Καί ἕνα στὰ χίλια μόνο, ἕνα στὸ ἑκατομμύριο μόνο ἂν εἶχε ἐλπίδα ἐπιτυχίας ὁ άγών μας αὐτός, ἔπρεπε νὰ τὸν διεξαγάγωμε γιατί, στὸ τέλος - τέλος, ἂν εἶναι νὰ σκοτωθοῦμε, καλύτερα νὰ σκοτωθοῦμε ἀγωνιζόμενοι στὶς ρεματιές τῆς 'Ελληνικῆς γῆς, πολεμώντας, στὴν ἀνάγκη, καί στὶς πόλεις ἀκόμη, βουνὸ μὲ βουνό, πεδιάδα μὲ πεδιάδα, σπίτι μὲ σπίτι, παρὰ νὰ σκοτωθοῦμε μέσα σ' ἕνα μπουντροῦμι τῆς ΟΠΛΑ, ἀπὸ τὰ βεσσανιστικὰ ὄργανα τῶν δημίων, μὲ τὸν ἔκφυλο σαδισμό πού ἔχουμε».

Αὐτὰ εἶχαμε εἰπῆ στὸ Γράμμα μας πρὸς τὸν "Ελληνα Στρατιώτη (*). 'Ο στρατιώτης ἐπολέμησε καί ἐνίκησε καί ἐθριάμβευσε, ὅπως ἐθριάμβευσε.

"Ε λοιπόν, ἐὰν γιὰ τὸν άγώνα, πού γίνεται μὲ τὸ αἷμα ἰσχύη αὐτό, δέν ἰσχύει πολὺ περισσότερο γιὰ τὸν άγώνα πού, ἐπὶ τέλους, δέν ζητᾷ τὸ αἷμα μας, ἀλλά ζητᾷ μόνο τήν καλή μας προαίρεσι; Καί ἕνα στὰ χίλια, καί ἕνα στὸ ἑκατομμύριο

* 'Εξεδόθη ἀπὸ τὸ «'Ελληνικόν Φῶς» τὴν άνοιξι τοῦ 1949.

μόνον ἂν ὑπῆρχε δυνατότης νὰ κάμωμε πραγματικότητα τὴν καινούργια αὐτὴ Ἑλλάδα, τὴν πνευματικὴν, τὴν ἐθνικὴν, τὴν κοινωνικὴν μας ἀνασυγκρότησι, θὰ ἔπρεπε τίποτε ἄλλο νὰ μὴν σκεπτόμεθα ἡμέρα καὶ νύχτα, παρὰ μόνο πῶς θὰ βάλωμε ὅλα μας τὰ δυνατὰ γιὰ νὰ εἶναι ἡ καινούργια αὐτὴ ἡμέρα, ἡ καινούργια αὐτὴ Ἑλλάδα μιὰ πραγματικότης ὅσο μπορεῖ σὲ μεγαλύτερη ἔκτασι καὶ ἔντασι. Καὶ κάθε ἀναγνώστης τῶν γραμμῶν αὐτῶν ποὺ πιστεύει στὶς πνευματικὰς αὐτὰς ἀρχὰς καὶ θὰ ἀποφασίσῃ νὰ τὶς κάνῃ ἑκφρασι τοῦ βίου του, καὶ ὁδηγὸ καὶ τόνωσι στὴ δραστηριότητά του, ὅπου ὁ καθένας ἔχει ταχθῇ, κάθε τέτοιος ἀναγνώστης εἶναι ἡ καινούργια Ἑλλάδα, μὲ καινούργια δύναμι.

Εἶναι ἐγγύησις, ὅτι δὲν ἐπῆγε ἄδικα τὸ τίμιο αἷμα ποὺ ἐχύθηκε γιὰ νὰ ἔχωμε ἓνα αὖριο καλύτερο ἀπὸ τὸ σήμερον!

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α' ΚΑΤΙ ΠΡΕΠΕΙ Ν' ΑΛΛΑΞΗ	σελ.	2
'Η νίκη — όνειρο	»	6
Τò δεύτερο όνειρο	»	8
Τὰ άπλά και άυτονόητα	»	9
Είς τήν άναζήτησι τής αίτίας	»	10
'Η δύναμις του πνεύματος πραγματικότης	»	11
Β' ΝΑ ΣΥΜΠΛΗΡΩΘΗ Ο ΑΓΩΝ	»	13
'Η νέα μάχη	»	13
Τò μάθημα που μάς δίδει ο αντίπαλος	»	14
'Η άρπαγή του πνευματικού μας όπλισμού	»	15
Πνευματική στρατηγική	»	17
Γ' ΓΙΑ ΤΗ ΣΩΣΤΗ ΘΕΜΕΛΙΩΣΙ	»	18
'Η κοσμοθεωρία του Γένους μας	»	18
Τò πνευματικό ξεθεμέλιωμα	»	19
'Η φωνή τής έπιστήμης	»	20
Τὰ επαληθεύσαν και τὰ αιώνια	»	21
Πρός τήν θεμελίωσι	»	23
'Η όρθή εμφάνισις	»	24
Οί ένοχοι	»	25
'Αρμοδιότης και ευθύνη του πνεύματος	»	27
Δ' ΤΙ ΑΠΟΔΕΙΚΝΥΟΥΝ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ	»	30
'Ημπορούν να γίνουν αυτά;	»	30
Μερικά παραδείγματα	»	31
«Πνοή ζωής»	»	32
'Η αέπιστράτευσις τής αγάπης	»	33
Τò δέμα του έπαναπατρισμού	»	35
Για τò παιδομάζωμα	»	37
Ε' ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΠΕΙΓΟΥΝ	»	39
'Η ύλική άνασυγκρότησις. Τò σχέδιο Μάρσαλ	»	39
Τὰ κτίρια και οί άνθρωποι	»	41
'Η διαφώτισις	»	42
'Η διεθνής άπειλή	»	44
'Η πολιτική	»	45
ΣΤ' Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΙΣ	»	47
Κοινωνική δικαιοσύνη και κομμουνισμός	»	48
'Η κοινωνική δικαιοσύνη υπόθεσις πνευματικού συναγερμού	»	49
Χρειάζεται να εργασθούμε	»	52
Οίκογένεια — θεμέλιο τής ζωής του Έθνους	»	54
'Η θέσις τής γυναίκας μέσα στην κοινωνία	»	55
Ένα λεπτό θέμα	»	57
'Η νέα γενεά	»	58
'Η έπιστήμη και ή τέχνη	»	61
Θρησκεία	»	64
'Η «Μεγάλη Ίδέα»	»	66
Ζ' ΗΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΓΙΝΟΥΝ ΑΥΤΑ;	»	70
Δυνατότητες	»	70
Ένα πείραμα	»	73
Όλοι έμείς	»	75